



„Egyházunk népének máig fontos lelki erőforrása az a tudat, hogy olyan emberek leszármazottai vagyunk, akiknek annyira fontos volt Isten ígéje, illetve a templom, ahol Isten ígéje megszólalhatott, hogy az anyagi áldozathozatalban mértéket nem ismerve építették templomaikat.”

A „toronyélménytől” a toronykényszerig ▶ 3. oldal

„A január hazánk több településén az összetartozás ünnepévé magasztosult az ökumenikus imahét keretében.”

Gondolatok imanyolcad után
▶ 4. oldal

„Benczúrnak dédapja és nagyapja is evangélikus lelkész volt.”

Benczúrfalván is megemlékeztek
Benczúr Gyuláról ▶ 8. oldal

Ima a mélyben ▶ 2. oldal

Újra Krisztus-ünnep! ▶ 3. oldal

Törekvés az egység megélésére ▶ 4. oldal

Luther-ének a szentmisén ▶ 5. oldal

Kulturálisünnep a centenáriumi évzárón ▶ 7. oldal

Interjú egy amatőr családfakutatóval ▶ 13. oldal



HORVÁTH-BOLLÁ ZSUZSANNA FELVÉTELE (EVANGÉLIKUS.HU)

Miniszteri biztosként lutheránus lelkész segíti az emlékbizottság munkáját

▶ **Orbán Viktor miniszterelnök javaslatára miniszteri biztos segíti a Reformáció Emlékbizottság munkáját. Ezzel a feladattal Hafenschér Károlyt, a Magyarországi Evangélikus Egyház Zsinatának lelkészi elnökét bízták meg – jelentette be Balog Zoltán emberierőforrás-miniszter a Reformáció Emlékbizottság első ülésén mondott köszöntőjében január 23-án, csütörtökön a Parlamentben.**

A tárcavezető, akit a kormányfő a testület operatív irányításával bízott meg, elmondta: a bizottság munkájában a katolikus egyház képviseletében részt vesz Pápai Lajos győri megyés püspök is, két delegáltat küld a testü-

letbe a Magyar Tudományos Akadémia, valamint a kisebb protestáns felekezetek is képviseltetik magukat. Rajtuk kívül Németország, Hollandia és Svájc nagykövete is megosztja tapasztalatait a magyar testülettel, mivel ez a három ország is jelentős előkészületeket tesz a reformáció kezdete 2017-ben esedékes ötszázadik évfordulójának megünneplésére.

Balog Zoltán emlékeztetett arra: a történelmi kapcsolatok az elmúlt ezer évben alapvetően meghatározták Magyarország kultúráját, az igaz hit pedig „mindig kultúrát hoz létre”. Hangsúlyozta: a felekezeti sokszínűség az ország erőssége kell, hogy legyen.

Bölcskei Gusztáv, a református zsinat lelkészi elnöke rámutatott: a reformáció az Isten kegyelméből, hit által való megigazulást hirdette meg ötszáz

éve, és hatalmas energiákat szabadított fel, melynek következtében az ember – Isten iránti hálából – ma is a közösség javát szolgálja.

Gáncs Péter evangélikus elnök-püspök megköszönte a kormányának, hogy az ökumenikus imahét közepén indítják az emlékbizottság munkáját. Szólt arról, hogy Luther Márton korábbi Ágoston-rendi szerzetes imaharcából indult ki a reformáció, amely bejárta az egész világot, és egyebek mellett azt hirdeti, hogy Isten közvetlenül megszólítható. Úgy fogalmazott: spirituális megújulás nélkül nincs kiút a válságból, a reformáció hatásai pedig „messze túlmutatnak az egyházak határain”.

Az eseményen Kövér László házelnök is jelen volt.

▶ Forrás: MTI

Zúgó harang, ének és orgonahang...

▶ **Jelentős mérföldkőhöz érkezett a debreceni evangélikus gyülekezet január 26-án délelőtt, amikor Fabiny Tamás püspök ünnepélyes istentisztelet keretében felszentelte a gyülekezet új harangját. A 162 kilogrammos, bronzból készült műretek a debreceni evangélikusok megrendelésére a munkáiról méltán világszerte híres Gombos Miklós öntőműhelyében készült, akinek nívós alkotásai Kameruntól a Vatikánig egyaránt megcsodálhatók, hallhatók.**



VERES KATALIN FELVÉTELE

Az ünnepi istentiszteleten a püspök az ünnepség meghívóján mottóként szereplő Mt 11,28 alapján hirdette Isten ígétjét, amelyben Jézus ezt mondta: „Jöjjetek énhozzám...!” A prédikációban elhangzott, hogy a harangnak hármasküldetése van: *Vivos voco, mortuos plango, fulgura frango* – azaz: az élőket hívom, a holtakat siratom, a villámokat megtöröm.

Vivos voco – ez a felirat szerepel a debreceni harang oldalán is. Jó döntés volt tehát a gyülekezet részéről az alapige megválasztása: Jézus az, aki a harang szaván keresztül hívogat a vele való együttlétre, a gyülekezeti közösségbe. Jézusnál azonban a hívással együtt jár a küldés is, a misszi-

ói parancs. Olyan ez, mint a belégzés és a kilégzés. Hasonlóképpen, amikor az istentisztelet végén megszólal a harang, akkor megbízatást, missziói feladatot ad, hogy a hívást továbbadjuk.

Az igehirdetés után Pászár István és Fábri Bálint zongora-fagott duójának muzsikájában gyönyörködhettek a megjelentek. A harangszentelés alkalmából áldást mondott a püspök mellett Balázs Viktória és Réz-Nagy Zoltán, a debreceni gyülekezet lelkészei, valamint a társ egyházak megjelent képviselői, köztük Bosák Nándor római katolikus megyés püspök. Labossza László debreceni születésű nyugalmazott evangélikus lelkész személyes hangvételrel köszöntött.

Felemelő pillanat volt, amikor az „Áldjad, én lelkem” kezdetű éneket valóban – a szövege szerint – érces harangzúgás és hömpölygő orgonaszó mellett zengette végig minden versszakával a gyülekezet, hálát adva Istennek gondviselő jóságáért.

▶ Folytatás a 3. oldalon

Légy erős és bátor!

■ DR. HAFENSCHER KÁROLY

Minden mindennel összefügg. Az összefüggést nem történelmi konstellációk, nem ügyes emberi dramaturgia adja, hanem az, hogy az Úristen kezében van életünk, övé a világmindenség.

Akkor, amikor a bibliolvasó *Útmutató* szerint a folyamatos olvasásban *Józsue könyvének* fejezeteit vesszük sorra, s benne a biztató szavakat olvassuk: „*Légy erős és bátor...*” akkor, amikor zajlik az egységért való ökumenikus imahét, akkor, amikor az evangélikus egyház tudatos programsort fűz össze, hogy Isten félezer éves (1517–2017) munkájáért hálát adva számba vegye a múltat s a jövődőt, megalakult a Parlamentben a Reformáció Emlékbizottság...

Ne félj, légy erős és bátor! – hangzik Isten szava a döntő változások előtt, egykor Józsueának és népének, később Isten népének, de érvényesen a mai kereszténységnek és benne a protestantizmusnak, a magyar evangélikusoknak is. Légy erős és bátor, veled vagyok.

Az ökumenikus imahéten az egész országban az egyház egységéért imádkoztak, hogy a széteső, darabjaira töredező világban találjuk meg az egymáshoz vezető utat. Minden olyan összefogás, amely a keresztény értékek megővését, továbbadását, megelevenítését szolgálja, reménykedhet abban, hogy áldás kíséri. Minden olyan együtt munkálkodás, amely értéket akar teremteni, az életet szolgálja.

Az állam és az egyház szétválasztva végzi küldetését, de van közös feladata bőven. Ezért fontos, hogy azokon a területeken, amelyeken a tenni-valók egymásra utalnak, gördülékeny, egészséges ösztönzés alakuljon ki. Kormányzati részről a miniszterelnök így fogalmazott: „Magyarország mindig akkor volt erős, a nemzet is akkor volt egységes, és rendelkezett kellő önbecsüléssel, amikor az állam nem el-lenségének, hanem szövetségesének tekintette az egyházakat.” Az egyház pedig – *Bonhoeffer* megfogalmazásában – mindig tisztában kell, hogy legyen azzal: akkor egyház valóban, ha másokért, s nem önmagáért él...

Az emlékbizottság létrehozásával Magyarország kormánya a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspökének és a Magyarországi Református Egyház Zsinata lelkészi elnökének megkeresésére válaszolt.

A protestáns egyházak, az egész magyarországi kereszténység, a magyar társadalom közös ügye, hogy méltóképpen emlékezzék meg a reformáció kezdetének közelgő ötszázadik évfordulójáról. Arról a történelmi eseményről, arról a világot átjáró fél évezredes folyamatról és arról a ma is létező szellemi, lelki közösségről, amely megkerülhetetlen tényezője nemcsak Európának, hanem a földkerekség valóságának. Magyarország kormánya, a két nagyobb protestáns

egyház, a római katolikus egyház, az ökumenikus tanácsba tömörült kisebb magyar protestáns egyházak, a tudományos élet vezetői, továbbá a határon túli magyarság képviselői ezért kezdtek közös munkába.

A megemlékezés nem jelenthet múltba révedést. Az elkezdett munka jövőorientált. Mit meríthetünk ma a múlt kincséből, hogyan válik élővé az örökség, mi módon formálja és alakíthatja a reformációban elindult folyamat az egyház, a társadalom, a világ jövőjét? Ez az igazi kérdés.

Manfred Josuttis göttingeni professzor egyházzól írt könyvének alcímében átveszi és „egyháziasítja” a tudományos-fantasztikus bestseller (*Erich von Däniken: A jövő emlékei*) alap gondolatát: „*Erinnerungen an die Zukunft der Kirche*” – *Emlékezés az egyház jövőjére*. Meggyőződésem szerint innen érthető a Reformáció Emlékbizottság küldetése. Emlékezzünk, hogy meglássuk és munkáljuk az egyház holnapját. Ha pedig az emberi jövőn munkálkodunk, kitarulhat előttünk az Isten adta, kiteljesedő jövő is.

Döntően fontos mondat hangzott el a miniszterelnök szájából. Olyan, amely nem pusztán szívet melegenítő egy evangélikus keresztény ember számára, hanem komoly kihívást, feladatmegjelölést hordoz magában: „Ma egy olyan válság sújt bennünket, amelyből kizárólag közgazdasági döntésekkel, szellemi és lelki megújulás nélkül aligha tud kikeveredni a kontinensünk.”

Az egyház – a reformáció egyháza is – olyan élő lelkiismeret a társadalomban, amely éppen arról tanúskodik: túl az anyagi javakon vannak fontosabb szempontok. A szellemiek és a lelkiek. Csak az az ember és csak az az emberi közösség tud megújulni, amely lelki megújuláson megy át. *Luther 95 tételének* egyik alap gondolatával fogalmazva: napontkénti megtérésen. Arról a megfordulásról van szó, amelyben visszafordulunk az atyai ház felé, s lehetőségünk nyílik arra, hogy rácsodálkozunk: a mindenható Isten – mennyei Atyánkként – hazavár minket.

Egy, a reformációt értő és szerető bencés pap barátom még diákkoromban tette életútra való tarisznyámba a következő mondatot: „Azért indulunk el egy útra, hogy bennünk is elinduljon valami.” Útjára indult a jubileumi előkészületek sora – most már kiszélesedve, az egyes felekezetek határát átlépve – az egyházak és a kormány által közösen életre hívott Reformáció Emlékbizottságban.

Elindultunk, és azt reméljük, bennünk is elindul valami: a megújulás isteni ajándéka. Hiszen ezekben a napokban sokszor olvassuk *Józsue könyvében: Légy erős és bátor, mert veled van Istened, az Úr!*

A szerző evangélikus lelkész, az MEE Zsinatának lelkészi elnöke, az Evangélikus Élet rovatvezetője

Oratio œcumenica

Urunk, hálát adunk igédért, hogy szóltál és szólsz hozzánk szüntelen. Köszönjük, hogy nem vonod meg tőlünk, pedig gyakran és gyorsan elfelejtjük. Add Szentlelked ajándékát, amely emlékeztet bennünket a te igazságodra.

Erősíts meg minket a te szolgálataidra! Kérünk, növelj bennünk a hitet és a reménységet. Szentlelked erejével eleveníts meg minket igaz hitből élni, hogy ne a magunk erejében, hanem egyedül benned bizakodjunk. Vezess minket úgy, hogy testünk, lelkünk, egész életünk téged szolgáljon!

Köszönjük, hogy Fiaid által megmutattad dicsőségedet. Benne rejteted el bölcségedet és szereteted mélységét. Világosíts meg szívünket, hogy felismerjük nap mint nap a te dicsőségedet, és szolgáljunk általa az előttünk álló héten is.

Maradj velünk, a te egyházzal, maradj közöttünk, a te gyülekezetekben! Növelj és érleld bennünk való életedet. Köss össze minket hűségünk munkára tiszta szeretetben. Könyörgünk azokért, akik a gyülekezet szolgálatában állnak. Tedd őket a benned való hit példaképeivé, hogy áldásod tovább áradhasson rajtuk keresztül közre és távolra egyaránt.

Könyörgünk előttem országunkért. Segíts, hogy szeressük hazánkat, becsüljük és őrizzük értékeinket, örökségünket, és tisztelettel bánjunk más népek örökségével. Adj igaz méltóságot és megújulást népünknek!

Istenünk, Atyánk, légy kegyelmeddel azokkal, akik most szomorúak, elhagyottak, csalódottak, erőtlenekek, betegek és megfáradtak. Engedd, hogy megismerjék közelséged szeretetét, amely mindennél erősebb. Segítsd őket a mélységek idején, hogy megeljeleljék a te világosságodat. Kegyelmedbe ajánljuk szereteteinket közelben és távolban, hogy követeid lehessünk ebben a világban. Mindehhez a te Lelkedre, áldásodra, bűnbocsátó kegyelmedre van szükségünk. A mi Urunk Jézus Krisztus nevében kérünk, hallgass meg minket! Ámen.

SEMPER REFORMANDA



„Hogy Isten mindent semmiből teremtett, nehezebb hinni, mint azt, hogy Krisztus testté lett. Krisztus tehát saját testbe öltözésével vezet vissza a Teremtő megismeréséhez, mely csak az angyalok kiváltsága. Ez csak úgy történhetik, hogy Krisztus – Isten képmása – a maga személyében elveszi bűnünket, mely a halál birodalma és diadalma. A bűn ugyanis vakká tette az emberi természetet, úgyhogy az nem tudja többé megismerni teremtőjét, holott Isten munkálkodása, kivált világhatalmának, szeme előtt folyik. Sőt tulajdon bűnét sem ismeri az ember, hanem azt hiszi, hogy vaksága a legfőbb bölcsesség.”

► Luther Márton:
Jer, örvendjünk, keresztyének!
(Szabó József fordítása)

**FIZESSEN ELŐ
LAPUNKRA!**

VÍZKERESZT ÜNNEPE UTÁN 4. VASÁRNAP – EF 1,15–23

„Az ő lábai alá vetett mindent...”

A VASÁRNAP IGÉJE



A feltámadt és megdicsőült Krisztusról vallja Pál a 8. zsolttár szavaival, hogy Isten „az ő lábai alá vetett mindent”. Majd így folytatja: „...és őt tette mindenek felett való fővé az egyházban, amely az ő teste...”

A mi korunkban értetlenkedést váltana ki, ha föltennénk a kérdést: a Pál által alkalmazott képben a fejnek van-e teste, vagy a testnek van feje? Hiszen magától értődőnek tartjuk, hogy a fej nem tud élni a test nélkül, és a test is halott, ha a fejet leszakítják róla. De ha a fej és a test képét az emberi társadalomra vetítjük, és úgy tesszük fel a kérdést, hogy a királynak van-e országa, vagy az országnak van királya, akkor a válaszok már eltérőek lesznek.

Pál mondanivalóját akkor érthetjük meg, ha félretesszük a mai kor gondolkodásában gyökerező felfogásunkat a fej és a test szerves egységéről, és megpróbálunk annak a tőlünk már idegen világnak a nézőpontjába helyezkedni, amelyben úgy gondolták, hogy a fej rendelkezik testtel, és ezért a test a fej tulajdona, megfordítva pedig nem állítható, hogy a fej a test birtoka lenne. A láb nem mondhatja meg a fejnek, hogy merre akar menni, viszont követnie kell a fej által kijelölt irányt. Ugyanígy a kéz sem írhatja elő a fejnek, hogy mi a teendő. A test tagjai nem kerülhetnek a fejtel meghasonlásba.

A Pál által alkalmazott kép szerint Krisztus a fej, az egyház pedig az ő

teste, de az egyház nem egyenlő Krisztussal. Amit Pál Krisztusról mint fejről állít, azt nem az egyházzal állítja, még ha az egyházat Krisztus testének nevezi is. Következésképpen Pál nem az egyházzal mondja, hogy Isten „az ő lábai alá vetett mindent”. Szó sincs arról. Az egyháznak a 4. század elején a Nagy Konstantin császár nevéhez fűződő fordulatot kezdte vevő világhatalmi törekvései nem igazolhatók Pál apostol Krisztusról szóló tanúságtételével: Isten „Az ő lábai alá vetett mindent”, és őt tette mindenek felett való fővé az egyházban, amely az ő teste...”

A 8. zsolttárt – Pál apostol nyomán – Luther is Krisztus szenvedéséről és megdicsőüléséről szóló próféciaként értelmezi. Rámutat, hogy Krisztus azután kapta meg az Atyától az egész világ fölötti uralmat, hogy a keresztben Istentől elhagyatva, az emberek által megtagadva, Istennek a világ minden bűne miatti rettenetes haragját és ítéletét hordozva küzdött meg a sáttánnal, miközben még a természet is ellene fordult, aminek jele az volt, hogy a nap sötétbe borult fényes délben, és halála óráján a föld is megrendült. Az emberi nem és a világ megmentéséért csupa szeretetből a legsúlyosabb testi és lelki szenvedést is engedelmesen kiáll Krisztus világ fölött nyert uralma ezért semmiképpen sem lehet zsarnoki uralom.

De ezeket a szenvedéseket nem az egyház állta ki, hanem maga Krisztus, aki az egyházban a fej mindenek felett, és akinek tulajdon teste az egyház. Ezért oly visszás, amikor az egyház a történelemben Krisztus nevében Krisztus uralmát akarta

zsarnoki módszerekkel és eszközökkel, mintegy Krisztus nevében gyakorolni.

Krisztus a világ fölötti uralmat nem adta át az egyháznak, noha az egyház joggal nevezi magát Krisztus testének. Az uralom azonban a Főt illeti, hiszen a Fő szerezte meg, amikor Isten akaratából önmagát halálra adva, egymaga szállt szembe a világgal és az ember üdvéért a sáttánnal. Ebben a küzdelemben még választott apostolai és tanítványai is mind cserbenhagyták. Ezért az uralom nem öket és nem kései utódait illeti, nem is bennünket, az egyház mai népét, hanem egyedül a Főt, Krisztust, aki a sáttán fölötti győzelmet minden emberi segítség nélkül, a maga erejével vívta ki.

Emberileg persze érthető, hogy az egyház – amikor nem tapasztalta az őt körülvevő világban Krisztus uralmának a jeleit – jó szándékkal ugyan, de mégis emberi bölcsességre hallgatva, emberi eszközökkel, tehát bűnös és zsarnoki módon megpróbált Krisztusnak „besegíteni” a világ fölötti uralkodásba vagy éppen a pogányok fölötti uralom megszerzésébe. Mindez azonban az egyház hitevesztettségének a jele. Mert a hit – szemben minden tapasztalattal – mindig és minden körülmények között meg van győződve arról, hogy a világ és benne az emberi történelem Krisztus uralma alatt áll.

Krisztus azonban soha nem emberi módon, nem zsarnokian, hanem isteni módon gyakorolja hatalmát. A nem hívó ezért nem láthat semmit abból, és fel sem foghatja, hogy a világ Krisztus uralma alatt áll. Krisztus uralmát minden időben – így ma is – csak a hit képes meglátni és felfogni.

Amikor tehát eleven a hit az egyházban, akkor az egyház nem akarja Krisztus uralmát megvalósítani vagy helyette gyakorolni, mert hitben bizonyossága van, hogy az uralom most is Krisztusé mennyen és földön, mindenek fölött. A meggyengült hitű egyház azonban Krisztus uralmát a mennyekre korlátozza, megelégedve a tanítványaitól búcsúzó Krisztus szavaival: „Nekem adatott minden hatalom mennyen és földön.” (Mt 28,18) Tehát nemcsak a mennyben, hanem a földön is! Tanítványait, egyházát közösségét ezért nem is azal bízta meg, hogy helyette vagy a nevében uralkodjanak a földön, hanem hogy keressenek föl minden népet, és hirdessék nekik az evangéliumot: egyedül Krisztusé az uralom ebben a világban éppúgy, mint az eljövendőben is. Térjenek hát meg hozzá mint jelenvaló és eljövendő uralkodójukhoz.

Mert ma nemcsak Krisztus uralma jelenvaló, hanem jelen van ő maga is. Hiszen Krisztus nem hazudhat. Akkor sem hazudhatott, amikor missziói parancsához hozzáfűzte: „...és íme, én veletek vagyok minden napon a világ végezetéig.” (Mt 28,20) Igaz, a világ végezetéig szemmel nem látható és értelemmel nem fogható fel sem a jelenléte, sem az uralmukása. A hitnek azonban nincs kétsége: Krisztus ma is él, jelen van a világban, és uralkodik. Jó hír, valódi evangélium ez mindazoknak, akik ma – akár a világban, akár az egyházban – emberi zsarnokság áldozatai. És figyelmeztetés mindazoknak, akik – akár a világban, akár az egyházban – látszólag hatalommal rendelkeznek mások fölött.

■ VÉGHÉLYI ANTAL

Ima a mélyben

A mélység, az mélység. Csak az ismerheti, aki átélte. „A mélységből kiáltok hozzád, Uram!” kezdetű zsolttárban (130.) említett állapot nem átmeneti rosszkedv, hitharc, kétkelkedés, gyengeség, hanem a bűnök, fájdalmak, sérülések következtében átélt kilátástalanság, tehetetlenségi állapot. Sötét verem, a halálnak, a Seolnak a birodalma. Dosztojevskij szerint a pokol a szeretetlenség kínja. Hozzátehetjük, hogy az Isten hiánya. Lehet az emberi élet már a földi létben is pokoli.

Tudunk-e ilyen helyzetben imádkozni? Nem mindig. Néha beáll a halálos csend a kátrányfekete éjszakában. Ilyenkor nemhogy „szalonképes”, „oltári” imádságot nem tudunk mondani, de beszélni és gondolkodni sem vagyunk képesek. A fájdalom, a szomjúság hiány vagy megkötöttség mumifikálódott helyzete ez. Behálózott légy a pók birodalmában; nincs emberi segítség, nincs esély és remény.

Ilyenkor jobban várjuk Istent, mint az örök a hajnalt. Egy ismerősöm három évig volt a Fertő tavon határőr. Később, amikor nevetett, kattogott az állkapcsa a sok vacogás, reszketés kaján következményeként.

A hívó ember is eljuthat ilyen állapotba? Ha őszinték vagyunk, akkor igennel válaszolhatunk. Sok bibliai és egyháztörténelmi szereplő juthat eszünkbe. Jób és Krisztus elsősorban. A hívó Jób mindent elveszített, ami kedves és fontos volt számára. Méretetlen gyászban, betegségében kiszáradt torokkal is Istenért imádkozik Istenhez.

És a mi szeretett Megváltónk, aki mindent veszni hagyott, és akit az Isten is elhagyott. Nem maradt senkije és semmije, csak a bűn, az ítélet és az átok. „Miért hagytál el engemet...?”

Meg kell említeni a sok neves és névtelen keresztyént, aki átélte és a cikk olvasása idején is átéli az elhagyatottságot, a szenvedést, halálfélelmet, üldözöttséget, a bűn szorítását, rabságát.

A történelem folyamán soha ennyi ember egy időben nem tért meg Istenhez, mint napjainkban: naponta tízezrek. És soha ennyien nem váltak megkínzott, megalázott foglyokká és mártirokká hitük miatt: évente százezres nagyságrendben. Felfoghatatlan szám ez. Ilyenkor összefórik a naiv, általános, adok-kapok üzleti motiváltságú jóistenhit...

A halálos csend után először talán csak nyüsztünk, jajgatunk, sóhajtottunk: „Elevenen a csillagok alá, / az éjszakák sarában eltemetve, / hallod a némaságot? / Mintha egy égbolt madár közeledne. // Így hívogatlak szóval: / az örök hallgatásból, / idegen egeid alól / valaha is kiásol? // Eljut hozzád a panasom? / Hiába ostromollak? / Köröskörül a félelem / zátonyai ragyognak. // Számíthatok rád Istenem? / Úgy vágyom közeledre, / dideregve csak hevesebb / a szerelmek szerelme! // Temess a karjaid közé, / ne adj oda a fagnak, / ha elfogy is a levegőm, / hívásom sose lankad. // Légy reszketésem öröme, / mint lombjai a fának: / adj nevet, gyönyörű nevet, / párnát a pusztlásnak.” (Pilinszky János: Panasz.)

A lecke kemény, de van remény. Miért? Mert „Isten mégis nagyobb a mi szívünkénél” (1Ján 3,20). Nagyobb a bűnnél, hitetlenségénél, ördög hatalmánál és a halálnál. Egyetlen reményünk és esélyünk Isten uralma.

Első szolgálati helyemen ismertem meg Kapi Gyula és Sántha Károly énekét, melyben ezt imádkozhatjuk: „Kik eltévtek az úton, / Azokért jöttél, Jézusom.” (EÉ 415,4) Kezdő, tapasztalatlan segédlelkészként tanultam ezt a dalt idős felügyelőmtől. Ő is, én is esendő, botladozó gyermekei voltunk Istennek. Sokat énekeltük együtt másokkal temetésen, bibliaórákon, házaknál haldoklóknál.

Igen, ő azokért jött, akik „mélységek mélybe” (Luther éneke, EÉ 402) kerültek, akik már imádkozni sem tudnak, akik rájöttek arra, hogy önről nincs esélyük a „testtel, világgal, ördöggel” szembeni harcban; akik várják és nagyon óhajtják a szabadulást, megváltást.

Nehéz iskola ez, de nem ígért az Úr az övének gondtalan, rózsaszínű életet. Így vigasztal minket az ige: „...elküldelek titeket, mint bárányokat a farkasok közé.” (Lk 10,3) „A világon nyomorúságok van, de biztatok: én legyőztem a világot.” (Jn 16,33) „...akik kegyesen akarnak élni Krisztus Jézusban, szintén üldözni fogják.” (2Tim 3,12) „...sok nyomorúságot át kell bemennünk az Isten országába.” (ApCsel 14,22)

Isten fel akar minket emelni az ő „szintjére”, be akar vonni minket gondolataiba és munkájába. Ehhez pedig olyanokra van szükség, akik edzésben vannak:

RÉGI-ÚJ LITURGIKUS SAROK



„...hogy a ti megpróbált hitetek, amely sokkal értékesebb a veszendő, de tűzben kipróbált aranyból, Jézus Krisztus megjelenésekor méltónak bizonyuljon a dicsőre, dicsőségre és tisztességre.” (1Pt 1,7)

Az ilyen Krisztus-követők nem redukálják ima- és hitéletüket egy-egy órácskára, néhány percre. Tudják, hogy életük el van rejtve Krisztusban. Ismerik a szavak nélküli ima valóságát és erejét is, istentiszteletük huszonnégy óras, mert tapasztalják, hogy Uruk nonstop munkában van, „nem szunnyad, nem alszik Izráel őrizője” (Zsolt 121,4). Reményük és erejük az, hogy a mennyei főpap közbenjár övéért, és „maga a Lélek esedezik értünk kimondhatatlan fo-háskodásokkal” (Róm 8,26). Mert „az Úrnál van a kegyelem, és gazdag ő, meg tud váltani” (Zsolt 130,7).

A kegyes élet titka itt található. A mi döntésünkénél erősebb az, hogy ő döntött mellettünk. Imádkozó életünkénél sokkal értékesebb a biztatás, hogy ő maga közbenjár és fo-háskodik értünk. A mélységben, sötétben, elhagyatottságban, bukásokban – a látható és érzékelhető lát-szat ellenére is – tudhatjuk, hogy el-jön a hajnal, lesz kikelet, feltámadás, hogy így, ebben az állapotban is benne vagyunk Isten akaratában, szívében, szeretetében.

■ SZEVEÉNYI JÁNOS

AZ ÚJSZÜLÖTT KRISZTUS BEMUTATÁSA A TEMPLOMBAN – GAL 4,4-7

Újra Krisztus-ünnep!

A liturgikus esztendő sok évszázad során kikristályosodott, letisztult lüktetésében gyakran észrevétlenül húzódnak meg közelmúltbeli rossz döntések következtében feledésre ítélt ünnepeink. Ezek egyike a legkésőbb a 4. század óta ünnepelt február 2., a karácsonyt követő negyvenedik nap, az újszülött Krisztus templomban való bemutatásának napja, amelynek megtartását sem Luther, sem lutheránus eleink nem kérdőjelezték meg a 18. századig, a református befolyás erősödéséig. Mivel a nyugati hagyományban a gyertyaszentelés szokása fűződött e naphoz, innen a népies elnevezés: gyertyaszentelő.

Az ünnep szentírási háttere az újszülöthöz kapcsolódó ószövetségi törvény, amelynek Mária és József is természetes módon vetette alá magát (3Móz 12,4-5). *Lukács evangéliuma* szerint amikor leteltek Mária tisztulásának „a Mózes törvényében megszabott napjai, felvittek Jézust Jeruzsálembe, hogy bemutassák az Úrnak”. Ekkor teljesedett be a kegyes, istenfélő Simeonnak adott ígéret: addig nem hal meg, amíg meg nem látja a Krisztust.

Simeon kezébe fogta a gyermeket, és jövendölésbe kezdett arról, hogy a gyermek „sokak elesésére és felemelésére rendeltetett Izráelben, és jelül, amelynek ellene mondanak”. Majd odaállt melléjük az idős, nyolcvannégy esztendeje megözvegyült Anna prófétaasszony, hogy ő is dicsőítse Istent (Lk 2,22-38).

Egy negyvennapos gyermeknek a templomban való bemutatása szokványos esemény volt. Am hogy ezt az esetet mi teszi mégis különlegessé, arról beszél Pál apostol: mindez az idők teljességében történt. Isten Fia a törvénynek alávetve született, hogy megváltsa és Isten gyermekeivé tegye a törvény alatt lévőket. Bár az évszázadok során ez a nap is hangsúlyeltolódás áldozata lett, és Mária-ünnepé vált, éppen az igében olvasható kijelentés nyomán kell kimondanunk: február 2. valódi, fényes Krisztus-ünnep!

Isten Fia emberré lesz, közösséget vállal a bűn hatalma és ennek következtében a törvény szigorú alatt szenvedőkkel, hogy megtörje a bűvös kört, és megszabadítsa a szabadulásban nem is reménykedőket. Ahogyan az *Ószövetségnek* a goltjai kereszt alatt idézett prófétá-

AZ ÜNNEP IGÉJE



ja énekl: „...hagyta, hogy a bűnösök közé sorolják...” (Ézs 53,12; Mk 15,28) Azt ünnepeljük ezen a napon, hogy Urunk – nem törődve a mennyi dicsőséggel – leszállott az övéihez, hogy a törvény által nyilvánvalóvá lett, az életünket megkeserítő bűnünket magára vegye, és így megváltson bennünket.

Krisztus-ünnepünk természetes módon irányítja a figyelmünket arra, hogy ahol Isten Fia megjelenik, ott a Lélek is munkálkodik, és közösséget teremt vele, illetve körülötte a hozzá igyekvők körül. Így álltak meg közvetlenül születése után Jézus jászola mellett az angyalszóval mozgósított pásztrok. Így érték el céljukat a szemüket az égbe függesztő napkeleti bölcsék. Így indult el aznap a Lélek indítására a templomba a kegyes és istenfélő Simeon, hogy karjaiba vehesse a világ megváltóját. Így emelhet hálával telt szívvel tekintetét az égbe az emberi kor végső határán élő Anna próféta.

És így írhatja felszabadult örömmel az apostol a galatáknak, akik az evangélium szabadságának fényében is a mózesi törvény jólesően merev, mindent alaposan bebiztosító kereteire kacsingatnak: Isten Fia, aki megváltott benneteket, a sajátjaivá is tett titeket! Többé nem ahhoz kötődtek, ami emberi, e világi, hanem öhozzá, aki a mennyből alászállt, hogy elrendezze az Istennel való rendezetlen és emberi számítás szerint rendezetlen dolgaitokat.

Krisztus-ünnepünk ilyen módon napvilágra hozza az egyház titkát: ahol Krisztus jelen van, ott a Lélek vele való közösséget teremt. Mert megfordítva is igaz Urunk bátorító szava: ahol ketten-hárman összegyűlnek az ő nevében, ő jelen van – de ahol ő jelen van, ott a Lélek munkájára ketten, hárman vagy még többen együtt lesznek a vele való közösségben (Mt 18,20).

Ez a Krisztussal való közösség azonban nem „klubtagság”, hanem átfogja az ember tel-

jes életét: átfomál, és hihetetlen távlatokat tár elénk. Egyszerű, a korabeli ember számára nyilvánvaló módon adja elő ezt az apostol: Krisztus Lelke szolgáló gyermekké formál minket, ha pedig gyermekek vagyunk, akkor örökösök is, örökösök Krisztus mennyi országának. A Simeonnak adott, elképzelhetetlenül irgalmas ígéret ilyen módon kiszélesedik, kiteljesedik, és immáron mindenkire egyaránt vonatkozik, aki a Krisztus-hitben, a Krisztus-közösségben a Fiúba kapaszkodik, és belé veti a bizalmát. Simeon addig nem halt meg, amíg a kezébe nem vehette a gyermek Messiást. Mi pedig, ha meghalunk is, élünk örökké, ha Krisztuséi vagyunk.

Ne tévesszük szem elől, hogy Pál itt héber nyelven is idézi az egyik kulcskifejezést, noha ezúttal nem is zsidóknak ír: Krisztus felszabadító Lelke által Abbának, Atyának nevezzük Istent.

A tévelygés zsákutcájába keveredett galaták a zsidó törvény megtartása révén akartak közel kerülni, fiúsági viszonyba jutni Istennel. Ez lehetetlen. Azonban a Fiú, Jézus Krisztus, illetve az egyházban titokzatosan munkálkodik, felszabadító Szentlélek által valóban átélhetjük ennek a gyermekségnek a csodáját a ránk váró mennyi örökség bizonyosságával.

Krisztus-ünnepünk ilyen módon tehát nem egyszerűen egy karácsonyra visszakacsintó emlék a múltó vízkereszi időben, amikor többnyire – sajnálatos, érthetetlen és elfogadhatatlan módon – egyfajta „liturgikus üresjáratot” él át az egyház népe, hanem a legszélesebb horizontot tárja elénk: Krisztus Lelke erejével kiemel bennünket a régeből, és megújít, magává tesz, örök élettel ajándékozik meg. Szárnyaljon hát felé a szívünk, ahogyan annak idején a templom udvarában Simeoné és Annáé!

■ TUBÁN JÓZSEF

Imádkozzunk! Mindenható, örök Isten! Egyszülött Fiadat a törvény rendelése szerint bemutatták templomodban. Kérünk, tisztíts meg bennünket, hogy általa mi is gyermekeid szabadságában szolgáljunk téged a mi Urunk, Jézus Krisztus által, aki veled és a Szentlélekkel Isten, él és uralkodik mindörökkön-örökké. Amen.

Zúgó harang...

► Folytatás az 1. oldalról

Az istentisztelet után tartották meg a Harangszóért Alapítvány ünnepi közgyűlését. Dr. Nemes Géza, az alapítvány kuratóriumának elnöke ismertette azt a több évtizedes folyamatot és munkát, amelynek betetőződése lehetett ez az ünnepnap. A testvéri együttét a gyülekezeti teremben állófogadással végződött.



A SZERZŐ FELVÉTELE

A debreceni gyülekezet templomát 1889-ben szentelték fel. Akkor azonban anyagi okok miatt torony nem épülhetett. Azért, hogy sokak álma valóra válhasson, dr. Nemesné dr. Vass Erzsébet 1991-ben létrehozta a Harangszóért Alapítványt. Az alapítvány és adakozók áldozatvállalása nyomán 1997-ben épülhetett meg a templomtorony, amelyben egy egyedülálló magyar szabadsalom nyomán készült alumíniumharang szólalt meg egészen mostanáig. A következő nagy cél, a templom orgonájának felújítása 2007-ben valósulhatott meg. A most fel-szentelt bronzharang valóban megkoronázása ennek a folyamatnak, amelyről hamarosan egy kiadvány megjelentetését is tervezik.

Az ünnepi közgyűlés végzetével Abaffy Zoltán felügyelő a gyülekezet háláját fejezte ki, megköszönve többek között dr. Nagyné dr. Stieber Tündének és dr. Nemes Gézának az alapítvány kurátoraként végzett, immár több évtizedes fáradhatatlan és áldozatos munkájukat.

Az Úrnak való hálaadás szép és meghitt ünnepén vehettek részt az elmúlt vasárnapon a megjelentek, megtapasztalván, amit mostantól az új debreceni evangélikus bronzharang is hirdető zengő hangjával: egyedül Istené a dicsőség.

■ LÁSZLÓ VIRGIL

A „toronyélménytől” a toronykényszerig

A tornyok szerepéről, egyházunkban betöltött helyéről és a hozzájuk kapcsolódó racionális és irracionális viszonyról már nagyon sokszor eltűnődtem. Természetesen van egy konkrét apropója is, amiért most írok róla. A győri Insula Lutherana felújítás előkészületei kapcsán furcsa műemlékvédelmi szempontok vetődtek fel. A részletekről később.

Amikor evangélikus környezetben a „toronyélmény” kifejezést használjuk, akkor elsőként reformátorunk, Luther lelki eszmélődésének fontos állomására, az erfurti Ágoston-rendi kolostorban áélt, Isten közelségét megtapasztaló élményére gondolunk. A torony ebben a történetben Isten lelket formáló műhelyeként bukkan fel. Luther későbbi fellépése és az általa elindított megújulási mozgalom, a reformáció nyomán ezt a „toronyélményt” Isten egyház- és világtörténelmet átfomáló munkájaként is látjuk.

Nekünk, magyarországi evangélikusoknak (református testvéreinkhez hasonlóan) a templomtoronyhoz egy másfajta tapasztalat, élmény is kapcsolódik. A reformáció hazánk területén is lelki ébredést, erjedést, pezsgést indított el. Az evangélium jó híre reményteljesen futott szét a Kárpát-medencében. Az ige jó talajra hullt. Az akkori hatalmi elit azonban radikális harcot indított az evangéliumi hit visszaszorítására.

A protestáns prédikátorok 1673-ban Pozsonyba idézték, és a vésztör-

vénységnek nevezett statáriális eljárásban durva, életveszélyes fenyegetés mellett hitük megtagadására és szolgálatuk befejezésére próbálták rávenni. Akik ennek ellenére kitartottak, azokat börtönbe zárták, majd gályarabságra ítélték. A gyászévtizednek nevezett borzalmas időszaknak az vetett véget, hogy a radikális és kegyetlen vallási elnyomás következményeként a társadalomban óriási feszültség jött létre, amely lázongásokhoz és szabadságharcok kirobbanásához vezetett.

A soproni országgyűlés 1681. évi XXVI. törvénycíkké a vallásgyakorlatuktól megfosztott protestánsoknak korlátozott vallásgyakorlatot biztosított azzal, hogy vármegyénként két kijelölt településen templomot építhettek. A törvénycikk artikuláris jegyzékében felsorolt helyeken épült templomokat hívjuk *artikuláris* templomoknak. Igaz, ezeknek a templomoknak nem lehetett tornyok, nem épülhettek utcafrontra, stb. Pontosán egy évszázadig állt fenn ez a szabályozás.

Enyhülést II. József 1781-ben kiadott türelmi rendelete hozott. Ez ugyan nem minden korlátot oldott fel, mert protestáns templomot továbbra is csak torony és harang nélkül lehetett építeni, és ezek a templomok sem nyílhattak közútra... Viszont óriási előrelépés volt, hogy már nemcsak az artikuláris felsorolásban megnevezett helyeken épül-

hettek templomok, hanem elvileg mindenhol, ahol legalább száz protestáns család ezt igényelte és saját költségén felépítette.

Gomba módjára nőtték ki a földből százszámra a protestáns templomok. Egyházunk népének máig fontos lelki erőforrása az a tudat, hogy olyan emberek leszármazottai vagyunk, akiknek annyira fontos volt Isten ígéje, illetve a templom, ahol Isten ígéje megszólalhatott, hogy az anyagi áldozathozatalban mértéket nem ismerve építették templomaikat. Természetesen akkor még torony és harang nélkül.

Ma már alig van ebből a korból ilyen templomunk. Mert amikor a templomépítésben ezt a korlátozást is eltörölték, akkor a protestáns közösségek többsége a lehető leggyorsabban tornyot épített a templomához. Szinte kényszeres toronyépítés folyt. Néha a tornyok méretén keresztül is versenyezve a másik felekezettel...

Eleink ekkor egy másfajta „toronyélményt” éltek meg. A protestáns templomtornyok a vallási felszabadulás szimbólumai lettek. Végre egyenlő jogú emberré, közösséggé váltunk, mert végre nekünk is lehet templomunk, nem csak oratóriumunk (torony nélküli csürtemplom)...

Mai ésszel azt gondolom, hogy eleink adhattak volna más választ is. Mondhatták volna például azt, hogy köszönjük a lehetőséget, de mi már nem építünk tornyot, mert tudjuk,

hogy nem a toronytól lesz templom a templom.

Itt mondom el, miért is hoztam elő ezt a témát.

A győri kiemelt nagyberuházással kapcsolatban beszélgettünk a ránk váró feladatokról, a kiemelt műemléki környezet miatt ránk nehezedő szigorú feltételekről. Az Öregtemplom körülölelő Insula Lutherana épület-együttes részét képező iskola rossz ablakainak javítása kapcsán folyt előzetes egyeztetés a műemlékesekkel. Bár az iskola épülete nem régi, műemléki szempontból teljesen jelentéktelen, de mivel kiemelt műemléki környezetben, egy fokozottan védett épület (Öregtemplom) szomszédságában áll, vele azonos helyrajzi számon, erre az épületre is a legszigorúbb műemlékvédelmi szabályok vonatkoznak. Ezért a rossz ablakokat például nem lehet egyszerűen hasonló cserélni, csak egyedi felmérést követően egyenként restaurálni... Ez a történet egyik fele. A másik az, hogy a műemlékesek arra viszont állítólágy nyitottak volna, hogy az Öregtemplom mellé tornyot építsünk...

Senki ne értse félre: toronyépítési tervről nincs szó! Kizárólag a műemléki értékvédelemben is tapasztalható irracionális szeretném ezzel jelezni. Az Öregtemplom és az Insula Lutherana épület-együttes történelmi és építészeti kuriózum. Úgy gondolom, hogy eleink nehéz életének, hitbéli helytállásának megértése mi-

ÉGTÁJOLÓ



att fontos ebben a formában torony nélkül megőrizni ezt a templomot.

Azért is, hogy szavak nélkül mondja el, hogy nem a torony teszi a templomot. Mondja el azt, ami nekünk, evangélikusoknak megélt tapasztalatunk: a torony nélküli templomban is lehetett a régieknek, és lehet nekünk is „toronyélményünk”, személyes találkozásunk az élő Istennel. Isten éltető ígéje tisztán szólhat, imádságaink meghallgatásra találhatnak, az úrvacsorai asztal intim közösségében pedig Megváltónkkal, Jézus Krisztussal találkozhatunk.

Isten régen is megbecsülte, jelenlétével megtisztelte és megszentelte szerény hajlékainkat, és hisszük, hogy ezután is így lesz!



Szemerei János püspök
Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület

Gondolatok imanyolcad után

■ D. SZEBIK IMRE

Talál az idén január 19. és 26. között lezajlott ökumenikus imahét 1Kor 1,1–17-ből választott mottója: „Hát részekre szakítható-e Krisztus?” A válasz nem kétséges. Bizony nem.

Az imanyolcad idejének tematikáját kidolgozó közösség hazája – Kanada – a második legnagyobb területű ország a világon. Lakosságszáma ehhez képest alacsony. Az emberek szét-szórta élnek, kivéve a nagyvárosokat. Soknemzetiségű, sokfélekezetű, sokszínű kultúrával megáldott ország. Mindig vonzó volt számomra. Talán nagybátyám ott maradása miatt; nem tudott hazajönni ösztöndíjas éve után, 1932-ben, mert nem volt pénz útiköltségre, miként szüleinek sem, mert akkor dúlt a század legnagyobb gazdasági válsága... Így azután az általam személyesen nem ismert nagybátyám (én csak leveleit olvastam) Montreal első magyar evangélikus egyházának alapító lelkésze lett. 1952-ben hunyt el, autóbalesetből adódó betegségben.

Ennyit szubjektív előzetesként Kanadáról, amelynek keresztény egyházai állították össze az ez évi imarendet kellő alapossággal és sok érdekes ajánlattal. Gondoljunk az egyes felekezetek szimbolikus ajándékaira a közös asztalon vagy az imádság közben a négy égtáj felé fordulás sajátos kanadai hagyományára.

A görög ökumené szónak gazdag jelentéstartalma van. Jelenti a lakott földet (Lk 21,26), a földkerekséget (Lk 4,5), de néhány bibliai igében (például Lk 2,1) a Római Birodalom népeit, sőt a világegyetemet (Jel 12,9) és az eljövendő világot (Zsid 2,5) is. Ezek az egybevetések önmagukban mutatják, hogy mennyi Urunk globális gondolkodásra és földkerekséget átívelő imádkozó életre tanítgat bennünket. Ez elsődlegesen a felekezetek közötti közösség megélését jelenti.

Úgy vélem – s ez a tapasztalata sok-sok testvérünknek is –, hogy a január hazánk több településén az összetartozás ünnepévé magasztosult az ökumenikus imahét keretében.

Egyre több városban nemcsak a lelkészek, de a hívek is meghívták nyertek a közösen tartott istentisztelet után egy pohár meleg teára. Mellé szendvics vagy zsíros kenyér párosult és testvéri beszélgetés, hogy ne csupán arról ismerjék egymást az egy lakóhelyen élők, hanem személyesen is. A közösségi-háló-építés az egymásért hordozott felelősség és imádság alapja is lehet.

A sokszínű liturgia sejteti az adott egyház története során kialakult kegyességi hagyományt. Katolikus testvéreinknél a szentségi karakter erősebb, a protestánsoknál az igehirdetés kap nagyobb hangsúlyt, kisebb felekezeteknél a közösség megélése dominál a Biblia rendszeres olvasása mellett. Ortodox tradíció a „szent liturgia” fontosságának tudata és mély átélése. A fő hangsúly azonban mindig a Krisztussal való találkozásra esik igében, imádságban, liturgiában és a szentségekben. S ezt valamennyi egyház gyakorolja liturgikus sokféleségben.

Egymástól azonban sokat tanulhatunk, s megismerve egymás hagyományát, könnyebben elfogadhatjuk a másikat. A kölcsönös hatás már most is tetten érhető egyházaink szolgálatában.

Túrmezei Erzsébet Egy mederben című versében arról ír, hogy a mellékfolyók vize egy nagy folyamba torkollik. Rába és Vág, Ipoly és Nyitra egyfelé sietnek. Majd így folytatja: „S most egy cél felé, egy mederben / viszi mindet a Duna árja, / s mindet egy tenger öle várja. / (...) Az örök, szent medret dicsérik: / Jézus Krisztus egyesít minket, / útjainkat és szíveinket.”

Ez évben is az Avilai Nagy Szent Teréz-plébánia kellemesen fűtött temploma adott otthont Budapesten az imanyolcad záróalkalmának, amelyet – az előző évekhez hasonlóan – zsidó testvéreinkkel közösen rendeztek. Ezen az estén így szólt a közös felhívás: *Keresztény nem lehet antiszemita!*

Erdő Péter római katolikus bíboros a kettős nagy parancsolat alapján szólt a felelős keresztény élet Isten és ember iránti elkötelezettségéről. A kettőt nem lehet egymás ellen kijátszani. A szeretet minden ember iránti magatartásunkat alapjaiban határozza meg. *Domán István* főrabbi, professor emeritus – teljes összhangban a bíboros szavaival – az Isten és az embertárs felé irányuló szeretet mellett a jövevény iránti szeretetet is külön hangsúlyozta, mert a zsidók is jövevények voltak Egyiptom földjén. Fájdalommal emlékezett a hetven évvel ezelőtti zsidópogromokra, kérve, hogy ez soha többé ne fordulhasson elő. Mindnyájunk felelősségére apellált.

A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsához (MEÖT) tartozó felekezetek vezetőinek egy-egy zsolttár vagy evangéliumi szakasz alapján mondott imádságai között a gyülekezet zsolttárfőnökait, illetve taizéi énekeket énekelt. Meghitt áhitatot keltett a szívekben az istentiszteletnek ez a része, s együtt vittük Isten elé a világ feszültségeit éppúgy, mint családjaink napi gondjait, társadalmunk megosztottságát és személyes kéréseinket.

Gáncs Péter, egyházunk elnököpüspöke fohászában utalt a mennyi asztal közösségére, ahol „keresztény és zsidó egymás mellett ül”. *Fischl Vilmos* evangélikus lelkész, MEÖT-főtákos imádságában hangsúlyozta Isten uralmának valóságát és akaratának jóságát.

Négy este tudtam részt venni az ökumenikus alkalmak egyikén. Több helyen a perselyt afrikai családok támogatására vagy a lepramisszió céljaira ajánlották fel a gyülekezetek. Úgy tűnik, ez évben inkább nőtt a résztvevők száma, s ezt a vidéki szolgáltatásaktól telefonon kapott információk is megerősítették.

Végül hadd számoljak be egy amerikai meglepetésről. Bostonban az imahét nyitó istentiszteletén, midőn a liturgiában a keresztségükre emlékeztek a résztvevők, *Anna Robertson* metodista lelkész nő váratlanul a helyi római katolikus bíboroshoz, *Sedán Patrick O'Malley*hez lépett, és keresztet rajzolt homlokára a következő szavak kíséretében: „Emlékezz keresztségedre, és légy hálás!” Sokan először megdöbbentek, aztán újra felfedezték: keresztségünk valóban testvéreké tesz mindnyájunkat, és mindnyájunkat Isten kegyelme hordoz.

A szerző nyugalmazott evangélikus püspök, a MEÖT korábbi elnöke

Imaheti „püspökökumené” Dunántúlon

Több helyszínre is ellátogatott *Szemerai János* püspök az idei ökumenikus imanyolcad során. A nyitónapon, január 19-én a székesfehérvári bazilikában hirdette Isten igéjét, majd 21-én, kedden a veszprémi Szent Mihály-bazilikában. Szerdán, 22-én az esztergomi református templomban szolgált *Steinbach József* dunántúli református püspökkel, *Kocsis Fülöp* görögkatolikus megyés püspökkel és *Paskai László* nyugalmazott római katolikus érsekkel

együtt. A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület püspöke január 23-án, csütörtökön a pannonhalmi bencések vendégeként beszélt a diákok előtt az ökumenikus vesperáson. Győrben, az újvárosi római katolikus templomban 25-én, szombaton prédikált. Végül 26-án, vasárnap részt vett a répcelaki evangélikus templomban tartott alkalmon is, amelyen *D. dr. Harmati Béla* nyugalmazott evangélikus püspök (*képiünkön*) volt a vendég igehirdető.



■ ADÁMI MÁRIA felvétele

Törekvés az egység megélésére

Beszélgetés *Baksa Mihály* testvérrel

► *Mihály testvérként mutatták be nekem első stuttgarti találkozásunkkor Baksa Mihályt. És mivel ez a fajta megszólítás evangélikus körökben meglehetősen szokatlan, kíváncsi lettem rá, vajon miért teszszik... Meglepett, amikor megtudtam, hogy Mihály testvér egy ökumenikus férfitárs tagjaként él Baden-Württembergben. El is határozta: amint csak lehet, meglátogatom, hogy többet tudjak meg róla és közösségéről.*

– *Bevallom, meglepett, hogy egy magyar férfitárs egy német – mondjuk így – szerzetesség tagja, ráadásul úgy, hogy ő maga nem is római katolikus...*

– Igen, református vagyok. Egyébként számomra természetes, hogy itt vagyok. A helyemen.

– *Miként lelt lelki otthonára?*

– Tizenhét éves voltam, amikor elhagytam a szülőföldem, Újvidéket (Novi Sad, Szerbia). 1970-ben érkeztem Németországba, és kerestem, hol a helyem, mi a dolgom ezen a földön. Úgy gondoltam, tíz évig maradjok, aztán hazamegyek. De az élet közbeszólt...

Istennek, honvágyam sem volt soha. Hamar otthon tudom érezni magam ott, ahol vagyok, akikkel vagyok. A magyar nyelv sem hiányzik, hiszen mindig van alkalom magyarokkal találkozni, beszélgetni, ha máshol nem, hát a stuttgarti protestáns istentiszteletek utáni szeretetvendégségeken.

– *A családja mit szölt az elhatározásához?*

– Édesanyám először nyelt egy nagyot, de aztán elfogadta, hogy az egy szem fia ezt az életet választotta. Igazából ő maga is példát adott nekem arra nézve, mit is jelent a másokért élt élet. Harmincöt évig volt presbiter, negyven esztendeig takarította a



A SZERZŐ FELVÉTELE

Először a Ruhr-vidéken dolgoztam. Tíz évet töltöttem ott. A diakoniszta által fenntartott kórházban tanultam ki a betegápolást. Egy könyvben olvastam a közösségről. 1978-ban jártam Stuttgartban első ízben, és 1980-ban be is léptem a rendbe.

– *Azaz hármass szerzetesi fogadalmat tett, szegénységet, tisztaságot és engedelmisséget fogadva.*

– Pontosan.

– *Ez így, ahogy most mondja, valahogy olyan egyszerűen hangzik, mintha magától értődő volna...*

– Számomra az is volt, hiszen megtaláltam, amit kerestem: a helyet, ahol megélhetem, megélhetjük a keresztény egységet.

– *Ne haragudjon, de nem állhatom meg, hogy ne tegyem fel ezt a kérdést: nem bánta meg soha ezt a döntését? Visszatekintve nem sajnálja, hogy ezt az életformát választotta?*

– Egy percre sem bántam meg, és nem sajnálom, a lehető legjobb döntést hoztam. Boldog vagyok. Hála

templomot. Három szerb gyermeket is voltaképp ő nevelt fel, mert a szüleinek a sok munka mellett erre már nem maradt elegendő idejük. Neki tehát nem kellett sokáig magyarázni, mit miért tettem, teszek. Nem sokkal ezelőtt bekövetkezett haláláig imádkozott a közösségünkért.

– *Mit kell tudni a közösségükről?*

– Eredete a 14. századra nyúlik vissza. A *Brüder von gemeinsamen Leben* (Közös Élet Testvérei; CRVC) rendet ekkor alapították Hollandiában. Az általuk képviselt életforma éledezt újjá a 20. században, a *Bruderschaft von gemeinsamen Leben* (Közös Élet Testvérisége) keretében, amelyet 1905-ben Svájcban, Zürichben hoztak létre azzal a céllal, hogy a szerzetesi életforma megélését lehetővé tegyék a reformáció egyháza-inak laikus tagjai számára is. Az alapítók *Gotthilf Haug* (1875–1951), *Jakob Schelker-Kellenberger* (1868–1954) és *Lina Schelker* (1861–1936) voltak. A rendnek van női ága is. És

vannak olyan házaspárok, családok, amelyek ugyancsak a közösség értékrendje szerint akarnak élni.

A római katolikus egyház berkein belül pedig 1975 óta létezik ismét egy hasonló nevű rend.

– *Őn egyébként korábban mivel foglalkozott?*

– Weilimdorf diakóniai osztályának voltam a vezetője, haldoklók közt végeztem lelkipálosi szolgálatot.

– *Nehéz pálya...*

– De egyben szép is. Valakit kísérni akkor, amikor hazakészül. Ez a fajta tevékenység csak megerősítette bennem azt a meggyőződést, hogy a halállal nem ér véget minden. Talán ezért munkálkodom még ma is olyan szívesen ezen a területen. Havi egy alkalommal gyászcsoporthoz vezetek, és van még egy összeállítás – ugyancsak havonta egyszer –, amit betegek ápoló hozzátartozóknak tartok.

– *És mindemellett – amint most megtudtam – ezt a nagy házat is Ön vezeti...*

– Három éve, amikor is az előzőm korára és egészségi állapotára való tekintettel lemondott. Velem együtt tízen vagyunk, igyekszem kézben tartani a főzést, a mosást, a takarításba heti egyszer egy hölgy segít be. Az adminisztrációt valaki más végzi. Nekem a kert rendben tartásáról kell még gondoskodnom.

– *Nem irigylem. Hogy bírja?*

– Köszönöm, jól. Gyermekkorom óta hozzá vagyok szokva a kétkezi munkához.

– *Általában hogyan telik egy napja?*

– Reggel és este tartunk áhitatot a házi kápolnában. Csütörtökön esténként úrvacsorás istentisztelet van. Vasárnaponként ki-ki a maga felekezte templomába megy istentiszteletre, misére. A nap egyébként munkával telik. Szeretek itt és így élni, közösségi létben, a mindennapokban is megélve és átélve Jézus által a főpapi imában említett egységet.

Am higgye el, nem szakadok el a „kinti élettől” sem, már csak az említett csoportok vezetése miatt, de egyébként sem. Nagyon is tisztában vagyok azzal, milyen kérdések és problémák foglalkoztatják a mai kor emberét. Nem dicsekvésképp mondom, de húsz keresztgyermekem is van, az ő sorsuk révén is tisztában vagyok a világ dolgaival, meg egyébként is, mindig is két lábbal álltam a földön.

– *Csak közben mindig felfelé néz...*

– Igen, „Szemeimet a hegyekre emelem, onnan jön az én segítségem” – ahogy a zsoltáros írta. Minden helyzetben – haldoklók mellett, betegek közt – az Istenbe vetett hit tartott meg.

Ha néha nehéznek éreztem is a rám nehezedő terheket, mindig kértem az Urat, hogy adja meg az erőt ahhoz, hogy hordozni is tudjam őket, és el tudjam végezni azt a szolgálatot, amelyet rám bízott, és ő meg is adta az erőt és a békét mindehhez.

■ GAZDAG ZSUZSANNA

► **S mi marad, ha vége az egyházak egységéért évről évről megrendezett imahétnék? Kérjük az Urstent az általa áhitott közösség megvalósulásáért, de nem tehetünk úgy, mintha rajtunk semmi sem múlna. Nemegyszer a mindennapok csendes eseményei segítenek hozzá, hogy felfedezzük, milyen – olykor egészen egyedi – lehetőségei vannak az ökumenizmus életre váltásának. Az alábbiakban Szob plébánosa meséli el, hogy egyházközségükben hogyan lett egy nyugdíjas evangélikus lelkészből „tiszteletbeli káplán”.**

A szobi plébániához tartozó kis faluban, Ipolydamásdon bemutatott egyik első misém után odajött hozzám egy ősz hajú, derűs ember, és megkérdezte, nem zavar-e, ha nyugalmazott evangélikus lelkészként részt vesz a vasárnapi szentmiséinken, nem lévén evangélikus templom a faluban. Első meglepetésemből felocsúdva örömmel hívtam meg arra, hogy – csakúgy, mint az előző években tette – vasárnapról vasárnapra velünk ünnepeljen. Később kiderült számomra, hogy a hívek mindnyájunk Gyula bácsiját – azaz *Dedinszky Gyulát* – már „tiszteletbeli katolikusként” tartják számon, és jó volt hallani, milyen szeretettel és tisztelettel beszélnek róla.

Az elkövetkező években néhány-szor megkértem Gyula bácsit, hogy egy-egy olyan ünnepen, amikor úgy

Luther-ének a szentmisén

Történet a (nem) mindennapi ökumenéről

alakult, hogy már nem volt lehetőségem Damásdon is misézni, tartson a közösségnek istentiszteletet. Nagypéntekenként pedig már évek óta igehirdetéssel és katolikus népénekekkel egybekötött áhitatot vezet a híveknek. Lelkésztársam igényességét és tapintatát tükrözi, hogy mindig elkérte az adott nap liturgiájának menetét, de néhány éve már neki is rendszeresen jár az *Adoremus*. Más jeles alkalmakkor felkértem arra, hogy ketten hirdessük Isten ígését az ünnepi szentmiséken, sőt valamelyik évben a karácsonyi misén együtt énekeltek el *Luther* egyik énekét.

Néhány éve Gyula bácsi Szobra költözött, és rövidesen engedélyt kért arra, hogy részt vehessen felnőttképzésünkön. A csoport tagjai örömmel fogadták érkezését, és úgy vettem észre, hogy hozzászólásai és meglátásai igazi gazdagodást jelentettek mindnyájunk számára. Néhányszor úgy adódott, hogy főiskolai teendőim miatt távol kellett maradnom, és ilyenkor megkértem, vezesse le ezeket az alkalmakat. Volt gyakorlata ebben, hiszen hasonló helyzetekben nagybörzsönyi lelkészként rendszeresen helyettesítették egymást akkori plébános kollégájával, *Szappanyos Béla* atyával, akivel a kezdetektől testvéri kapcsolatot ápolt.

Annak idején Béla atya részt vett Gyula bácsi lelkészi beiktatásán, ahol így fogalmazta meg az ökumenizmus melletti elkötelezettségét: „Úgy szeretném, ha a hegyen álló katolikus és a patak mellett álló evangélikus templom harangjai sose feleselnének, hanem mindig együtt dicsérik az Istent!”

Amikor a tavalyi tanévtől részidőben a budapesti Patrona Hungariae-gimnáziumba kerültem iskolalelkésznek, az új időbeosztásom miatt elgondolkodtam azon, hogy esetleg csütörtök esténként folytassuk-e a felnőttképzést. Ott volt ugyanakkor az is, hogy a csoport tagjai mindig hosszan lelkendeztek azon alkalmakról, amelyek a lelkész úr tartott.

Észrevettem, hogy a nyugdíjas korosztályhoz Gyula bácsinak sokkal jobb érzelme van, mint nekem. Mind a lelkiség sajátosságai, mind a megközelítések, mind a témafelvetések jobban illeszkednek a csoporttagok igényeihez, s a tanítás és információátadás mellett nála nagyobb hangsúly kerül a személyes vonatkozások és tapasztalatok megbeszélésére. A másik dolog, amire figyeltem, hogy az a több évtizedes hittapasztalat, melyet egy élettel betelt idős ember magáénak mondhat, olyan adottság és adomány, amelyre mindannyiunknak szüksé-

günk van, és nemcsak nekem tett jót, de a hittanosok lelki fejlődésének is. Ezért hát úgy döntöttem, teszünk egy próbát, és megkérem Gyula bácsit a felnőttképzés vezetésére.

A döntés szerencsésnek bizonyult, mivel a kis csoport szépen gyarapodott. Mostanra tizenhat-tizennyolc körül van a rendszeres résztvevők száma. 2010-ben az imádság volt a téma, melyet a *Tízparancsolat*, a *Miatyánk* és a hitvallás szövegeinek segítségével dolgoztak fel, míg a következő évben Jézus példázatait vették sorra. Ezt követte 2012-ben a *Biblia néprajza* című sorozat, idén pedig *Mácz István Kísértés a jóra* című könyvének alakjaival foglalkozva erkölcsi kérdések állnak a hittanórák középpontjában.

Gyula bácsival, aki időközben szinte már tiszteletbeli szobi káplánná vált, egy-két hetente összeülünk, és egy kávé mellett megbeszéljük az elmúlt alkalmak történéseit, illetve egyeztetjük a következő időszak tematikáját. Ilyenkor kitérünk a felmerült kérdésekre, esetleg nehézségekre, és persze az aktuális örömökre is. Gyula bácsi mindig akkurátusan ügyel arra, hogy a hagyományos teológiai szembenállásokat okozó témákat a maga részéről diszkréten kezelje és tiszteletben

tartsa. Ezeket inkább a plébános hatáskörébe utalja, hogy velem beszéljek meg a hívek. Megtörtént azonban már az is, hogy amikor Luther Mária-tisztelete valahogy szóba került közöttünk, kicseréltünk egymás között egy-két tanulmányt a kérdéssről, és végül ezek ismeretében mégis beszélgettek a témáról az egyik karácsonyt megelőző katekézisen.

A hittancsoport tagjai hétről hétre előre megkapják az adott órán feldolgozandó imádságokat, szövegeket. Idén már jó előre mindenki hozzájutott az említett „tankönyvünkhöz”, hogy felkészülhessenek a következő hét témájára. Egy ideje rendszeressé vált, hogy megünnepeljük a névnapokat és születésnapokat, és megemlékeznek a liturgikus időszakok sajátosságairól. S mivel a beszélgetések során nemegyszer egy-két jó könyv címe is felmerül, a plébániai könyvtárunk kötetei egyre inkább kézzel a kézre járnak, újabb témákat szolgáltatva a csoporttagoknak a közös feldolgozásra.

Ami az elmúlt évek során a plébániánkon kialakult, az talán nem más, mint egy kis ökumenizmus a plébániai gyakorlat szintjén. Olyasmi, amiről *Ferenc* pápa is beszél időről időre. Krisztus-kereső emberek közössé tett keresése, mégpedig nem csupán egy-egy apró gesztus vagy ünnepi istentisztelet erejéig, hanem a hétköznapi során életre váltva. Nagyon jó érzés ilyesmiben részt venni.

■ **KÁPOSZTÁSSY BÉLA** plébános
Forrás: *Új Ember*, 2014. január 26.

KÜLÖNÖS TALÁLKOZÁSOK – II.

„Áldjad, én lelkem, a dicsőség örök Királyát!”

■ GÖRÖG ZOLTÁNNÉ

Templom nélküli városban, Sztálinvárosban, a későbbi Dunaújvárosban nőttem fel, pedagógusszülőök gyermekeként. Bár tudtam róla, hogy meg vagyok keresztelve, tizenkét évesen – lelkes úttörőként – hallani sem akartam arról, hogy szülővárosomban, Nagykanizsán konfirmáljak. A mai napig hálas vagyok szüleimnek és *Főnyad Pali* bácsinak, családunk lelkész barátjának, hogy nem erőltették a dolgot...

Az Úr is türelmes volt velem. Különös utakon vezetett mindaddig, míg félreismerhetetlenül meghallhattam hívó szavát: „*Ne félj, mert megváltottalak, neveden szólítottalak, enyém vagy!*” (Ézs 43,1)

Sok-sok év elmúltával döbbenek rá lépten-nyomon arra, hányan hordoztak imádságban életem során, és hordoznak ma is. Egy ilyen élményemet szeretném most megosztani bizonyágtételként arról, milyen csodálatos eszközei vannak Istennek, hogy magához vonzzon, szolgálatába állítson embereket, ha ez az akarata.

Farkas atyával harmadéves gimnazistaként találkoztam a soproni országos diáknapi alkalmával, amikor énekarunkkal néhány napot a városban töltöttem. Szabad időnkben három barátnőmmel jártuk a várost, és minden templomba benéztünk, hogy esetleg kipróbálhassak egy orgonát. Kora gyermekkorom óta élt ugyanis bennem a megmagyarázhatatlan vágy az orgonálás iránt.

Sopronban sok templom van, de csak az evangélikus kántor és egy fiatal katolikus pap engedett az annyira vágyott hangszer közelébe.

Farkas atyával egész jól összebarátkoztunk. Emlékszem, milyen örömet jelentett számunkra, hogy – meghívásunknak eleget téve – eljött a fel-lépésünkre.



A cikk szerzője és *Katona Farkas*

Körülbelül egy évtizeddel később, immár fiatal lelkész házaspárként férjemmel Sopronban nyaraltunk. Sétálgatás közben betértünk a Széchenyi téri szép, kéttornyú barokk templomba, hátha viszontláthatom egykori kedves ismerősömet. Egy virágokat rendezgető idős nénitől megtudtuk, hogy az atyát egy közeli faluba helyezték plébánosnak.

A térképen kikerestük a helyet. A leírásból megtudtuk, hogy Hidegség híres műemléke a falu feletti dombon álló Szent András-templom, amelynek 13. századi kőkápolnájában korabeli freskók is találhatóak. Még aznap oda-utaztunk, és becsengettünk a plébániára. Az atya éppen méhészkedésből jött elő a hatalmas kert végéből. Türelmet kért, amíg hozza a templomkulcsot, hogy nekünk, akiket érdeklődő turistáknak nézett, megmutassa a műemléket. Gyorsan tisztáztuk, hogy mi elsősorban *Farkas* atya miatt jöttünk, vele szeretnénk beszélni.

Bevezetett az irodájába, leültetett, és beszélgetni kezdtünk. Nem gondoltam, hogy ő is emlékszik arra az időre, amely bennem nyomokat hagyott. Néhány mondatom után azonban felcsillant a szeme, barátságosan rám

nézett, és levette polcáról a Bibliáját. Egy könyvjelző volt benne, amelyre ez volt írva: „4 diáklány Dunaújvárosból”. „Az első orvosnak, a második gyógyszerésznek, a harmadik újságírónak, a negyedik tanárnak készült” – mondta.



Katona Farkas néhai „főnökevel”, *II. János Pál* pápával

Érdeklődni kezdett, melyik vagyok én a négy lány közül, akiknek még a nevét sem tudta, és hogy alakult egykori társaim élete. Kiderült, hogy találkozá-sunk óta rendszeres imatárgyai voltunk!

Mélyen megrendített annak a felismerése, hogy valaki éveken keresztül Isten elé vitt minket, templom nélküli városban élő fiatalokat anélkül, hogy erről tudtunk volna.

Néhány évvel ezelőtt Hidegségen át-utazóban ismét késétést éreztünk, hogy becsengettünk a plébániára. *Katona Farkas* atyát már nem találtuk ott, de megadták a címét. Zircen, a ciszterci rendház öregotthonában kerestük fel. Ezúttal is szeretettel fogadott, körbevezetett a templomukban, és jót beszélgettünk a társalgójukban. Jó volt immár megszotani egymással gondolatainkat az elhívásról, Krisztus-követésről, szolgálatainkról.

Ma a vasárnapokon az orgona mellett ülök kántorként a kőbányai templomban. Gyakran gondolok muzsikálás közben is imádságban mindazokra, akik életem folyamán hűségesen hordoztak és hordoznak: édesanyámra, néhai keresztelő lelkészemre, a ciszterci szerzetes papra, moszkvai pravoszláv professzoromra, debreceni református orgonaművész tanáromra, svéd metodista lelkész barátnőmre, magyar és német papné, valamint diakonissza testvéreimre és még sokakra, akiket felsorolni sem tudok.

Igen jó érzés számomra Jézus nagy családjához tartozni.

„Lásd: mit tehet Jóságos Lelke veled!” – hangzik ismert énekünkben. Ez a felismerés kell, hogy erősítsen és indítson a naponkénti szolgálatra, a rám bízottakért folytatott imádságra.

A szerző a *Fébé Evangélikus Diakonisszaegyesület főnökösszonya*

Befogadó közösség

Nyíregyházi projektzáró

► **Peregtek a képek, a projekt különböző rendezvényein készült fotók, minden eseményről persze csak a legsikerültebbek, épp csak mutatóba, mégis hosszú percekig tartott a vetítés a nyíregyháza-kertvárosi közösségi házban, a múlt vasárnapi istentiszteletet követő projektzárón. Éppen elég volt az elvégzett munka érzékeltetésére, a rengeteg közös élmény, megélt érzés és megszületett gondolat felelevenítésére az elmúlt közel két évből.**

2012 áprilisában kezdődött az az eseménysor, melyet *Családi közösségi kezdeményezések és programok megvalósítása Nyíregyháza és Nagy-cserkesz területén* címmel kell illetni, ha hivatalosak akarunk lenni. Az Európai Unió a társadalmi megújulást elősegítő keretéből több mint 45 millió forinttal támogatta a Nyíregyháza-Kertvárosi Ágostai Hitvallású Evangélikus Egyházközösséget ennek az elképzelésnek a megvalósításában.

Az egyszerre összetett és szerteágazó programsor indítása azt a kérdést vetette fel, hogy vajon miért vállalkozik ilyesmire egy gyülekezet. Családi hétvégék, családi és tanyanapok, napközis táborok, roma nők klubja, generációs csoport, ifjúsági tanácsadás, dajkaképzés, munkahelykereső tréning, baba-mama klub szervezése, mediáció-konfliktuskezelés, prevenció foglalkozások, önismereti tréning, fogyatékos fiatalok fejlesztő foglalkozása, szüleiknek segítő klub – mindez miért az egyház dolga?

– Nos, nem lenne feltétlenül, ha látnánk, hogy a családok, kisközösségek, sajátos problémákkal küzdő, hátrányos helyzetű emberek problémáira mások igyekeznének megoldást keresni. A hiány, a szükség azonban mind feszítőbb, a sok-sok sikeres program végeztével pedig megállapítható: az elvégzett munka elősegítette, hogy a gyülekezet beágyazottabb legyen, befogadó, másokra figyelő és törődő attitűddel for-

duljon mások felé. Ez pedig nagyon is lényeges a missziója szempontjából – hangsúlyozta a kertvárosi gyülekezet lelkésze, *Laborci Géza*. – Ha az a kép alakul ki rólunk a környezetünkben, hogy nyitott, befogadó közösség a gyülekezetünk, akkor képes nőni, fejlődni, és képes a missziójára.

Hogy rengeteg fiatal tudtak bevonni, akiket életük legnehezebb döntéseiben, értékvalasztásaiban tudtak támogatni, az önmagában is nagy siker – ezt a projekt szakmai vezetője, *Fehér Krisztina* tette hozzá, aki azt is fontosnak tartja, hogy sok gyermek, illetve család olyan élményeket kapott, amilyenekben eddig életében még nem volt része.

Hogy Kertváros mellett miért Nagy-cserkeszen valósították meg a programot, annak egyébként igen prózai oka van: Nyíregyháza önkormányzata nem vállalta a partnerséget annak ellenére, hogy semmilyen anyagi közreműködéssel nem járt volna – csak el kellett volna fogadnia, amit a projekt megvalósítói nyújtani szerettek volna az egész megyeszékhelynek.

Örvedetes azonban, hogy a projekt lezárását követően két közösségi forma is tovább létezhet: rendszerek lesznek ezután is a baba-mama klub összejövetelei, és a generációs csoport – ahol gyermekek és idősek tevékenykednek együtt – tovább működhet a kertvárosi idősek klubjában.

■ – VESZPRÉMI –

KÖZLEMÉNY

Hajléktalanok egy házban

A hajléktalan emberekről nemcsak *Ferenc* pápa gesztusai vagy a közel-múltban hozott fővárosi rendelet kapcsán esik több szó mostanában, hanem a napokban érkező fagyok és havazás miatt is. Közel ezer hajléktalan ember él Józsefvárosban, s bár a kerületben több intézmény is segíti őket, a hidegre való tekintettel az ökumenikus imahetet követően a római katolikus, a református, az evangélikus, a baptista és az adventista felekezet összefogásával *ideiglenes krízisszállás nyílik a VIII. kerület, Illés utca 36. szám alatt*. Az intézménybe beköltöző húsz ember nemcsak ellátást, azaz szállást és étkezést kap, hanem az önkéntes segítők különféle közösségi programokat is szerveznek számukra. Lelki segítséget, talán reményt is kapnak a befogadott emberek.

A segítségnyújtás bárki számára elérhető lehetőségeiről a Menhely Alapítvány krízisszállásán adnak tájékoztatást: 1/338-4186. Az ellátópontok szívesen fogadnak tárgyi adományokat is, főként meleg ruhaneműt, takarót, tisztálkodó- és tisztítószereket. A szervezők azt remélik, hogy a józsefvárosi összefogás mintájára más helyi közösségek is keresik annak módját, hogy ebben az időszakban miképpen könnyítsék meg a hajléktalan emberek helyzetét.

HIRDETÉS

Bábosképzés a gyermek- és ifjúsági osztály szervezésében

Örömmel tudatjuk, hogy a novemberihez hasonlóan idén is tartunk bábosképzést. Várjuk mindazok jelentkezését, akik érdeklődnek e téma iránt, szeretnének elsajátítani bábózással kapcsolatos ötleteket, ott voltak legutóbb is, vagy még nem voltak, de szívesen részt vennének egy ilyen alkalmon. Az előadók – *Császár Ágnes* (bábszínész, bábkészítő), *Kovács Hedvig* (bábpedagógus) és *Krista Anita* (bábszínész) – a *gyakorlatra* fektetik a hangsúlyt, azaz lesz bábkészítés, bábózás, szövegkönyvkészítés, -értelmezés.

Helyszín: Evangélikus Kollégium, Budapest VII. ker., Rózsák tere 1. Időpont: február 8–9. Kezdet: szombaton 10-kor, vasárnap fél 9-kor. Részvételi díj: a) 1500 Ft, b) 2000 Ft (étkezéssel), c) 3000 Ft (étkezéssel és szállással). Jelentkezni az mee.gyio@gmail.com e-mail címen lehet *február 4-éig*. Kérjük, hogy aki a részvételi díját nem maga fizeti, jelezze nekünk, hogy időben kiállíthatjuk a számláját! Mivel helyben nem lesz lehetőségünk intézni a képzés gazdasági részét, kérjük, a fizetést átutalással intézzék. Az egyház számlaszámát e-mailben küldjük annak, aki jelzi részvételi szándékát.

Ellenpont és fantázia

Palestrina életműve

► **A reneszánsz kor, a 16. századi vokálpolyfónia kiemelkedő zeneszerzőjére, Giovanni Pierluigi da Palestrinára (1525 k. – 1594) emlékeztünk halálának 420. évfordulója alkalmából február 2-án. Tevékenysége és a zene történetének további alakulására gyakorolt hatása olyan jelentős, hogy méltatásának helyet kell kapnia az *Evangelikus Életben*.**

Stílusát, zenei nyelvét a mai napig mintaként tanítják a legtöbb felsőoktatási intézményben – így a budapesti Zeneakadémián is – a zeneszerző szakos hallgatóknak (leginkább *Knud Jeppesen Ellenpont* című könyve alapján). Nem azért, hogy bárki is ugyanolyan módon alkosson: elsősorban arra való a Palestrina-stílus megismerése, hogy a növendék lásson példát a szigorú, sokféle törvényt tiszteletben tartó és mégis fantáziadús szerkesztésre.

Palestrina életműve – többek között száznegy *mise* és több mint háromszáz *motetta* – egy hatalmas tradíciónak az utolsó láncszeme, több évszázados egyházzenei örökségnek az összefoglalása. Az ő muzsikája még szerves részét alkotja a keresztény liturgiának, igazán csak abban tud létezni, és ha abból kiszakítjuk, életféléit szüntetik meg. Palestrina munkássága egy olyan korszak zárá-

sát jelenti, amelyben a zene még megőrizte elsődleges funkcióját, és nem vált önálló esztétikumá.

A 16. századi vokálpolyfónia olyan zenei stílus, amelynek törvényszerűségeit az emberi hang természete határozza meg. Palestrina muzsikájának stílustörvényei – ezzel egybehangozva – az énekelhetőség szerint alakultak ki. Ez az elvirányadó a dallamvezetésben és a harmóniahasználatban is. Palestrina dallamalkotása kerüli a nehezen intonálható hangközöket, előnyben részesíti a lépcszerű melódmozgást, s ha ugrást tesz, azt nyomban utána kitölti lépcszerű mozgással. Ideálja az ívszerű dallamvonal, amely erősebb törés vagy belső tagolás nélkül hajlik vissza a kiindulási hangra.

Palestrinának szinte az egész élete Róma különböző templomaihoz kötődött; a leghosszabb ideig a Szent Péter-bazilikához tartozó Cappella Giulia-ban tevékenykedett.

Első, nyomtatásban megjelent művét, az *I. mise* könyvet *III. Gyula* pápának ajánlotta, aki felismerte zsenialitását, és elrendelte Palestrina pápai kórusba – *Cappella Sistina* – való felvételét annak ellenére, hogy nem volt pap, és nős volt. Művészi szemléletének, stílusának fejlődésé-

re a legnagyobb hatással talán ez a nyolc hónap volt 1555-ben.



Korábbi időszakában teljességgel a németalföldi stílus befolyása alatt állt, annak eszközeit sajátította el. Ebben az időben megérlelődött benne egy újfajta zeneiség igénye, melynek lényege a szó megnövekedett súlya a zenében. *II. Marcell* pápa (aki mindössze három hétig uralkodott) a nagypénteki szertartás után elégedetlen volt a zenészeivel, és

arra intette őket, úgy játsszanak, hogy minden szót hallani és érteni lehessen.

Az újfajta szövegigényesség alapvető zenei-stiláris átalakulást kívánt, mely évek múltán a *II. mise* könyvben hozta meg gyümölcsét. És hogy ennek az új stílusnak a létrejöttében szerepet játszott Marcell pápa kritikája, arra világosan utal a kiadvány utolsó kompozíciója, a *Missa Papae Marcelli*. A mű tiszta hangzásának nyugtató hatására mindannyiunknak szüksége van (youtu.be/gswVaD2_RmO8!).

Amikor a tridenti zsinat 1562-ben a mise zenéjével foglalkozott, és felmerült a figurális zene kizárásának szükségessége, Palestrina műveinek méltóságát, a szöveg szavait követő stílus is szerepet játszott a kérdés kedvező megítélésében.

■ DR. ECSEDI ZSUZSA

205 éve született Felix Mendelssohn Bartholdy

► **A csodagyerek Felix Mendelssohn Bartholdy 1809. február 3-án látta meg a napvilágot Hamburgban. Gyermekkorában vasárnap délelőttönként három testvérrel és a királyi udvari kápolna elismert zenészeivel muzsikált együtt, vezette a zenekart, és már tizenegy éves korától tucatjával ontotta magából az új műveket (évente mintegy hatvan kompozíciót a legváltozatosabb műfajokban). Zeneszerzőként nem volt forradalmár, de tündéri hangvételű zenéjével, letisztult dallamaival ma is elkápráztatja a világot – gondoljunk csak a tizenhét évesen írt *Szentivánéji álomra* (op. 61). Legnagyobb érdeme talán a koncertélet megújítása, ugyanis karmesterként – a korabeli gyakorlattal ellentétben – nem kortárs darabokat is műsorra tűzött. Noha azóta tudjuk, hogy *Bach Máté-passióját* először 1727. április 11-én adták elő a lipcsei Tamás-templomban, Mendelssohn idejében még az 1729-es évre datálták a bemutatót. Így a századik évfordulón, 1829-ben a komponista 158 fős kórusal mutatta be Bach remekét – a basso continuo mellől dirigálva. Ugyan szükségéből áthangszerelte és meghúzta a művet, de így is elindította az azóta is tartó Bach-reneszánszt.**

A hamburgi élet után a jómódú és nagy múlttal rendelkező, köztisztelőben álló zsidó bankárcsalád Berlinbe költözött. Felix első zeneleckéit édesanyjától kapta, és nagymamája révén, aki a Bach-tanítvány *Kirnberger-nél* tanult, Bach szellemi ükunokájának is tekinthető. A Bartholdy vezetéknevet családjá a kereszttségben kapta, amikor 1816-ban Berlin evangélikus lelkésze megkeresztelte a négy testvért.

1818-ban, kilencévesen egy trió zongoristájaként lépett először a nyilvánosság elé. Tízévesen alténekesként csatlakozott a Berliini Énekekadémiához, a világ legrégebbi vegyes kari szövetségéhez – ahol később a *Máté-passiót* dirigálta. Itt az igazgató *Zelter*től a zeneszerzés mellett egyházzent is tanult. Tizenkét éves korában tanárával együtt látogattak el Weimarban *Goethe*hez, s egymásra találásuk emlékére – egyes feltételezések szerint – a mester a *Faust* Helénától született, Euphorion nevű csodagyerekét részben a kis Felixről mintázta (*Byron* mellett).

Az *Ágostai hitvallás* megjelenésének háromszázadik évfordulójára 1830-

ban megírta a *Reformációszenfőnyit* (op. 107). Az 1. tétel bevezetőjében a gregorián *Magnificat*ot és a 19. században sokak által feldolgozott úgynevezett *drezdai áment* idézi fel, a 4. tételben a lutheri *Eirn' feste Burg ist unser Gott* korál variációi csendülnek fel szonátaformában.

1833-ban Düsseldorfban olyan nagy sikerrel vezényelte saját *Olasz szimfóniáját* (op. 90), hogy megválasztották a város főzeneigazgatójává, ami magában foglalta a város főbb templomainak, színházának és két zenészezővetségének zenei irányítását. Itt született meg a *Paulus* oratórium (op. 36) Pál apostol életéről. A zeneszerző alighanem maradt volna a városban, de 1835-ben felkérést kapott a lipcsei Gewandhaus zenekarának vezetésére, a korabeli német zenei élet egyik legmagasabb állására.

Bemutatókzásokor már rögtön karmesteri pálcával vezényelt, ezzel meg-

teremtette a modern vezénylést, s tiszteletbeli filozófiai doktori címet kapott. Lipcsei éve alatt megnősült, s feleségével öt gyermeknek adott életet. Itt komponálta másik nagyszabású oratóriumát, az *Eliást*, Illés próféta életéről (op. 70), valamint leggyakrabban felcsendülő művét, a népszerű *e-moll hegedűversenyt* (op. 64).

Mendelssohn mély vallásosságát és zenei konzervativizmusát támasztja alá a könyvnyomtatás feltalálásának negyvenedik évfordulójára készült *Dicsőítő ének* (*Lobgesang*, op. 52) kantátaszimfónia is, amelynek szövege a Bach korabeli oratóriumtradíciót folytatva bibliai idézetekből és a *Nun danket alle Gott* korálból áll. Szintén a bachi örökséget ápolja számtalan kantátája, motettája, valamint orgonaművei, melyeknek nagy része prelúdium vagy fuga.



1841-ben *IV. Frigyes Vilmos* porosz király Berlint német zenei kultúrközponttá kívánta fejleszteni, s Mendelssohnt tette meg zeneigazgatónak. Tervei azonban kudarcba fulladtak, így a zeneszerző 1845-ben visszatért Lipcsébe a Gewandhaushoz. Közben 1843-ban megalapította a Lipcsei Konzervatóriumot, az első német zenei főiskolát, ahol rendszeresen tanított is.

Bár Mendelssohn egészsége korán hanyatlásnak indult, mégis a legfőbb megpróbáltatás szeretett nővérének, *Fannynak* az elvesztése volt 1847-ben. Gyászával a világtól visszavonult, s rövidesen többször is agyvérzést kapott. Lipcsében halt meg 1847. november 4-én. Berlinben a város díszpolgáraként temették el.

■ HALÁSZ-TÁBORSZKY GYÖRGYI

► A magyar kultúra napjára időzített ünnepi est egyszermind nagy költőnk, **Weöres Sándor** halálának évfordulója is volt. Huszonöt évvel ezelőtt, vad telen távozott az élők sorából, maga után hagyva roppant életművét: versek, gyermekversek, fordítások, esszék, színdarabok múlhatatlan gyűjteményét.

A budapesti Művészetek Palotája fénylő tereiben, zsúfolt termeiben ezen a napon minden Weöres Sándorról szólt. Barátok, ismerősök, a vers szerelmesei jöttek, hogy hallgassák a megidézett törekény férfit. A játékos, komoly (evangelikus) költőt, aki teremtő képzelete szüntelen lobogásával a világirodalom legjobbjai közé emelkedett.

Dél előtt a Kultúrpárt Csoport lelkes előadóinak zenés-táncos műsora fogadta a fiatalokat *Rockandroll* címmel. A *Novák Péter* főszereplésével be-

Kultúraünnep a centenáriumi évzárón

mutatott válogatás a rímek varázslóját hozta közel a kilenc-tíz éves gyermekekhez. Szinte mindenki zengte a meghökkenítő sorokat: „a taxi / a praxi / a gyerünk zabálni / a füstölgő tüzes Cotopaxi / a jöhet akármí”.

És jött délután a Weöres talán legkülönösebb művéből készült film: a *Psyché* épülő alkotás digitalizált, vágtatlan, teljes kópiája. A négy és fél órás filmpozs probára tette a nézőt, de megérte a hosszú figyelem a gyönyörű képekért. Sokat segített *Réz András* bevezetője és beszélgetése a film még élő alkotóival, szereplőivel.

Az esti műsor *Az ég-sapkájú ember* címet kapta, utalva a költő versére: „Akinék azt mondják: »rosszkor születél, / kotródj az anyád méhébe vissza«: / e vérzattata kapun nem dönget, / az csak egyszer nyílt, zárva ta-



WEÖRES SÁNDOR 100

lálja; / elindul a hosszú kettős fasorban, / végén kilép az üres világba, / s a féjén jelként (hogy a rablók ne bántsák, / úgy sincs semmije): kerek kék sapka.” Először a megzenésített Weöres-versekből kaptunk bő válogatást. A

Kaláka és a *Sebő* együttes fölváltva játszotta a kedves, ismert sorokat. Előbbinél a furulya, a másíknál a tekerőlant vitte a fő szótalmot.

Lackfi János, Tóth Krisztina, Szabó T. Anna, Kiss Judit a kortárs költők köszöntését tolmácsolták.

A befejező részben Weöres 1945-ös, *A teljesség felé* című filozófiai művének feldolgozását hallhattuk. A nyolcvanas évek elején *Gryllus Dániel* komponált rá zenét, később előadták színpadon is. *Gryllus Samu* mai, modern hangszerelése monumentálissá tette a metafizikai sorokat. Az átdolgozott változatot a magyar zenei élet neves művészei szólaltatták meg: *Gryllus Dániel* (ének, citera), *Szalóki Ági* (ének), *Bognár Szilvi* (ének), *Pálhegyi Máté* (fuvola), *Borbély Mihály* (klarinét), *Frankie Látó* (hegedű), *Ba-*

lázs Gergely (brácsa, mridangam), *Kovács Zoltán* (nagybőgő), *Balogh Kálmán* (cimbalom), *Bizják Gábor* (kürt), *Tömösközi László* (ütőhangszerek), *Sebestyén Márta, Sebő Ferenc* (ének), *Seress Zoltán* (próza). Közreműködtek a Színház- és Filmművészeti Egyetem hallgatói.

Így lett ez a téli este – az egész mozgalmas év – irodalom, képzőművészet, zene, film seregszemléje. Szép és közös tisztelgés a magyar költészet egyik legnagyobb alkotója előtt. Aki talán azért jutott a legmagasabb csúcsok közelébe, azért lehetett ifjak és idősök hűséges társa, mert mentes volt minden póztól, váteszi megnyilvánulástól. Maradt egyszerű, tiszta ember, falusi költő egész életében. A játszi ritmus, az anyanyelv zenéje ott bujkál minden versében. A zsarnok hatalom szorításából kicsúszott, az idő hurkain átlépett. Lett mindenkié, s lesz új és új századokon át a magyarul tudók menedéke.

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

Hajdani költőnk. Cigánylány, félig. Nevelőintézetből szabadult. Árva lett, majd nővére birtokára került, Tállyára, ahol aztán előtört a természet. Haja fekete, mint az ében. Szeme kihívó villan, és nem áll meg még *Pilinszky Jánossal* sem kacérkodni a vásznon.

Szabados egy fehérrép *Psyché, Weöres Sándornak* – a fikció szerint – 1810-ben Lónyay Erzsébet néven született költőnője és múzsája, aki *Bódy Gábor* filmrendező *Psyché és Nárcisz* című alkotásának is múzsája volt. A film rendezői változatát január 22-én, a Weöres centenáriumi évet lezáró magyar kultúra napján a Művészetek Palotájában – négy és fél órán keresztül – le is vetítették. Hogy a közönség a látványkavalkádtól, az elsőre képi barbarizmusnak tűnő, Bódy világában gyakori filmkockáktól ne riadjon meg, olyan neves filmesztéták magyarázták az alkotást, mint például *Réz András*.

Egy karizmatikus nő

Maga a szó, *psyché, psziché* a megszemélyesített, halhatatlan lelket jelenti. A görög hitvilágban *Pszükhé* – halandó királylány, majd istennő – az emberi lélek megtestesítője volt.

Furcsa szerzet ez a leány. Tele van istentől való elevenséggel és ör-

Psyché – versben és vásznon

dögtől való kísértésekkel. Kecses-kacér valója mellett van benne valami végtelenül maszkulin is. *Hamvas Béla* szerint – aki Weöres terelgetője volt a költő hangjának korai artikulálódásakor – „a psyché a legmagasabb hímlény tüzével átvilágított nőiség, amelyben a hím és a nő elválaszthatatlanok egymástól...”

Weöres psychéje

Weöres *A teljesség felé* című bölcséleti művében rábukkanhatunk magyarázatokra arra nézve, vajon miért kellett női bőrbe bújni, ráadásul épp egy ilyen „bestiába”: „[...] ha a férfi olykor átlát egy nő lelkébe, vagy a saját férfilénye alatt rejtetten létező nőt figyeli: látja, hogy vöröses félhomályban az egymásba mosódó, alakatlan dolgok csiraként, forró lüktetésben élnek...”

Erre a mélybeni egybeforrasztó lüktetésre rímelnék az egykori mester szavai. *Hamvas* szerint ugyanis „az ember magában, a psychében hordja önmagáról való ösképét, és külső világában csak ott nyugszik meg és nyugodhat meg, ahol a psyché megnyilatkozik”.

Saját oldalbordájából kihalított poéta-Évját Weöres tehát nem ok és jelképeség nélkül nevezte éppen *Psyché*-nek. Az önmagából létrehívott alak a lappangó másik-én kifejezésének eszköze lett, lehetőséget nyújtott a költői személyiség kiteljesítésére. Ez a kitégítés és ki-

vetítés más temperamentum és más stílus használatára, a szókincs és mondatformálás új mintázatainak kipróbálására, vagyis nyelvi és szellemi megújulásra adott lehetőséget Weöresnek. Ezzel a költő női szívet ültetett a *Psyché*-versekbe, amely kevésbé kalapálhat egy férfi bensejében, annál inkább áttételesen egy költő verseiben.

Bűntelen bűnös?

Lónyay Erzsébet, az újrateremtett nő végtelenül sokféle és végtelenül szeretlen. Vágyainak totális kiszolgáltatottja és kiszolgálója. Szeszélyeit követi, viharosan szeret, gyűlöl, sóvárog és undorodik, bele van bolondulva ebbe a világba. A profán, történelmi időben él, mégis, minden ízében igyekszik a földtől elszakadni, repülni, táncolni, önkívületbe kerülni. Valami mélyebb elvágódást fejeznek ki botrányos kalandjai.

A sok félig-csókolts csók a vérba-jos *Ungvárnémeti Tóth Lászlóval* (aki hús-vér költő volt egykor, és akinek számtalan eredeti sorát örzi Weöres *Psychéje*) csak nőttön-növelti azt az örvényt, mely ennek a „boszorkánynak” vagy – merthogy e két fo-

galom nincs távol egymástól – szent asszonyok a magával ragadó ereje.

Mi az, ami vonzó lehet egy ilyen polgárpukkasztó nőben? Az a végtelen elevenség, mely ledönt minden földi szabályt, átlép minden határt, s mely szűkülve követeli a teljességet.

Apollói, dionüszoszi és a boldog középszer

„Bontsd szét egyéniségedet, és szabdadd válnak lelked végtelen áramai, melyek nem benned vannak és nem kívüled, áthatnak mindenben. Akin egyénisége uralkodik: ha előrejut, póffeszkedővé, ha lemarad, ronggyá válik. S aki egyéniségén uralkodik: valójában nem érinti a szerencse és a balsors.” (*A teljesség felé*)

A költő, WS nem érez már határt a saját és mások lelke között. A szent idő szerint él. Ez megszenteli alkotását is, és a főszereplő nőt is, ki látszólag a profán rabja, ám örülete mégis valamiképp szent. Ősi. Megtisztító. „Egész életében piszokban hentergett, különös módon mégsem tudott bepiszkolódni. Fénylett, mint a csillag.”

Ez az a fénylés, amely mellett elmenni nem lehet, s mely azt a belátást is magában foglalja: „Lstennem, de jó, hogy nem Lónyay Erzsébetnek születtem!”

■ KINYIK ANITA



Gyulai Líviusz *Psyché*-illusztrációja

► Tizenkettőszer adott otthont idén az orosházi Székács József Evangelikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium a magyar kultúra napja alkalmából meg szervezett országos *Kölcsy versmondó és népdaléneklési versenynek*. A január 24-i rendezvényen – amelyhez rajz- és fotópályázat is társult – félszáznál is több fiatal vett részt az ország tizenhat (többségében evangelikus) iskolájából.

A vendéglátó intézmény örömmel fogadta a nagy hagyományú rendezvényre érkezettek. *Fehér Borbála* igazgató megnyitóbeszédében hangsúlyozta: „Kis nép vagyunk. Fennmaradásunk függ attól, hogy ki milyen szerepet vállal a magyar kultúrában”, majd *Vörösmarty Mihály* gondolatát idézte, kiemelve aktualitását: „Előttünk egy nemzetnek sorsa áll.”

A 7–8. osztályos szavalók zsűrijében *Vetésiné Petrányi Erzsébet*, a Kossuth Lajos Közoktatási Intézmény nyugalmazott magyartanára (elnök), *Nagy Sándorné*, iskolánk nyugalmazott igazgatóhelyettese, magyartanár és *Csányiné Kádár Tünde*, a Justh Zsigmond Városi Könyvtár munkatársa foglalt helyet. A 9–12.-es produkciókat *Varga Zoltán*, a Magyar

Versre és dalra fakadva

Versennyel ünnepelték a kultúra napját az orosházi evangelikus iskolában

Rádió munkatársa (elnök), illetve *Süléné Baranyai Ilona*, a városi önkormányzat kulturális csoportjának vezetője és *Baranyainé Imre Julianna*, az Orosházi Média Kft. munkatársa értékelte. A Magyarországi Evangelikus Egyház (MEE) Országos Irodájának Nevelési és Oktatási Osztályát *Révész Rita* referens képviselte. A népdaléneklési verseny zsűrijét *Köszegi Németh József*, az orosházi

Liszt Ferenc Alapfokú Művészetoktatási Intézmény igazgatója (elnök), *Lestyán Mihályné*, az intézmény nyugalmazott tanára és *Hoffmann Ágnes* hegedűművész, az Orosházi Evangelikus Egyházközség kántora, a Liszt Ferenc Alapfokú Művészetoktatási Intézmény tanára alkotta.

A *Nemzetiünk büszkeségei* címmel kiírt képzőművészeti pályázatra beküldött alkotásokat a zsűri már előzőleg

elbíráta *Mezei-Fehér Judit* zsűrielnök, a Petőfi Kulturális Közhasznú Nonprofit Kft. kulturális szervezője vezetésével. A fotókról és rajzokról január 24-én *Celuskáné Csepregi Alicia* művésztanár adott értékelést.

Az orosházi oktatási intézményben egész délelőtt három helyszínen zajlott a verseny. A díszteremben a kötelező és a szabadon választott népdalok csendültek fel. Az éneklő

lányok és fiúk szép népviseletben, egytől egyig felkészülten fakadtak dalra a színpadon.

A versmondók kötelező költeménye ezúttal a *Szózat* volt, szabadon pedig egy nyugatos költő versét választhatták.

Az eredményhirdetést *Varga Zoltán* így zárta: „Hiszek a vers és a versmondás erejében.” Gondolatai azt erősítették meg a hallgatóságban, hogy a versekben is erős fogódzót lehet találni. A zsűrielnök példaként ismerősét említette, aki a hazától távol élő orvosként műtétek előtt a versekből (is) töltöttek.

Fehér Borbála igazgató az *Evangelikus Élet* kérdésére válaszolva elmondta: számára a nap öröme az volt, hogy a romániai Nagykárolyból is eljöhettek tanulók a versenyre, és – nem mellesleg – díjjakkal térhettek haza. Összességében az is nagy öröme adott okot – állapította meg –, hogy tizenkét év után is látszik: szükség van a kultúránkat megőrző és felmutatni tudó iskolai versenyre. Jó ötlet volt annak idején, hogy a magyar kultúra napján a *Himnusz* vagy a *Szózat* legyen a kötelező vers. Az igazgató végül hozzáfűzte: „A versenyzők számára egy ilyen alkalom lehetőség a kibontakozásra. Örülök, hogy iskolánknak szinte már védjegye ez a verseny.”

■ BALOG ESZTER *iskolalelkész*



BOTTA DÉNES FELVÉTELE

Benczúrfalván is megemlékeztek Benczúr Gyuláról

▶ A 2014. esztendő első hónapjának utolsó vasárnapja sokáig emlékeztet marad a szécsényi evangélikus gyülekezet lelkésze és tagjai számára, hiszen az ökumenikus imahét lezárásaként e napon ők látták vendégül a társegyházak képviselőit, valamint – születésének százhetvenedik évfordulója alkalmából – Szécsény város településrészeinek névadója, **Benczúr Gyula** (1844–1920) festőművész emléke előtt is fejet hajtottak.



Kora délután gyülekeztek az emlékezők a hófödte benczúrfalvai temetőben álló, eklektikus stílusú Benczúr-mauzóleumnál, melyet 1925-ben **Jánszky Béla** alkotott, s melynek domborművét **Stróbl Alajos** készítette. Mindenki azért érkezett, hogy lerója kegyeletét a híres evangélikus festő, a településen elhunyt Benczúr Gyula emléke előtt. **Csatlós Noémi** (*képiünkön*) felidézte a művész és családjának dolányi kötődését s a község névváltoztatásának hiteles történetét (Dolányból 1927-ben lett Benczúrfalva), majd a Szécsényi Evangélikus Egyházközség, Szécsény Város Önkormányzata és a Benczúrfalváiért Kulturális Hagyományörző és

Faluszépitő Egyesület képviselői helyezték el koszorút a síremlék talapzatánál.

Benczúrfalváról a városközpontba vezetett a emlékezők útja, ahol ünnepi istentisztelet keretében folytatódott a megemlékezés.

Az ökumenikus imahét záróalkalmán zsúfolásig megtelt evangélikus templom padrosaiban katolikus, református és evangélikus hívek kísérték figyelemmel *fr. Kardos Csongor* ferences plébános elmélyült és felemelő igehirdetését, *Molnárné Tóth Erzsébet* református lelképásztort és *Bartha István* evangélikus lelkész szolgálatát, valamint *dr. Feketéné Benkó Kata* orgonajátékát. Csatlós Noémi könyvtárvezető ün-



SÜMEGI GÁBOR FELVÉTELEI

nepi beszédben emlékezett meg Benczúr Gyuláról. Elmondta, hogy a Magyarországi Evangélikus Egyházban 2014 a *reformáció és kultúra éve*, melynek egyik jelentős eseménye az evangélikus művész születésének 170. évfordulója előtti tisztelgés (*lásd az EvÉlet idei első lapszámát – a szerk.*). Felelevenítette a festő életútját, pályájának főbb jellemzőit, nógrádi kötődését, majd részleteket olvasott fel a művész fia által 1945-ben lejegyzett kéziratból. Ebből is tudhatjuk, hogy Benczúrnak dédapja és nagyapja is evangélikus lelkész volt, s hogy utóbbi a Nógrád megyei Vanyarcon működött, és ott is van eltemetve.

Az idézett dokumentumban *dr. Benczúr Gyula* orvosprofesszor eképp ír apja hitvallásáról: „Mint nagy műveltségű és nagy kultúrájú ember, senkinek vallási nézeteit nem zavarta. Az egyház adta vallást akárhányszor »művészi alakba öntött filozófiának« mondotta. Hivatalosan evangélikus léte dacára a katolikus egyháznak hálás volt azért a sok művészi alkotásért, melyhez évszázadok alatt az emberiséget juttatta és most is juttatja. Saját vallásáról nem beszélt, de tudom, hogy mély filozófián és bölcseségen alapuló, a »Gondviselés«-be vetett hiten alapult.”

Másutt a művészt így írja le: „Ha

Apámat emberi tulajdonságai szerint jellemezni akarnám, úgy elsősorban nagy jóságát, humanitását és szociális érzékét, szelidségét és szeretetreméltóságát, nagy szerénységét, szorgalmát, munkakedvét és kötelesség tudását, továbbá életvidámságát, életigenlését, a szépnak szeretetét, nagy műveltségét és általános kulturáltságát emelném ki.”

– Emlékezzünk hát e nagyszerű művészre, s tanuljunk példájából! – zárta gondolatait Csatlós Noémi.

Az ünnepi istentisztelet végén Bartha István evangélikus lelkész emléklappal köszönte meg mindenkinek a jelenlétét.

■ –S–I



Benczúr Gyula szülőháza Nyíregyházán 1900-ban

HIRDETESEK

Nyugdíjas lelkészcsaládok bibliaórája

A nyugdíjas lelkészcsaládok bibliaórája a Deák téren február 7-én, pénteken fél tízkor lesz, melyen az áhítatot *Pelikán András* lelkész tartja. Megbeszélésünk címe: *Magunkról magunknak*. Szeretettel várunk.

A Jelenések könyve mai aktualitásáról Budavárban

Az Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület (EBBE) és a Budavári Evangélikus Egyházközség által közösen rendezett előadás-sorozat témája *A Jelenések könyve mai aktualitása*. Előadó *dr. Dér Katalin* egyetemi docens, klasszika-filológus, teológus, az irodalomtudományok doktora (ELTE). A következő, a záróalkalom február 13-án, csütörtökön 17 órakor kezdődik az egyházközség gyülekezeti termében (Budapest I. ker., Tánácsics Mihály u. 28.) *Krisztus és övéi ezeréves uralma* (20,1–10) címmel. Áhítatot tart *Bence Imre* budavári lelkész.

Mentálhigiénés és szervezetfejlesztő szakirányú továbbképzési szak

A Semmelweis Egyetem Egészségügyi Közszolgálati Kar Mentálhigiéné Intézete 2014 szeptemberétől akkreditált mentálhigiénés és szervezetfejlesztő szakirányú továbbképzést hirdet humán segítő foglalkozású szakemberek (pedagógusok, szociális területen dolgozók, lelkészek, orvosok, ápolók stb.) részére. A képzés időtartama: 4 félév (387 óra), havonta két nap (péntek, szombat).

Felvételi kritérium: főiskolai vagy egyetemi végzettség, személyes alkalmasság. Jelentkezni a www.mental.usn.hu honlapunkról letölthető jelentkezési lapon lehet. További információk a fenti honlapon olvashatók vagy az 1/266-0878 telefonszámon kérhetők.

Heten a sok közül

▶ Idén a képzőművészet került a magyar kultúra napjának középpontjába a Nyíregyházi Evangélikus Kossuth Lajos Gimnáziumban, s ebben akkor sincs semmi meglepő, ha épp itt, *Kölcsey Ferenc* szűkebb pátriájában sokan először az irodalomra szeretnek gondolni az évnek ezen a megkülönböztetett napján. A meghívó az intézményből indult, híressé vált képzőművészek emlékeit megörökítő, rendhagyó emléktábla avatására invitált. A történet onnantól izgalmas, amikor megtudjuk, hogy a Nyíri Honvéd Egyesülettel közösen szervezték a programot...

A Nyíri Honvéd Egyesület elnöke, *Tóth Sándor* nyugállományú ezredes a katonatörténet helyi vonatkozásainak alapos feltárójaként szerzett ismertséget és elismertséget a nyírségi megyeszékhelyen, a munka nagyját elvégezve azonban érdeklődése Nyíregyháza történetére irányult.

A legtöbb fehér foltot épp a kultúrtörténetben találta, a képzőművészet pedig egyenesen feltáratlannak ítélte – három éve gyűjti és rendszerezi a város képzőművészeiről fellelhető információkat. Már ennyi elég volt ahhoz, hogy *Tar Jánosné*, a Kossuth-gimnázium igazgatóját impozáns névsorral lepje meg, a mostani alkalomig ugyanis az intézményben sem tartották számon azokat a jeles „öregdiákokat”, akikre a helytörténetés ráirányította a figyelmet. Az iskola dísztermében tartott előadásokból most a hallgatóság megismerhette gazdag életpályájukat.

Barzó Endre festőművész neve sokaknak még ismerősen csengett (nevét viseli a közművelődésben kiemelkedő munkát végzők helyi kitüntetésére), ám fantasztikus sorsok, kiváló teljesítmények sorjázta sosem hallott nevekhez kapcsolva is.

Fiedler Ferenc például csodagyerek volt. A kossuthos kisdíjakot valósággal sztarolta a harminc évek helyi

sajtója, és senkivel össze nem téveszthető absztrakt műveivel Párizsban – *François Fiedlerként* – valóban világhírű művész lett. Az evangélikus tanító gyereke egyébként diáktársa volt annak a *Gergely Mihálynak*, aki *Michael B. Gergely* néven Kanadában festette meg – sok más jelentős képe mellett – azt az 1956-os forradalmat

védtség kötelékében szolgált, majd rengeteg könyv illusztrátoraként alkotott.

A Kossuthban tanult egykor *Tar László* is, aki New Yorkban *Laszlo Tarként* lett híres posztimpreszionista festő.

Hajós Erzsébet – *Elisabeth M. Hajos* – művészettörténészként szerzett nevet, a most megismert *Kastaly István* pedig Egerben alkotott maradandót, úgy is, mint a helyi képzőművészet szervezője.

Az életpályák bemutatásával *Tóth Sándor* tagadhatatlanul meglepetést szerzett hallgatóságának, az azonban kitűnt előadásából, hogy az emléktáblán megörökített képzőművészek tehetségét annak idején észrevették és felkarolták az alma materben. Kivá-



HOLLO TIBOR FELVÉTELEI

ábrázoló művét, amelyet a Magyar Szabadságharcosok Nemzetközi Szövetsége utóbb jelképként használt.

Ugyanebben az időszakban tanult a Kossuthban *Vincze Lajos* is, aki 1957-ig grafikus-festőként a hon-

ló tanárok gondoskodtak képességeik fejlesztéséről, így a maiak okkal és joggal lehetnek büszkéek arra, hogy ők heten is a Kossuthból indulva gazdagították a magyar kultúrát.

■ VESZPRÉMI ERZSÉBET

Jegyzetlapok (Napló, 2014)

Újévi jókívánások. Megint lepergett egy naptárlap. Isten beírt az Élet könyvébe, és nem törölte le a nevemet. Kiszakadni akaró szívemet is megnyugtatta, a kórháztól is megszabadított: újra láthattam szeretteimet. Az esztendőnek vége, és itt vannak köröttem a barátok; az egyetlen áruló is mossa kezeit levelében. Mindent összevetve nincs okom panasza; ha kívánhatok valamit: az elkövetkező évekre adassék békeség és egészség! Néhány szép tervemet meg tudjam valósítani.

„Nincs író és nincs irodalom, ha nincs mögötte nemzet. Kíváncsi olvasó” – írta naplójában *Márai*. Így igaz, ez kellett volna új kötetemnek is. *Weöres Sándor* azokat nem érdekelte, akiknek küldtem, akiktől reméltem, hogy egy példányba belelapoznak. Ez fájó érzés, de erősebb az a félelem, amelyet a mai helyzet okoz. Az emberekben több a gyűlölet, az önzés, mint valaha. A kóros, a torz, a hatalom mindenén átgazoló vágya. Alig hallok a hazáról, szaporodó szegényeiről, jövőjéről.

Szilveszteri éjszaka. Egyre hangosabb lett a város, forgott, kavargott a színes, maskarás tömeg. Petárda robbant a villamosmegállóban, kertes házból tűzijáték ropogt az égre.

Mi, öregek egy kedves, régi családnál búcsúztattuk az óvet. Népművészet mindenütt, hangszerek, illatos sülték és ízes házi sütemények, jó vörösborkok. Rég látott barátok érkeztek, beszélgettünk, vigadva és búsulva játszott a zenekar. Elfutottak az órák, az utolsó percben vettük észre: mindjárt éjfél. Pezsgőspoharak csendültek össze, elénekeltek a *Himnusz*t, egymás kezét fogva mondtuk a *Miatyánkot*...

Kis idő után fájdalmat éreztem: sok mindent szerettem volna az életben, de ez már nem következik el, mert késő. Megöregedtem és elfáradtam. Sétáltam a szobában, s egy papírlapot pillantottam meg az ágyon, egy télikabáthez tetején: „Ne ülj rám! Itt egy gyerek alszik!”



Tavasz a télben. Enyhe január, szürke ég, reggeli köd. Amerikában hatalmas hóvihár tombol. Öreg barátom az utca végén mondja: „Bolond világ ez!” És egyre rosszabb lesz, lakhatatlan nagyvárosokkal, pusztuló földdel. Negyven-ötven év, és az emberek fölfalják egymást. Könnyű neki, fiatal férfiként megszenvedte a háborút, az ötvenes évek zsarnokságát. Tudja, mindannyian Isten kezében vagyunk. A gonoszság, az alvilági alattomos erők nem hunytak ki, az utcasarkon képes alakok lesben állnak.

Könyvfalak. Ezt gyűjtöttem hosszú évtizedek alatt, nem aranytallérokat. Talán kis ház is kitelt volna az árukból, apró kerttel a végén. Növekedtek, szaporodtak a kiadványok, lassan kiszorítottak a szobámból; keskeny ösvény maradt, hogy eljussak asztalomhoz és számítógéphemhez. Sok-sok verseskötet, regények, esszék, vallástörténeti írások, lexikonok, mesék a nagyvilágból. Ha keresek valamit, s kezembe kerül egy féltett könyv, meglepve olvasom a bejegyzéseket, aláhúzott mondatokat.

A legtöbb feleslegessé és értéktelenné vált. Csak Isten könyve, örök üzenetei maradtak meg az időben. Akárhol nyílik ki, mindig sugározzák a jó hírt a lapok – a remény szavait.

Jézus üzenete. „*Én vagyok az út, az igazság és az élet*” – mondta Jézus. De hányan vagyunk, akik ezen az úton járunk, ezt az életet éljük? A létezés titkait meg akarjuk ismerni? Töprengünk a világegyetem csodáin? Egyre kevesebben. Az én napjaim is szüntelen keresésben telnek, és letérek a keskeny ösvényről.

„Az írástudók igazi árulása – írta *Szentmihályi Szabó Péter* –, melyben magam is részt veszek, éppen ez: a semmi hámozása, a látszat művészete. Úgy tenni, mintha én tudnám, mi az igazság, mintha egyetlen érvényes ígét is hozzá tudnék tenni Jézus igazához.” Nem tudok. Mégis mindenkinek megadatik a pillanat, hogy tisztán lásson. Tudja a csapást, ahol elindulhat, az utat, ahol végül megérkezik, és kipihenheti egy élet fáradalmát.

Fertőzés. Az aljasság, a tisztességtelenség úgy terjed a világban, mint régen a pestis. A kis háborúk, a pusztítások szaporodnak, mint eső után a gombák. Mintha menekülő földrészekből állna a világ. Pusztaságokból és árvíz sújtotta városokból. És az ember is mivé lett! Önző és kicsinyes, hazug és számító. Tehetséges színész. Most láttam egy sportadó összefoglalóját: focisták „haldokoltak” a pályán, kézilabdások a csarnokban, és kutya bajuk nem volt. Hozzájuk se értek, hazugságaikkal ismét becsapták a világot.

Emlékezés. Néhány soros hír: a fiatalon meghalt erdélyi papra, *Orbán Lászlóra* (1969–2008) emlékeztek. A kolozsvári egyetem lelkésze örvénybe került diákját mentette a Dunadeltában, akkor vesztette életét. Fájó, hétköznapi történet: a fiú megmenekült, tanára, teljesen kimerülve, belefutott a folyóba a Fekete-tenger közelében.

A többi édesanyjától hallottam, elcsukló hangon mesélte: a kolozsvári temetőben, a tölgyfa alatti síron mindig van friss virág. Még télen is, ha szakad a hó, és apró mécsesek lobognak késő éjszakáig. Szeretik, nem felejtették el.

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

Johan Ludvig Runeberg emlékezete

(1804–1877)

Kétszázöt év, 1804. február 5-én született *Johan Ludvig Runeberg*, a finnek nemzeti költője. Bár svéd nyelven írt, a finnek olyan büszkeséggel beszélnek róla, mint a magyarok *Petőfiről*. Ő a finnországi svéd nyelvű költészet 19. századi klasszikusa.

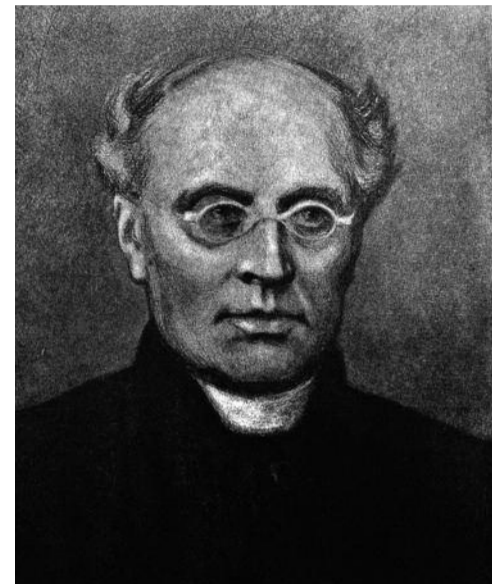
Runeberget kora nagy európai romantikusaival állítják egy sorba. A történetírók megemlékeznek arról, hogy édesapja, aki hajóskapitány volt, rendkívül szerette a könyveket, édesanyja nem kevésbé. Innen eredtetik irodalom-szeretetét, amely tehetséggel párosult.

Első verse 1826-ban jelent meg egy finn folyóiratban. Legjelentősebb műve a *Ståhl zászlós regéi* című eposz, valamint az *Our Land* – finnül *Maamme* –, amely a finnek nemzeti himnusza. A latin irodalom professzora, az ókori történelem és klasszikus nyelvek tudósa volt, sőt teológiai tanulmányokat is folytatott.

A finn evangélikusok énekeskönyve mintegy hatvan Runeberg-versre írt éneket tartalmaz. Runeberg művei a legtöbbször megzenésített irodalmi alkotások a finn költők művei között. Több mint háromszáz zeneszerző komponált verseire éneket, zenét Finnországban, Svédországban, de Európa más részein is, sőt ő maga is szerzett zenét verseihez.

Születésnapja ünnep Finnországban. Február 5-én tartják a Runebergnapot, amikor a róla elnevezett süteményeket fogyasztják az emberek. A közkezdelt finn sütemény sajátos ízvilágát a tészájában található mandula és Amaretto likőr adja. A legenda szerint Runeberg annyira rajongott a kis tortácskákért, hogy minden reggel azokat fogyasztotta.

Az alább közölt, *Van örök kincsünk* című vers, amelyet *Túrmezei Erzsébet*



fordított magyarra, Isten igéjének magasztalása. Az *Evangélikus énekeskönyvben* (286. ének) Runeberg verse egy 16. századbeli szerző, *B. Waldis* dallamával kapcsolódik össze.

■ MAROSI NAGY LAJOS

JOHAN LUDVIG RUNEBERG

Van örök kincsünk

Van örök kincsünk, becsesebb nincs nála földön, égen. Az arany, ezüst, drágakő csak por, ha hozzá mérem. Nem múlta felül semmi még, és nincs, ami felérje. Ez örök égi ajándék az Isten szent igéje.

Itt rozsda, moly, futó idő elpusztít minden régít, És előbb-utóbb romba dől, mit ember keze épít. Múlik ég, föld, mint rózsaszál, elhervad hulló szirma, De az ige mint szikla áll, úgy, amint meg van írva.

Vált ezredévet ezredév, de soha el nem évül, Nem élhet az új nemzedék e régi ige nélkül. Hit, erő, béke, üdvösség – mert nem lesz soha másban, Megrendül bár a föld és ég, mint Isten szent szavában.

Szent ige, te semmibe vett, megvetett és lenézett: Hol az a földi ismeret, mely teveled fölérhet? És van-e még más menedék, hogy lelkünk óvja, védje? Egy van csak, de ez egy elég: a kegyelem igéje.

Ha minden támasz romba dül, s megragadod ez egyet, És végre hozzá menekül a zúgó vészben lelked: Ó, milyen áldott helyre lel! Ott talál békeséget És biztos, védett kikötőt, hol vihar el nem érhet.

És mint a hattyú elmerül a tiszta tó vizében, Majd úszik tovább, tollait lemosva hófehéren: A legszebb szívét is úgy mossa hófehéren Ez élő, kristálytisza víz, a kegyelem igéje.

Ó, zengjen néked szüntelen, nagy Istenünk, a hála, Hogy ígéd által elvezetsz az üdvösség útjára! Ki rátalált e kincsre már, nem ismer szegénységet, S nincs, aki el ne nyerhetné e kincset: szent ígédet.

(Túrmezei Erzsébet fordítása)



HIRDETÉS

2014. február 14., péntek, 18.00

Bálint-napi koncert

— DEÁK TÉRI EVANGÉLIKUS TEMPLOM —

Koncerttel egybekötött
ISTENTISZTELET,
amelyen lehetőség nyílik arra,
hogy a résztvevők áldást
kérjenek életükre.

☞ házaspárok megáldása
☞ ima a párkapcsolatokért

Boyless Voice High5

A házasság hete központi programjainak fővédnöke
Hercegh Anita, a köztársasági elnök felesége.

Aki keres, azt megtalálják.

Keresztyén pasztorális szolgálat – a versenysportban

▶ Az 1960-as évektől került előtérbe a klasszikus közgazdaságtani iskola *Homo oeconomicus* modellje, amelyben az ember „humán erőforrássá” degradálódik. Ez az értelmezés aztán teret nyert a sportban is: ráfordítás és haszon szerint mérlegel és dönt, az anyagi erőforrások mennyiségi ismérvei szerint mérve akár a sportolókat is. Isten azonban a saját képmására teremtette az embert, aki hihetetlen dolgokra is képes – mondhatjuk: csodákra. Az egyik – számomra legkedvesebb – terület, ahol ez jól felismerhető, maga a sport. Ha meg akarjuk ismerni a sportban az emberi méltóság és a hihetetlen teljesítmények hátterét, akkor olyan eszközt kell választanunk, amely rendelkezik ezeknek a tárgyalásához szükséges fogalomtárral és nyelvezettel, és amelyben a csoda és az önmagunkon való felülemelkedés érvényes kategória. Megkerülhetetlen, hogy Isten kijelentéseinek fényében túllépjünk a *Homo oeconomicus* képzetén.

Kicsit most már sajnálom, hogy abahagytam a versenysportot anélkül, hogy egy mindenki számára elérhető, tiltólistán egyáltalán nem szereplő doppingot használtam volna. Körülírható ez valamifajta lelkiállapotként, nevezik sokan sokféleképpen, de hitre jutott emberként azt mondom, hogy ez kegyelmi állapot: egy mindent átható, felhevítő, átforrósító lelkiület, Krisztus élő Szentlelkének a jelenléte.

Képzeliünk el az élsportoló támogatására egy hitbéli szolgálatot, amelynek célja, hogy ezt a „teljesítményfokozó erőt” serkentse, felkeltse magában a sportoló szívében és lelkében.

Még a londoni olimpia idején a Magyar Olimpiai Bizottság átadott a köztársasági elnöknek egy sportfejlesztési koncepciót. A *sportfejlesztés irányai és területei* című tervezet nyolc éves időtartamra szól. Ehhez kapcsolódóan szerepelhetne a sportkápláni/sportpásztori szolgálat, amelynek segítségével – minimális anyagi ráfordással, nagy beruházások nélkül – viszonylag hamar eredmények érhetők el. Mondhatnánk, hogy versenylőnyre tehetünk szert ebben olyan nemzetekkel szemben, amelyeknek a látókörébe sem kerül ez a terület a sportfejlesztésben. Miért ne léphetnénk ebben is a keresztyéni oldalra?

Nem a pszichológiai, coaching módszereket megkérdőjelezve definiálnám ezt a szolgálatot, hanem egy olyan területként, amely integrálni képes az embernek test, szellem, lélek hármasságát.

Istenhit és személyiségfejlesztés

Aki a csúcsra tör, annak tisztában kell lennie azzal, hogy az életben – mentálisan – a legtöbb dolog lefelé húz. Rendelkeznie kell olyan eszközzel, amely segít feljebb jutni és a motivációt fenntartani.

Minden neves, személyiségfejlesztéssel foglalkozó szerző elismeri, hogy kapcsolatunk van egy hatalmas erővel, elmével, amely emberi

ésszel fel nem fogható. *José Silva* mindenható intelligenciának nevezi ezt az erőt, *Brian Tracy* – *Carl Jung*-ra hivatkozva – tudatfelettinek, *Napoleon Hill* végtelen intelligenciának. Én ennek az írásoknak a szellemében Szentléleknek nevezem, aki által Isten mindenhol jelen van. Szerintem a különbségek legjava olvasati eltérés, attól függ, hogyan és kinek szeretnénk interpretálni.

Mondhatnánk hitbéli oldalról, hogy a személyiségfejlesztő elméletek talán túl egocentrikusak, az énkultusz kialakulásához vezethetnek. Viszont a körülöttünk jelen lévő Istent is mindenkinek magában kell megtalálnia. Tehát az alapokat tekintve ebben sincs olyan nagy különbség a pszichológiai és a hitbéli állítások között. Miért részesítenénk tehát valamelyiket kitüntetett figyelemben a másik rovására? A sporthoz érzékenység is kell, nem csak képesség. Érzékenység, hogy a magad számára törvényeket fedezz fel benne. Talán érzékenység a hatalmas elmétől jövő sugallatokra?

Visszatérve egy régi pedagógiai alapvetéshez: a sport célja az ifjúság erkölcsi és fizikai nevelése. Vagyis a léleknek és a szellemnek is meg kell elégtetnie. A hit Istenben folyamatosan nevel és palléroz, hiszen lehetne csak magánügy? Az igaz hit ugyanúgy lemondással és áldozattal jár, ahogyan az élsportoló életvitele is.

A lelki nevelés a lélek és a szellem tornája, edzése. Célja nem is a mindenáron való nyerni akarásra felkészítés, hanem hogy – más, a sportot segítő tudományokkal együtt – segítse lelki-szellemi egyensúlyba hozni és tartani a sportolót magával és a környezetével. Ha teljes egészé kívánjuk tenni azt a kört, amely a lelki-pszichológiai hátteret képezi, a lelki-

hitbéli támogatás nem maradhat el. Hiszen a felkészítőknél, támogatóknál (edző, sportvezető, pszichológus) a munkájukat úgy kell végezniük, hogy a sportoló személyiségének egésze fejlődjön!

Talán az 1950-es évekig – de később is – tetten érhető sportolóinknál egyfajta erkölcsi tartás, kiállás, amely akkor még egy erős családi értékrenden alapulhatott. Alázat a sport és tisztelet a versenytársak iránt. Erős hit az igazságban és a jó erejében.

Az ezredforduló utáni világ atomizálódott társadalmában, amikor már a családok is csak nehezen tudják betölteni funkcióikat, egy ilyen lelki, hitbéli támogató szolgálatnak hiánypótló feladata is van. Meg kell említeni, hogy legnagyobb örömünkre – Isten kegyelméből – a fentebb említett értékek jelen vannak napjainkban is! Meglétkükről londoni olimpiójaink nyilatkozatai tettek fényes tanúbizonyságot!



Hit, akarat, meggyőződés és elvárás

Aki valamilyen versenyen elindul, győzni akar. Cél nélkül nincs miért akarni. Márpedig – *Prohászka Ottokár* idézve – „az akarás Isten ajándéka”. Az akaratérő fejleszhető. Verseny előtt ki ne fohászokodna ahhoz, akit istenének hisz? Meg lehet-e tanulni hinni? Elég-e akarni a hitet?

Maga a képzelet körülményformáló hatású. Tudjuk, hogy ha az öt érzékszerv mindegyikével elképzelünk valamit – és ezt vegyítjük megfelelő érzelmekkel –, akkor nagyobb hatással tudunk lenni környezetünkre, körülményeinkre, mint csupán az akarással. Persze hinni kell benne, csak úgy érhetjük el a megfelelő

erősítő érzelmi tónusokat. Így tud a hit meggyőződésünké, belső elvárásunkká válni. „*Mert bizony mondom néktek, ha valaki azt mondja ennek a hegynek: Kelj fel és ugorjál a tengerbe!, és szívében nem kételkedik, hanem hiszi, hogy a mit mond, megtörténik, meg lesz néki, a mit mondott. Azért mondom néktek: A mit könyörgétekben kértek, higgyétek, hogy mindazt megnyeritek, és meglészen néktek.*” (Mk 11,23–24; Károli-ford.)

Definíció szerint a meggyőződés az értelmi belátás és elfogadás, valamint az érzelmi azonosulás együttese. A hit, az elvárás (belső elvárás) és az akarás között különbségek vannak. Amiben hiszünk, azt nem elég csak akarni, azt el is kell várni.

Az akarás a tudatos elme által részben kontrollált tevékenység. Éppen ebből a tulajdonságából következően görcsössé, rugalmatlanná tud válni. A görcsös akarásban a veszteségtől való félelem is munkál. Ahogy *Balczó András* mondja: „A félelem a legnagyobb ellenség, csak gyáva ne légy, ne akard mindenáron nyerni, görcsösen...”

Amit szívünk mélyén meggyőződésből elvárunk, az erősebb, mint amit a szánkkal kimondva akarunk. Ha belül nem hiszünk abban, amit kimondva akarunk, az nehezen teljesül. A hitünk hűz a belső elvárás közelebb van, mint az akarat. A hit útja más, mint az akarásé. A hithez nem a tudaton keresztül, hanem lelki-szellemi gyakorlatokon keresztül lehet eljutni. Mivel lelki dolgokban (a fizikai világgal ellentétben) a közvetlen erő kifejtés épp a fordított hatást váltja ki (lelki hatáshoz közvetett erő kifejtés szükséges), mint amit szeretnénk, ezért hinni tudatos akarással eredménytelen.

Tudjuk, hogy a felismerés még nem megértés, és a megértéstől is hosszú út vezet a tudásig. A tudás kialakításához a megértett ismeret megerősítésére, ismétlésére, alkalmazására van szükség. Ezért az Istenhitben való szolgálat sem azt jelenti, hogy csak berendezünk egy imaszobát, ahova bemehet a sportoló – sőt még ha szükséges, el is beszélget vele valaki. A lelki szolgálatot végzőnek is folyamatos, tervszerű és céltudatos munkát kell végeznie.

A sportpásztori szolgálatról általában

Véleményem szerint a lelki támogató szolgálatot végző személynek nemcsak előre tervezett, szisztematikus lelki-szellemi munkát kell végeznie a

sportolóval, hanem – amennyire lehetséges – együtt kell lennie vele a fizikai felkészülésben is. Hasonlatosan a honvédséghez, ahol a tábortól lelkész kinn van a terepen, és együtt gyakorlatozik a katonákkal.

Annál is inkább hasznos az együttes testedzés, mert a közvetlen erőfejlesztés teóriája miatt lehet, hogy a testmozgás közben (közvetlenül utána) válik termékenyebbé a kapcsolat a lélek, a szellem és a test között. (Az alapsportágak gyakorlására minden lelki segítőnek képesnek kell lennie: úszás, futás, kerékpározás, távgyaloglás stb.)

Az edzőtábor olyan (és a verseny is), mint a katonaságnál a kitelepülés: tábortörzsek között találja magát az ember, ahol az esetleges lakhely szerinti lelkész segítségével nehézkes. Jó, ha van a közelben is valaki, akihez bizalommal lehet fordulni.

Észközeit tekintve nem gondolnám, hogy sokban különbözne a munka más támogató tudományág eszközeitől: ugyanúgy szerepelne benne analízis lelki beszélgetés, az együttes aerob mozgással lélekemelő energiák felszabadítása, relaxációs gyakorlatok.

Lehetnek egyéni és csoportos foglalkozások is. Csapatportágnál is megvannak a vezéregyéniségek: ki a játékszerrel bánik varázslatosan, ki fontos gólokat lő, ki pedig a csapat edzője, más lehet a csapat lelke, szíve – aki erőt, tartást tud adni a csapatnak. Az ilyen emberek felkészítésében is fontos szerepe lehet a lelki szolgálatot tevőnek.

Nagyon fontos, hogy a pasztorális munkatárs / sportkáplán ne csak tudásával, de személyiségével és viselkedésével is mutasson fel értéket! Állhatóságából, kitartásból fizikailag sem árt példát mutatni. Szintén jó, ha együtt tud lenni a felkészítés minden fázisában a sportolóval. Így növelheti hitelét és elfogadottságát.

Nyilvánvaló számomra, hogy a jól végzett lelki támogatói munka nem szakma, hanem elhivatás kérdése. Itt különösen érvényesül, hogy egyrészt a veleszületett tulajdonságok, másrészt a képzéssel kapott ismeretek és a hozzáállás alkotóelemeinek hármasságából a beállítódás-hozzáállás, az affinitási hajlam a meghatározó. Átható, élő hit szükséges, amely a Szentlélek erejével tesz bizonyosságot arról, akinek a nevében szól és cselekszik! Ez természetesen azt is jelenti, hogy nyitottnak kell lenni minden más tárgykörbe tartozó szakmai ismeret elsajátítására, megértésére, elfogadására. Könyvből ezt nem lehet megtanulni, de csiszolni, fejleszteni törvényszerűen szükséges és kötelező!

■ VERES KÁROLY

9 : 4 a Lélek javára

Minden gyermeki életkornak megvannak a maga kézfogási szokásai. A típogó ösbizalommal kapaszkodik; az óvodás kapaszkodik, és húzatja magát; a kisiskolás válogat, hogy kinek a kezét fogja meg; a kamasz elenged; az ifjú választ egyet a sok közül, és – reményesség szerint – nem is engedi el többet...

Ha egy kilencéves fiú nem fogja meg egy kilencéves kislány kezét, mert lááááány..., jaj!, akkor az lényegében rendben van. Csak mi, felnőttek igyekszünk moralizálni, hogy nem illik, nem szabad, nem lehet... Pedig dehogynem!

Vannak ilyen fából faragott kisliskolások. Sokat harcoltam, amikor körbe állunk imádkozni egymás ke-

zét megfogva, megfogva..., mondom: meg-fog-va! – mire végre feladtam. Imádkozunk csak körben, szemlesütve, kézösszekulcsolva, az intim zónát ötven centiméterre növelve. Az Úr ebben a kézfogásügyben is hitoktató munkatársam volt, és moralizálás helyett tapintatos, kedves és meghökkenítő szeretettel segített és rendelkezett.

A téli szünet előtti utolsó héten már az iskolában egyik betlehemes érte a másikat. Majdnem minden osztály készült: pásztorok, angyalok, Máriák és Józsefek rohagáltak a folyosókon. A második hittanosportomat sikerült még civilben elkapnom és hittanórára kísérnem, de a termünket elfoglalta Heródes és a három király.

Termet kerestünk, hogy befejezhessük a karácsonyi himnzéseinket. Mind-egyik foglalt volt. Nem volt máshol hely, csak a konditeremben, amely nem éppen ideális egy évszázados hittanóra megtartására, amikor is történetesen varrogatni szeretnénk.

Focizni kezdtünk egy szivacsabdával, amely még rám nézve is biztonságosnak látszott. Hittanosfoci! A fiúk és a lányok gyorsan két csapatba rendeződtek. A meccsszünetekben imádkoztunk, hálát adtunk, ígét olvastunk. Majd újra játék kiskapura: két súlyzó közötti méterre.

A gyerekek egyre felszabadultabbak lettek. Összegubancolódtak a lábak, kezek, sokszor a labda helyett egy-egy

gyerek gurult be a kapuba. Nem mértük centikben az intim zónánkat. Fergetes és nagyon vidám óra volt!

Mielőtt elköszöntünk egymástól, gyorsan megvarrtam a kilyukadt zoknikat egy-egy szabadon választott himzűfonállal, kívülről, lábon... Ha már nálam volt egy zacskó fonál, ne vesszen karba. Cipőhúzás, menetelés vissza a termekhez..., amikor egy kisfiú a fejéhez kapott: „Álljunk meg! Nagy baj történt! Nem fogtunk egymással kezét a focimeccs végén. Így nem ér!”

És a gyerekek összefutottak, fiúk-lányok, áldott kilencévesek kezét szorították, egymásra nevettek – elakadt a szavam. Meg sem tudtam szólalni a meglepetéstől és a hálától.

Lehet, hogy januárban minden megy majd a régi, és a nagy körben állunk a hittanórákon az imádságban, de ez a kézfogással záródó focis alkalom igazi karácsonyi ajándék volt nekem és a gyerekeknek is. A szülőknek maradt a színes fonalak eltüntetésének lehetősége a zoknikból és harisnyákból egy himzett karácsonyi képszap helyett, amelyet ajándékba készítettünk volna. Nem baj! Jövőre is ragyogni fog az a betlehemi csillag... Most meg a gyerekek szemé ragyogott a játék és a közösség együtt-örömetől, a focimeccs hangulatától, amelyet igazából a Lélek nyert meg a mi javunkra.

■ PAPP ANDREA

Ragaszkodom, tehát vagyok?

Istenbe vetett hitünk feltárja előttünk a szenvedés lényegét. Ez pedig a következő: a szenvedés emlékeztet bennünket az elvesztett paradicsomra, és egyben rávilágít földi elégtelenségünkre. Istenből, Istentől származunk, hozzá térünk vissza. Ha nem lenne szenvedés – melynek evidenciája az emlékezet fenntartása –, elfelejtünk, hogy honnan jöttünk, és hova tartunk.

A szeretet – amelyet minden ember megtapasztal földi életében, ha teljes egészet él át akár csak egy pillanat erejéig is – ízelítője annak, amit elvesztettünk, és ami vár ránk. Legteljesebb jelenlétünk tehát jövőnk előfutára.

Noha az ember tudja, értelmével fölfogja a mulandóság elkerülhetetlenségét, mégis szomorkodik fölötte. E bánat oka nem más, mint erőteljes ragaszkodásunk az anyagvilághoz, mely azt az illúziót ébreszti fel bennünk, hogy van bármi is itt a földön, ami szenvedésünket tartósan enyhíteni tudná.

Ezen ragaszkodásunk forrása azonban nem isteni eredetű. Az irigység és a félelem táplálja. A veszteségektől való rettegés pedig nem más, mint irigység önmagunk iránt. Természetesen nem a másik embert irigyeljük, hanem azt a feltételezést, hogy ben-

nünk is megvan (megvolt) a lehetőség a vágyott dologra, ugyanakkor valamiért – elsősorban külső körülmények miatt – nem tudjuk megvalósítani. Külső körülmény viszont nincsen. Az a körülmény van, amelyet önmagunknak megteremtünk. Nem a felebarátomat irigylem tehát, hanem azt a lehetőséget, amelyet önmagamban elmulasztottam.

Ha abból indulunk ki – márpedig másból nem tudunk kiindulni –, hogy Isten szeretet, és ez a szeretet végtelen, kegyelmes, megértő, akkor hirtelen, ahogyan átadjuk magunkat ennek az érzésnek, képesek vagyunk felfedezni a szenvedésben a jót.

Szinte felfoghatatlan, hogy szenvedésünk lényege az örömhír. De miért olyan fontos ennek a kimondása? Mert ez Jézus Krisztus megjelenésének a lényege, ez az ő valósága. A minket szerető Isten, akiben nem kételkedünk. Értelmeiségünk, ha van, a testből fakad, míg értésünk a lélekből. Azért részesülünk a szenvedésben, hogy emlékezzünk arra, hogy honnan jöttünk, mit veszítettünk el, és hová tartunk. Mindenki tudja, minden ember érzi a szíve legmélyén, hogy Jézus minden szava élő és valós, örök élet, ő nem téved – általa érthet-

jük meg mi is, hogy szenvedéseink lényege annak felismerése, hogy nincs mitől félnünk, minden úgy történik, ahogyan meg kell történnie.

Akkor miért olyan nehéz ezt a tudást a hétköznapiakban is a magunkévá tenni? Mert rabok vagyunk, a mulandóságot magában hordozó földi létezés rabjai. De ezen sem szabad szomorkodnunk! Mert Istentől származunk. Azért vagyunk itt a földön, hogy hozzá hasonló mivoltunkat átérizzük. A részecske az egészhez hasonlít, de nem az egész. Hordozza magában a teljesség vonásait, de nem maga a teljesség. Az embernek szüksége van arra, hogy folyamatosan emlékeztesse magát Istenrel való közösségére, különben „csak úgy egyszerűen” elfelejti, és azt gondolja, hogy Isten nélkül is képes bármire. Azzal ámitja magát, hogy a belézés után mindig megtörténik a kilézés, pedig csak akkor, ha az Atya ezt megengedi.

Nem kell nekünk jónak lennünk az ájtatosság értelmében. Valódiak vagyunk, ismervé önmagunkat, és ehhez a krisztusi tudathoz, mely emberi mivoltunk alapja és egyben életető ereje, ragaszkodnunk kell mint egyetlenhez.

■ BÜKY ANNA

Bibliaolvasó cserkészek közössége

Áldott emlékként él bennem hetvenkét évvel ezelőtti cserkészéletünk lelkisége. Erről szeretnék néhány szóban megemlékezni, tanulságot a mai fiatalok számára.

Cserkészcsapatunk 1941 novemberében alakult meg a komáromi református Timótheus-árvaházban 640. Számú Timótheus Cserkészcsapat elnevezéssel. Tagjai árvaházi gyerekek és internátusi gimnazisták voltak, valamennyien tíz–tizennégy évesek. Szép számmal voltunk a csapatban bibliaolvasó cserkészek, akik lelki életet élünk. *Csukás Zsigmond* árvaházi lelkész, csapatparancsnok segített, irányított bennünket. Hétköznapiokon egyéni csendesórákat tartottunk, vasárnapokon közösen olvastuk a Bibliát.

A legfontosabbnak azt tartottuk, hogy Isten ajándékaiként kezünkbe vehettük a Bibliát. Rendszeresen olvastuk, a nekünk szóló aranymondásokat feljegyeztük egy papírdarabkára, amelyet a kabátzsebünkbe tettünk, és napközben többször is elolvastunk. Így Isten üzenete elevenen élt bennünk, s arra indított, hogy az ige útmutatása szerint éljünk.

A napi ige erőt adott Isten parancsainak teljesítéséhez. Könnyebben felismertük a sátni kísértéseket, támadásokat, és megpróbáltunk küzdeni ellenük. Arra is vállalkoztunk, hogy másokat is biztassunk a Biblia olvasására, mert éreztük ennek a forrásnak az erejét, s ezt társainknak is elmondtuk. Egyre többen csatlakoztak hozzánk. Harcot indítottunk a ponyvairodalmat olvasók, a cigarettázók, a hazudozók, a verekedők, a gúnyolódók és káromkodók ellen.

Igyekeztünk részt venni a szeretetszolgálatban is. Elhatároztuk, hogy segítünk az árvaházunkban élő nem cserkész árvák ruházásában. Ehhez a pénzt ócskavas-, rongy- és bélyeggyűjtésből, valamint fizikai munkánkért kapott összegekből gyűjtöttük össze. 1944. március 5-én az összegyűlt kétszázötven pengőn teljes öltözet ruhát és nadrágot vettünk az árváknak.

Más irányú evangéliumi szolgálattunk is volt. Bibliajelzőket készített-

tünk, és ezeket bibliaköröknek küldtük el. Ott sok esetben személyes üzenetként hatottak ezek az igék. Boldogok voltunk, hogy szolgálhattuk Isten országának ügyét.

A bibliaolvasás arra készítetett bennünket, hogy a nyári szünidőben se szakadjon meg a közösségi kapcsolataink. Kézzel írott „Hírmondót” szerkesztettem Madaron, ahol akkor éppen szolgálégy voltam egy kedves falusi gazdánál. E körlevélben leírtuk aranymondásainkat, lelki élményeinket, örömeinket, gondjainkat, szomorúságainkat, és továbbítottuk az előre kijelölt helyekre. A körutat tett levél a végén visszaérkezett kiindulási helyre. Ebből tudtuk meg, hol van szükség segítségre, s azt meg is szerveztük.

Hogy milyen hatást gyakorolt ez a lelki élet a bibliaolvasó Timótheus-cserkészekre, a következő vallomásokkal érzékeltem, amelyeket *Csukás Zsigmond* somorjai esperes, lelképásztor hagyatékából kaptam immár elsőszorgat eredeti levelek formájában.

K. Pista harmadik osztályos gimnazista: „A Bibliát mindennap olvasom és tanulmányozom, de a fiúk nem akarják elhinni az igét. Még egyszer megpróbálom hirdetni, hogy fogadják be. Isten legyen veletek. Pista.”

Lelkes Ferenc negyedik osztályos gimnazista: „Én csak azt tudom leírni, amit a cserkészbibliakörünknek köszönhetek. Amióta kezdem komolyan venni a bibliaolvasást és a cserkészbibliakört, megállapítottam, hogy jobb kedvvel és szorgalommal tanulok. Isten segítségét kérem ehhez. Légy példa! Lelkes Ferenc.”

Csukás Lajos harmadik osztályos gimnazista tizenhárom évesen ezt írja: „Már magam is beláttam, hogy a Biblia egy egész életre szól, és egész életet át vezérlő útmutatóm, melynek én is hűséges olvasója és befogadója szeretnék lenni. Isten engem úgy segítsen!”

A másik vallomást testvére, *Csukás András* tizenöt éves gimnáziumi tanuló írja a *Kiskoszmály* című újság 1943. január 1-jei számában. „Csak az ő segítségül hívásával tudtam elfelejteni nélkül Bibliát olvasni naponként. Ami-

óta csendesórákat tartok, a cselekedeteim, a tanulásom is megváltozott.”

Sokak közös véleménye: „Megfogadtuk, hogy harcolni fogunk a hazugság ellen, mert a hazugság súlyos bűn.” Ezek a fiatalok már megtapasztalták a Biblia áldásait saját életükben is, és erről vallanak beszámolóikban.

Néhány vallomás csak egy-egy mondatban: „Nem sok idő óta kicsit jobb fiú vagyok. Vigyáznom kell, hogy a régi bűneimet ne kövessem el, mert akkor megint a sátni szolgálja lennék.” „Örülök, hogy hallgatom Jézus szavára, bocsánatot tudtam kérni.” „Igyekszem az Úr Jézus nyomdokain járni. Naponta olvasom a Bibliát.” „Most már komolyan foglalkozom Isten igéjével, igyekszem megtartani, amit olvasok a Bibliából, hogy az Úr Jézus követője lehessenek.”

Végül egyöntetű fogalomtételként hangzik el: „Fogadjuk, ím, nem hagyjuk el soha a Bibliát!”

Sorolhatnánk tovább a lelki vallomásokat, a megtérésekről szóló híradásokat. A bibliaolvasó cserkészek indulóját is közreadom: „És a csatába mi győzni megyünk, / Díjat arat kicsi hős seregünk. / Küzdeni fegyvere nincsen egyéb, / Szent Ige kardja csak, ám ez elég.” (A 331. Hallelujah-ének 3. verséből.)

Hetvenkét év után is örömmel mondhatom, hogy a gyermekkori bibliaolvasás sokunk számára megmaradt. Többen eljutottunk Isten üzenetének mélyebb megismerésére, megértésére, Isten hívó szavának elfogadására, és az ő bizonyágtevő gyermekei lettünk. Ezzel a boldog örömmel emlékezzük egykori Timótheus-cserkészéletünkre, amely evangéliumi szellemével elindított bennünket Isten megismerésének útján.

Áldom az én mennyei Atyámat, hogy még nyolcvanhét évesen is megmaradhattam a hozzá vezető úton, bizonyágtevő tehetek az ő megmentő szeretetéről, és hirdethetem: a Bibliát komolyan olvasók útja végül is Jézus Krisztussal való találkozáshoz vezet, elnyerve az örök élet bizonyosságát.

Kívánom, hogy sok mai fiatal cserkész testvérünk nyerhesse el ezt a mennyei boldogságot!

■ SZENCZI LÁSZLÓ

Havi ige

„Csak akkor szóljatok, ha az jó a szükséges építésre, hogy áldást hozzon azokra, akik hallják” (Ef 4,29)

Egy ember sok sértődést váltott ki azzal, hogy meggondolatlanul beszélt mindenkivel. A lelkésze egyszer meghívta magához, és fölment vele a templom tornyába. Fölvitt egy kispárnát is. A toronyban kibontotta a párna huzatát, és megkérte az embert, hogy szórja szét a pelyheket minden irányba. Amikor emberünk elcsodálkozott, a lelkész azt mondta neki: „Most próbálja meg összegyűjteni”. „De hát ez lehetetlen” – válaszolta. „Látja – mondta a lelkész –, ahogy ezeket a tollpíhéket nem tudja többé összegyűjteni, ugyanúgy van a kimondott szavainkkal is. Hiába bánjuk, szívánknak vissza, már elhangzottak, és a maguk jó vagy rossz hatását kifejítették.”

Te, testvérem, hányszor beszéltél meggondolatlanul? Hányszor szeretted volna visszavonni az elhangzottakat? Hányszor okozott csalódást, vizsályt, hányszor vezetett háborúságra, amit mondtál?

A szándékos sértésről most ne beszéljünk. Te azt mondd: nem így akartam, nem ezt gondoltam. De hát ez lett belőle. Ezért gondold meg, mielőtt megszólalsz!

Ha bírálni akarsz valakit, előbb kérdezd meg magadtól: igaz-e, amit mondd, szeretetből fakad-e, és segítő szándék vezet-e szavaimban?

Van fölösleges beszéd is. Az illető csak mondja, mondja... Talán veleje sincs a beszédének, csak kényszeresen vagy a maga fényezésére dől belőle a szó. Az egyik ázsiai országban, amikor robbanásszerűen megindult a fejlődés,

a telefonkönyv mellékleteként útmutatót is adtak a telefonhasználatához. Az egyik pont így szólt: „Mielőtt fölveszed a telefonkagylót, gondold át és fogalmazd meg, hogy mit akarsz mondani.” Mi is megfogadhatnánk néha ezt a tanácsot, mielőtt megszólalnánk.

A fordítottja is áll ennek a tiltásnak: ne maradj néma, ha biztatni, bátorítani, segíteni lehet szavaiddal. Mondd el a jót, amit látsz a másikban, és biztasd, hogy el tudja érni a jó célt, ha kitart, és az Úrra figyel.

De ne legyen a szavad keményen igaz és metszően éles sem. Az igazságot szeretettel mondd meg. Hadd legyen elfogadható, hadd szülessen meg belőle az igyekezet: ezt meg szeretném valósítani, ezt el szeretném érni. És ne a magad érveit mondd, hanem Istenéit: „Mint az aranyalma ezüsttányéron, olyan a helyén mondott ige.” (Péld 25,11)

Az Úr Jézus elsősorban a megváltónk és szabadítónk. A nyelv bűneire is lehet bocsánatot és szabadítást kérni tőle. De ő példaképünk is. Milyen kedvesen mondja: „Jöjjetek énhozzám mindnyájan, akik megfáradtatok és meg vagytok terhelve, és én megnyugvást adok nektek.” (Mt 11,28)

És így tanít az ige: „Krisztus beszéde lakozzék bennetek gazdagon, minden bölcsességgel tanítsátok és intsetek egymást zsolttároggal, dicsérettel, lelki énekekkel. Szívetekben hálaadással énekeljétek az Úrnak.” (Kol 3,16; újonnan revidéalt Károli-ford.)

■ SZÉLL BULCSÚ

HETI ÚTRAVALÓ

„Jertek, és lássátok Isten tetteit! Félelmesek dolgai az emberek között.” (Zsolt 66,5)



Vízkereszt ünnepe után a 4. héten az *Útmutató* reggeli s heti igéiben felragyog Isten dicsősége a teremtésben; hatalmas Jézus Krisztusban látható: ő „az Isten dicsőségének visszatükröződése és az ő személyének képmása, aki hatalmas szavával fenntartja a mindenséget” (Zsid 1,3; Lk). Jézus isteni hatalmával lecsendesítette a háborgó tengert: „Hallgass el, némulj meg!” A nagy csendességben tőlünk is megkérdezi: „Miert félték ennyire? Miért nincs hitetek?” (Mk 4,39.40) „Íme, a hit és hitetlenség példája! Mert abban van a hit felséges képessége, hogy látja a láthatatlant, és nem látja azt, ami pedig érezhető, mert hiszen nyom és szorongat!” (*Luther*) A nagy mélységből is kérheted: „Kiáltásom jusson el hozzád, Uram!” (GyLK 741) Kilátástalan helyzetben Pál csak Isten erejében bizott: „Ázsiában... az életünk felől is kétségben voltunk”. De Isten „ekkora halálos veszedelemből megszabadított minket... Benne reménykedünk, hogy ezután is megszabadít...” (2Kor 1,8.10) Jézus szavára a természetlen fügefafa hirtelen elszáradt. Tanítványainak ígéri, ennél nagyobb dolgot is megtehetnek az ő nevében. „És mindazt, amit imádságban hittel kértek, megkapjátok.” (Mt 21,22) Azért jött Jézus, hogy az ördög munkáit lerontsa (lásd 1Jn 3,8) – a pogányok között is. Két gadarai megszállottból küzde az ördögöket, akik felismerték őt: „Mi közülünk hozzád, Isten Fia? (...) Ha kiűzöl minket, küldj a dicsónóyádba.” Az egész nyáj a tengerbe rohant, a lakosok kérték Jézust, „távozzék el határukból!” (Mt 8,29.31.34) A választott nép fogságának oka a bálványimádás volt: idegen isteneknek szolgáltak. „De ennek a népek lázongó és dacos szíve van... Eszükbe sem jut, hogy féljék Istenüket, az Urat...” (Jer 5,23–24) Jézus ígérete szerint követői életében is jelek és csodák történnek (lásd Mk 16,18). Ezt Pál is megtapasztalta: Málta szigetén egy vipera a kezébe mart. „Ő azonban lerázta a kígyót a tűzbe, és semmi baja sem esett.” És a sziget elöljárójának beteg apjához is bement, és „miután imádkozott, rátette a kezét, és meggyógyította.” (ApCsel 28,5.8) Jézus néma ördögöt űzött ki, „és amikor kiment az ördög, megszólalt a néma”, de néhányan ezt mondták: „Belzebubnak, az ördögök fejedelmének segítségével űzi ki az ördögöket.” Nem ismerték el és nem fogadták el, hogy ő Isten Fia, az erősebb fegyveres! „Ha viszont én Isten ujjával űzöm ki az ördögöket, akkor bizony elérkezett hozzátok az Isten országa.” Szavai örök érvényűek: „Aki nincs velem, ellenem van...” (Lk 11,14.15.20.23) Nem lehet senki semleges személyét illetően. Benne látható Isten hatalma: „...aki engem elutasít, az azt utasítja el, aki elküldött engem” (Lk 10,16). Isten ítéletet tart a világ felett, s az menekül meg, akit megszabadíthat. „...hallgassatok rám, nemzetek! (...) Közel van igazságom..., és karommal népeket ítélek. (...) az én szabadításom örökre megmarad...” (Ézs 51,4.5.6) Egyedül az Úr Jézus a szabadítónk, ezért „Szólj, boldog háláéneket, / És áldd a Teremtőt, / Hű Urát földnek, égnek, / Az örök jötevőt!” (EÉ 69,1)

■ GARAI ANDRÁS

NAPPOS OLDAL

Szerkesztette: BODA ZSUZSA

Hósármány

Hazánkban csak télen látható, nagyon szép madár. A hím feje, nyaka és egész alsóteste hófehér, de fehér a farkcsíkja és a szélső faroktollai is. Szárnyának hegyi része fekete, a többi ugyancsak fehér, ezt a repülő madáron látni jól. A tojó egyszerűbb színezetű.

Nagy elterjedésű madár, Eurázsia és Amerika északi tájain egyaránt fészkel. Élőhelyei a rövid fűvű, sziklás területek, vízpartok. Grönlandon például a teljes partszakaszon költ, de megtaláljuk a tundrán is.

Hideg északi hazájában csak június–júliusban költ. A párok évente egyszer nevelnek fiókákat. A tojó kis talajmélyedésben növényi szálakból építi a fészket, amelynek csészéjét szőrrel és pihetollakkal béleli. Egyedül kotlik, amíg a hím egy közeli sziklacsúcson őrködik, énekel, de



MESÉLNEK AZ ÁLLATOK

Általában októberben érkeznek, és a tél végéig maradnak.

Egy évvel ezelőtti januári napon erős rugóval működtetett, nagy csapóhálóval szerettem volna fogni és gyűrűzni hósármányokat. Hó fedte



RAJZ: BUDAI TIBOR

eteti is a párját. Így az csak néhány alkalommal és rövid időre hagyja el a tojásokat.

A fiókákat mindketten szorgalmasan etetik, ezek gyorsan fejlődnek. Alig múlnak egyhetesek, már el-hagyják a fészket, de eleinte még vissza-visszatérnek. Önállósodva kis csapatokba verődnek.

A hósármányok a kegyetlenül hideg északi tél elől délebbre húzódnak, és eljutnak hazánkba is. Elsősorban a Tiszántúlon és a Duna–Tisza közén lehet látni néha száznál több példányból álló csapatokat. Különösen kedvelik a szikes legelőket. Míg hazájukban rovarokkal és pókokkal táplálkoznak – és ezekkel etetik a fiókáikat is –, a magyar pusztán a bányapáréj, a sóballa és más sziki növények apró magvait keresik.

Apaj-pusztát, kegyetlen hideg volt, az ujjaim majd lefagytak, míg a hálót felállítottam. Egy üres hodály közelében volt egy kiolvadt rész, oda jártak a madarak. Én a hodályból lestem őket, és fogtam a kioldózsínór végét. Sikertől is fognom néhányat, és gyűrűvel a csüdjükön repültek el, de sajnos visszajelzés nem érkezett róluk.

■ SCHMIDT EGON

Kérdések

1. Mit gondolsz, hány tojás van egy-egy hósármányfészkekben?
2. Milyen színűek a tojások?
3. Hány nap alatt kelnek ki a fiókák?

Válaszok: 1. öt-hat; 2. zöldesfehér alapon foltosok; 3. 12-14 nap alatt.

Juhszámoló

▶ A Biblia lapjain nagyok sokszor olvashatunk juhokról vagy juhnyájról. Sőt Jézus nemcsak egyik példázatának főszereplőjévé tette az egyik példányt, de ő maga Istennek a Báránya – ahogyan Keresztelő János nevezte a Messiást –, aki az emberek bűne miatt feláldozta magát.

Az alábbi képen egy hatalmas juhnyájból láttok néhány bárányt. Oldjátok meg a számtani feladatokat, és megtudhatjátok, összesen hány állata van a pásztornak! A megoldáshoz ki kell keresnetek a Bibliából az igehelyeket, és az ott talált számokat kell a betűk helyére a képletekben behelyettesítenetek.

$(a + b) \cdot c = x$
 $(a + c) \cdot x = y$

a) 1Móz 7,17
 b) Lk 17,12
 c) Lk 10,35
 d) 2Kor 5,14
 e) 2Sám 12,3

(Megfejtés: 200)

RAJZ: MAKÓ BÉLA

A tizenkét éves Jézus a templomban

▶ Az alábbi totó a Lukács evangéliumának 2. fejezetében leírt történethez kapcsolódik. Ha helyesen válaszoltok a kérdésekre, a válaszok betűjeleiből egy szót olvashattok össze.

1. Milyen gyakran mentek fel Jeruzsálembe Jézus szülei húsvétkor?

- e) minden évben b) két évente j) öt évente

2. Hogyan utaztak?

- k) vonattal n) gyalog ö) repülővel

3. Meddig maradtak Jeruzsálemben?

- d) csak egy napot
é) csak addig, amíg bemutatják az áldozatot
g) az ünnepek végéig

4. Mennyi ideje voltak Máriáék már úton, amikor észrevették, hogy Jézus nincs velük?

- m) egy órája e) egy napja p) egy hete

5. Hány nap múlva találták meg Jézust?

- r) egy o) kettő d) három

6. Hol találták meg?

- e) a templomban n) a játszóterén z) a vásárban

7. Mivel töltötte Jézus az időt?

- t) galambokat árult
é) áldozatot mutatott be
l) a tanítómesterekkel beszélgetett

8. Mit gondoltak róla a nagy tudású tanítók és papok?

- r) kinevették
m) csodálkoztak a tudásán
a) felháborodtak azon, amit mondott

9. Mit mondott Jézusnak Mária?

- e) Miért tetted ezt? Nagyon aggódtunk miattad!
f) Miért nem szóltál? Megvettük volna neked.
á) Miért nem alszol? Már rég ágyban lenne a helyed.

10. Mit felelt Jézus?

- z) Jó itt nekem, mert új barátokra leltem.
s) Miért kerestek? Nem tudtátok, hogy az én Atyám házában kell lennem?
e) Nem akartam hazamenni, mert világot akartam látni.

11. Értette József és Mária a választ?

- o) igen s) nem

12. Mit csinált ezek után Jézus?

- t) ott maradt a templomban
k) Jeruzsálemben maradt
é) hazament a szüleihez Názáretbe, és engedelmeskedett nekik

13. Miért szerették Jézust az emberek?

- i) jól tudott almát szedni
g) egyre bölcsőbb és kedvesebb lett
f) nagyon erős volt

Megfejtés:

HUMORZSÁK



– Hogy ízlik az étel? A tévében, egy főzőműsorban láttam.

– Máris megyek a tetőre, hogy állítsak az antennán!

– Tanár úr, kérem, úgy érzem, hogy a feleletemre nem egyest érdemeltem.

– Igazad van, fiam. De mit csináljak, ha ennél rosszabb osztályzat már nincs?

– Hogy ugat a fényképész kutyája?

– Vaku, vaku, vaku.

– Mi van, Laci? Ma nem mentél iskolába?

– Feldobtam egy húszast azzal, hogy ha fej, akkor megyek, ha írás, akkor itthon maradok.

– Szóval írást dobtál...?

– Igen, de vagy nyolcszor megpróbáltam, mire sikerült.

– Ejnye, Pistike, hogy tudtál egy nap alatt öt egyest hozni?

– Sok a tanár.

»EGY VÉRBŐL VAGYUNK, TE MEG ÉN«

Véletlenek nincsenek, csak isteni gondviselés

Beszélgetés Krász Lórinccné Krémer Margit amatőr családfakutatóval

► **Úgy kezdte az általános iskolát, hogy egy szót sem tudott magyarul. Családja szorgalmas volt a munkában és hite gyakorlásában, így igen erős identitást kapott, azt sohasem kellett sem felfedeznie, sem keresnie. Őseit annál inkább. Persze ez sem volt kényszer. Krász Lórinccné Krémer Margit most úgy érzi, mindig a Jóisten terelgette arrafelé, hogy megeljele azt a házat, ahonnan ősapja az 1700-as évek elején Magyarországra indult.**

– A családfakutatók kész nyomozók lehetnek. Ebben sok igazság van. Én inkább amolyan gyűjtőgőznek mondanám magam – emlékeket, emléktárgyakat és barátokat gyűjtök. Szülőfalumban, Kismányokon számosan éltünk egy fedél alatt. Dédszüleim sokat meséltek a családról, az életükről, szokásaikról. Mivel mesészerű volt, amit mondtak, hát persze, hogy érdekelt, de igazán nem gondolkodtam a mondotokon, több mindent meg sem jegyeztem. Hiába, kisgyerek voltam akkoriban.

Aztán ahogy nőttem, úgy kezdett egyre inkább foglalkoztatni a múlt. Akkor már dédikék nem éltek, a kismányoki szokásokról a szomszéd néni mesélt tovább. Hihetetlen memóriája volt Kratz Györgyné Heinemann Margit néni. Pontosan tudta, hogy melyik esküvőn milyen ígét mondott a pap. Az evangélikus lelkésznél szolgált, aki jegyzetelt, krónikát vagy ha úgy jobban tetszik: naplót vezetett a mindennapi eseményekről. S hát be kell vallani, Heinemann néni lopva rendszeresen bele-belenézett ezekbe az irományokba, s amit egyszer elolvasott, azt többé nem felejtette el.

– Később forrásként hozzá fordult, amikor a kismányoki lagzis és keresztelői szokásokat kutatta és dolgozta fel?

– Igen, ő mesélte el nekem többek között azt, miként választották ki a keresztszülőket, azoknak mi volt a dolguk, kik tarthatták a csecsemőt keresztvíz alá, milyen mulatsággal zárták a keresztelő napját. Igazi kincsesár volt ő nekem – kilencvenhárom évet élt meg teljes szellemi frissességben.

– Kismányok pici falu, a Tolna megyei Völgység gyöngyszeme. Pár tucat gyermekének tartották fenn iskolát?

– Alsó tagozat működött az én időmben. A felsőbb osztályokat már a szomszédos településen, Nagymányokon végeztem. Templomba jártunk vissza szülőfalumba gyalog, a hegyen át. Persze csak nekem tűnt a domb hegynek, de hát egy tízéves gyereknek minden nagy.

– És minden idegen, még a magyar nyelv is.

– Igen. A korosztályomból többen kezdtek úgy az iskolát, hogy nem beszéltek magyarul. Érdekes volt a módszer, ahogy mégis haladni tudtunk tanulmányainkban: végigültük délelőtt az órákat, figyelmesen hallgattunk, aztán délután a tanító elmondta nekünk németül is, hogy mit magyarázott magyarul. Nem volt ez olyan hosszú procedúra, pár hónap múlva már elég szépen beszéltek a magyar nyelvet. Szüleimmel tízéves koromban, 1959. szeptember 10-én átköltöztünk Nagymányokra.

– Az iskoláit kijárva hogy alakult az élete?

– Pedagógus lettem, az emlékek mellett gyerekeket gyűjtöttem magam köré. Meg egy férjet is. Férjem katolikus, ezért katolikus esküvőnk volt. A hivatásom miatt nem látogathattuk a templomot, hitünket a család közösgésében éltük meg. Egy fiunk és egy lányunk született, háromszoros nagyszülők vagyunk. Nelliék két gyermekükkel pár évvel ezelőtt Wernauban telepedtek le. Béla fiunk a közelünkben él családjával.

– Hitük gyakorlásában a nyolcvanas–kilencvenes évek fordulója változást hozott.

– Igen, akkortól újból nyíltan vállalhattuk hitünket. Olyan áldás ért bennünket, hogy 1994 áprilisától Nagymányokon is járhatunk evangélikus templomba. Felépültéig a szülőfalumba mentünk vissza minden héten legalább egyszer.

– A gyülekezetben különféle tisztségeket visel.

– A kezdetektől pénztárosként szolgálom,

második ciklusomat töltöm mint presbiter, s úgy általában mindenest vagyok.

– Időközben nyugdíjba vonult. Azt mondják, egy nyugdíjasnak sosincs annyi ideje, mint egy aktív dolgozónak. Hihető, ha tudjuk, Ön mi mindennel foglalkozik: népszokásokat gyűjt és dolgoz fel, tolmácsol, ha szükséges, testvérvárosi kapcsolatokat ápol, egyházi feladatokat lát el, hagyományörző egyesület aktív tagja, anya, nagymama, feleség. Ebben miképp fér bele még a családfakutatás is?

– Olykor magam sem tudom. Úgy kezdődött, hogy egy nap felhívott a férjem keresztanyukájának a veje Budapestről, hogy Szekszárdon van dolga, lehozná a keresztmamát, gardíroznam-e. Természetesen vállaltam; azt is, hogy meglátogatom azt a rendezvényt, amelyre ők a megyeszékhelyre érkeznek. Ez pedig nem



NEUBAUER ANITA FELVÉTELE

volt más, mint a Magyarországi Németek Családfakutató Egyesületének – Arbeitskreis ungarndeutscher Familienforscher, AKuFF, amelynek a vő, dr. Hunyady László is tagja volt – soros rendezvénye. Dr. Töttös Gábor magával ragadó előadása szintén hozzájárult ahhoz, hogy a régóta érlelődő tervből valóság legyen: beléptem az egyesületbe. Ennek hat éve. S közel énni ideje vagyok a Magyar Családtörténet-kutató Egyesületnek is a tagja.

Egyik kolléganőmet módfelett érdekelte a téma, ezért elhívtam Hadikfalvi Istvánné Mányoki Elzát, hogy keressük együtt az őseinket. Nagyon jó, hogy nem egyedül járom az országot. Az egyesületek által szervezett programokon általában ott vagyunk, négy-öt van egy évben, s ilyen módon és apropóból az ország minden szegletébe eljutunk.

– Tartalmas hat év lehetett, hisz végül megtalálta azt, amit kerest: az őseit.

– Amit most elmesélek, az még a magam számára is alig fölfogható; olyan szépen kerültek helyükre a mozaikdarabkák, hogy hiszem, ezt csakis a Jóisten rendezhette így. Kutagattam-kutatgattam, de nem mentem sokra. Az egyesületi gyűléseken láttam, hogy mindenki hosszú slejfnivel rohángál fel-alá, nekem meg csak egy kis papírdarabka volt a kezemben.

Édesapám mesélte, hogy nagyapja és két bátyja Izménybe jártak búcsúba, ahova aztán a két báty nőült. Talán érdemes lenne ott is keressélni. Megfogadtam a tanácsát, s lőn: a testvérek nyomán megtaláltam az egész familiát.

A családtörténet-kutatóknak hozzávetőlegesen hatszázötven kötetes könyvtárunk van, olyan könyvekkel, amelyekkel máshol nem találkozhatunk. Itt akadt a kezembe dr. Müller György izményi származású történész Izményről készült családkönyve. Ebben leltem meg az őseimet a 17. századig.

– Sokszor nem kis meglepetésekkel szembesülve.

– Valóban. Bár nekem talán más a kedves a történetünkben, mint a kívülállónak. A kronológiában haladva az 1700-as évekhez érve rábukantam egy ősmamára, aki Dwight D. Eisenhower amerikai elnöknek is az ősanjúkája volt. Persze, akkoriban Eisenhauernek írták a nevüket. Elisabeth Eisenhauer 1696. október 19-én született, hat testvére közül négy pár napos vagy hónapos korában elhunyt. Édesanyjuk Apollonia Rausch, Hans Fleck özvegye, édesapjuk a

szintén megözvegyült Hans Jörg Eisenhauer volt, az ő születési dátuma is ismert: 1652. április 22. Házasságkötésük ideje pedig 1694. november 20. Nekem nem ez volt a legmegrázóbb élményem, mindenestre nagyon érdekes és akár továbbgondolható ez a kis életparabka.

– A saját ága érthetően közelebb áll a szívéhez.

– Természetesen. Szép pillanat volt, amikor a házassági anyakönyvi kivonat másolatát a kezembe vehettem. Már csak azért is, mert ahogy említettem, minden mesészerű volt. Amikor tudtam már, hogy kik voltak az ősök, és honnan származunk, jött a nagy kérdés, hogy merre keressem Németországban Ober Gersprenz. Tünődésem idején fogadtunk vendégeket Reichelsheimből, Nagymányok testvérvárosából. Velük is megosztottam örömeimet és tanácsalanságomat. Erre szinte felkiáltottak, hogy hisz Ober Gersprenz – és Unter Gersprenz – Reichelsheim része lett az idők folyamán, talán ezért nem bukkantam a nyomára. Mi ez, ha nem a Jóisten keze?

Innen már felgyorsultak az események. Kedves barátaink felajánlották, hogy a helyi levéltárból elküldik a házassági anyakönyvi kivonatok másolatát, ha megtalálják a családot. Pár hét múlva izgatottan nyitottam ki a borítékot, és meghatódva olvastam, hogy Hans Krämer özvegye, Margaretha Nagel – született 1664-ben – házasságot kötött Philipp Krämer fiával, Anthonius Krämerrel, vagyis elhunyt férje testvérel 1691. március 5-én. A frigyét nyolc gyermekkel áldotta meg az Úr. Barbarát nyolc évesen szülte magához; a többiek: Johann Philipp, Conrad, Margaretha Elis, Apollonia, Johann Peter, Anna Catharina és Johann Adam valószínűleg megérték a felnőttkort.

Johann Philipp biztosan, mert ő lett az édesapám közvetlen felmenője, s aki az anyakönyv szerint Magyarországra távozott. Mucsán telepedtek le, innen az 1740-es években költöztek át Kismányokra. Nem tudom, hogy miért pont a legidősebb fiú – 1692. április 20-án született – kelt útra. Általában ők azok, akik öröklik a földet, egyéb gazdaságot, ingóságot, akik szülőhelyükön maradnak. Nagyon izgalmas és rejtélyes Johann Philipp története.

– Végül a valóságban is megpillanthatta az ősei házat.

– Nemcsak az anyakönyvi kivonatot kaptam meg barátainktól, hanem egy üzenetet is: áll még az őseim háza, és szeretettel várnak, nézzem meg magam is. Csodálatos érzés volt tekinteni az otthon, ahol négyszáz évvel ezelőtt világra jött idősebb Philipp Krämer, s talán az ő elődei is. Azt az érzést pedig le sem tudom írni, ami előtört, amikor beléptem abba a templomba, amelyben Johann Philipp és Katharina kimondta az igent. Még a padlózat mozaikjai is eredetiek. Könnyes szemmel imádkoztam, és mondtam köszönetet ezért a hatéves utazásért, amelyet lélekben és a valóságban is megtettem.

– Gyermekai, unokái közül van, aki érdeklődik a múlt, a család múltja iránt?

– Mindenki örömmel vette kutatásaim eredményét. Tizenhat éves Martin unokám aktívan is segített – amihez számítógép használata kellett, abban ő volt a mester. Talán-talán részben ennek is tulajdonítható, hogy történész szeretne lenni. Gerda, aki egy évvel idősebb öccsénél, szíve szerint az újságírást választaná hivatásául, de még nem tudja, mit hoz a jövő.

– Pál apostolt idézve: „Ama nemes harcot megharcoltam, futásomat elvégeztem, a hitet megtartottam...” Most már talán nyugodtan hátradőlhet, eggyel kevesebb feladata van.

– Nem egészen. Továbbra is járjuk Elzával és az erre a szép elfoglaltságra nemrégiben rákapó nyolcvanöt éves Koller Henrikné, Mária nével a családfakutatók rendezvényeit. Legutóbb, október 19-én Szakadaton voltunk, ahol Krémer György, a Tolna Megyei Német Kisebbségi Önkormányzatok Szövetségének titkára tartott nagyon érdekes előadást. No és belefogtunk egy újabb családfá felkutatásába – férjem őseit keressük. Isten segítségével meg is fogjuk találni őket!

■ V. GÁNSZLER BEÁTA

KIEGÉSZÍTÉS – BŐVÜLT A KÉPZÉSI LEHETŐSÉG!

Hitoktatók képzése az EHE-n

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem (EHE) a 2014/15-ös tanévben többféle képzést indít hitoktatói oklevelek megszerzésére.

1. Katekéta – lelkipásztori munkatárs alapszak (BA)
Képzési idő: 6 félév • Megszerzendő kreditek száma: 180 • A képzés Budapesten, nappali és levelező tagozaton folyik.

A képzés célja olyan felkészült gyülekezeti hitoktatók, illetve lelkészi munkatársak képzése, akik gyülekezeti lelkész vagy hittanár felügyelete mellett önálló hitoktatói szolgálatot láthatnak el, illetve segíthetik a lelkész adminisztratív, felügyelői, gyülekezetépítési munkáját.

2. Hittanár-nevelőtanár mesterszak (MA)

Képzési idő: 5 félév • Megszerzendő kreditek száma: 150 • A képzés nappali tagozaton, az EHE és az Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Karának (ELTE PPK) közös képzése keretében Budapesten történik.

A mesterképzés azoknak nyújt továbbtanulási lehetőséget, akik katekéta – lelkipásztori munkatárs vagy kántor alapszakon végeztek, továbbá akik rendelkeznek főiskolai hittanári oklevéllel, egyetemi szintű teológus-lelkész oklevéllel vagy valamilyen más, egyetemi szintű vagy BA végzettséggel.

A jelentkezésnél feltétel nélkül elfogadott a katekéta – lelkipásztori munkatárs BA oklevél.

A jelentkezéshez feltétellel elfogadott oklevelek a következők:

- Teológus-lelkész egyetemi oklevéllel, főiskolai szintű hittanár/hitoktató oklevéllel és kántor BA oklevéllel rendelkezőknél előfeltétel 10 kreditnyi pedagógiai-pszichológiai modul elvégzése, amelyet szükség esetén az ELTE PPK biztosít.

- Más alapszakokról való jelentkezés esetén a belépés feltétele legalább 50 kredit megszerzése az alábbi ismeretkörökből: alapozó rendszeres teológiai és/vagy filozófiai ismeretek, történeti teológiai ismeretek, biblikus teológiai ismeretek, gyakorlati teológiai ismeretek.

3. Osztatlan, egyszakos hittanár-nevelőtanár képzés

Képzési idő: 10 félév • Megszerzendő kreditek száma: 300 • A képzés az EHE-n, nappali tagozaton folyik önmagában, más tanári szakpártaggal való párosítás nélkül.

4. Osztatlan, közismereti szakpártaggal párosított hittanár-nevelőtanár képzés

Képzési idő: 10 félév • Megszerzendő kreditek száma: 300 • A képzés nappali tagozaton, az EHE és az ELTE közös képzése keretében Budapesten folyik az alábbi szakpárokkal párosítva:

- ♦ angol nyelv és kultúra tanára ♦ biológia-tanár (egészségtan) ♦ ének-zene tanár ♦ fizikatanár ♦ földrajztanár ♦ francia nyelv és kultúra tanára ♦ informatikatanár ♦ kémia-tanár ♦ latin nyelv és kultúra tanára ♦ magyartanár ♦ matematikatanár ♦ német és nemzetiségi német nyelv és kultúra tanára ♦ német nyelv és kultúra tanára ♦ természet-ismeret-környezet-tanár ♦ történelem-tanár és állampolgári ismeretek tanára

További információk az EHE honlapján (teol.lutheran.hu) található.

Az 1. és 2. esetben a mellékletekkel ellátott, kitöltött saját jelentkezési lapnak, valamint a piros postautalványon feladott 4000 Ft felvételi eljárási díjnak február 15-ig kell az EHE Rektori Hivatalába beérkeznie (1141 Budapest, Rózsavölgyi köz 3.; telefon: 469-1051, fax: 363-7454, mobil: 20/824-9263).

A 3. és 4. esetben azonban a jelentkezés a központi felvételi eljárás keretében történik, tehát a központi jelentkezési lapot kell az Oktatási Hivatal részére elküldeni (1380 Budapest, Pf. 1190), szintén február 15-ig.

K I S K Ö R Ö S I K R Ó N I K A

A helység kalapácsa

Ha Kiskörös, akkor *Petőfi Sándor*. No meg persze színjátszó kör *Supka Éva* vezetésével. Lassanként fölvehetik a Szilveszteri Színjátszók nevet – hiszen mindig az óév utolsó napjára tanulnak be egy-egy színdarabot. És mivel akkorra már minden jegy elkel, marad az új esztendőre is ismételni való...

a rendező színjátszónak, tarka képet kapunk. A régi bútorarabnak számító lelkes felnőttgárda mellett ott vannak a helyi evangélikus gimnáziumból kinövő fiatalok, mint például a helyi esperes fia, *ifj. Lupták György*, aki cigányzenészt alakított a színpadon. De hogy a másik nagy helyi felekezet se maradjon képviselt



A SZERZŐ FELVÉTELE

A legutóbbi pótszilveszternek *Petőfi Sándor* ismert műve, *A helység kalapácsa* volt az alapja. Ebben a történetben az a jó, hogy egy alig huszonkét éves, bohém evangélikus fiatalember írta, valószínűleg a falusi kocsmahangulat paródiájaként. Az 1844-ben megjelent „népi hősköltemény” számos olyan karaktert sorakoztat fel, akik ma is köztünk élnek (csak kocsmába kell járni ahhoz, hogy találkozhassunk velük...). Tehát mondhatjuk rá, hogy bizony, aktuális!

Ha megnézzük, kiket sorozott be

nélkül, játszott egy igazi katolikus pap is: *Bobek Tamás* a színdarab *Harangláb* nevű szereplőjét formálta meg. Emellett mesélőként természetesen jelen volt a színpadon maga a költő és üdítő színfoltként egy tájba illő betyár, *Rózsa Sándor* (bár *Petőfi* anno nem gondolt vele).

Javasolom elolvasni *Petőfi* eredeti műremekét, hiszen *Fejenagy*, a helyi kovács, szemérmes *Erzsók* vagy éppen a béke barátja, *Bagarja* párbeszédei 2014-ben sem hagyják szárazon a szemet.

■ IFJ. KÁPOSZTA LAJOS

Ne fújd fel!

Ökumenikus ifjúsági „lélekpróba” az evangélikus imaházban

Kiskörösön a város felekezetei között különleges ökumenikus kapcsolat van. A római katolikus, evangélikus, református, baptista és pünkösdi gyülekezet a mindennapokban szemmel láthatóan nemcsak jó, de baráti viszonyt ápol. Ezt mi sem bizonyítja jobban, mint hogy az ökumenikus imahetet Kiskörösön már régóta két hétre tervezik, összekötvé az Aliansz imahéttel. És bizony nem csökken az alkalmakon részt vevők száma esté- ről estére.

Kedélyes – szinte a piacteret idéző – hangzavar, zsvivaj fogadja a zsúfolásig telt aktuális imaházba vagy templomba betérőt. A 2013-as évtől – amióta a katolikus gyülekezet is részt vesz az imahetekken – háromnaponta váltjuk a helyszíneket: a pünkösdi imaházban kezdjük, a baptista imaházban folytatjuk, a második héten pedig először a római katolikus templom, végül az evangélikus imaház ad otthont az összejúlekezett közösségnek.

A közös vasárnapi záróalkalom eddig a baptista imaházban zajlott, ez évben pedig a felújított evangélikus templom volt a helyszíne.

A két imahét közepén minden évben egy estén a gyülekezetek ifjúsági csoportjai találkoznak. Idén az evangélikus imaházban tartottuk ezt az alkalmat. Játékos bemelegítő és dicsőítés után az Aliansz hetéhez kapcsolódóan *Józsue* és *Káleb* történetét dolgoztuk fel.

A hét mottója ez volt: *Lélekkel és bátorsággal*. A bibliatanulmányozáshoz színes lufik voltak a segítségünkre, amelyek pont úgy viselkedtek, mint életünkben a problémák. Lehet, hogy eredetileg kicsik, de mi jó nagyra fel tudtuk fújni őket, mint ahogy *Káleb* és *Józsue* társai tették,

amikor arról számoltak be, hogy mit és kiket láttak az ígért földjén.

A fiatalok felírták a lufikra a félelmeket, mindazokat a dolgokat, amelyekről szerintük az emberek és személy szerint ők is tartanak. Aztán bedobták őket a közösbbe, azaz középre, hiszen sokan hasonló problémákkal, félelmekkel nézünk szembe.

gyobb. És ez az a Lélek, akit ha kérünk, az Atya megad nekünk.

Az imakörökben imádkoztunk erőért, félelmek, akadályok leküzdéséért, nagy kérdések megválaszolásáért. Majd visszatérve lelkesen tettük rá magunkat a léggömbökre, amelyek hatalmasat szólva kipukkan- tak, mintegy szimbolizálva: a félel-



A SZERZŐ FELVÉTELE

Történetünk azonban nem itt ér véget, hiszen volt két ember, akiben más lélek volt, ahogy az írás mondja: az élő Isten *Lelke*. Ez a Lélek pedig nem a félelem lelke, hanem az erő, a szeretet és a józanság *Lelke*. Ezért tudta *Káleb* és *Józsue* ugyanazokat a problémákat, kihívásokat másképp kezelni. Ez ugyanaz a Lélek, amely betölti az embert, amikor megtér: újból erőre kap, nem fél szeretettel közeledni a másikhoz, akár erőn felül, és józanul látja élete eseményeit: azaz látja, hogy Isten minden félelemnél, problémánál na-

mek Isten szemével látva legyőzhető. Persze mi mással végződhetett az este, mint hosszas beszélgetésekkel és evés-ivással.

Végül hadd álljon itt egy idézet, amelyet útravalóul vihettünk magunkkal: „A probléma olyan, mint a kavics: ha a szemed elé tartod, akkor nem látsz tőle semmit, ha a tenyeredbe veszed, már tudod mérlegelni, végül mi lenne, ha a lábad elé dobnád, hiszen úgyis csak egy egyszerű kavics az életed útján.”

■ SZÜCS MÁRIA
evangelikus lelkész (Kiskörös)

Istentiszteleti rend • 2014. február 2.

Vízkereszt ünnepe után negyedik vasárnap. Liturgikus szín: zöld.
Lekció: Mt 8,23–27; Ézs 51,9–16. Textus: Ef 1,15–23. Énekek: 374., 50.

Budavár, I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bence Imre; de. 10. (német, úrv.) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; du. 6. Bence Imre; **Fébé, II., Hűvösvölgyi út 193.** de. fél 10. úrv.; **Sarepta, II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. (úrv.) Sztojanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Sztojanovics András; **Csillaghegy–Békaásmegyér, III., Mező u. 12.** de. 10. (úrv.) Fülöp Attila; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. (úrv.) dr. Lászlóné dr. Agod Anett; **Újpest, IV., Lebstűck M. u. 36–38.** de. 10. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **Káposztásmegyér, Tóth Aladár út 2–4.** de. 9. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **Deák tér, V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv., családi) Gáncs Péter; de. 11. (úrv.) Gerőfiné dr. Brebovzky Éva; du. 6. Smidéliusz Gábor; **Fasor, VII., Városligeti fasor 17.** de. fél 10. (angol nyelvű áhitat) Pelikán András; de. 10. (családi) Pelikán András; de. 11. (úrv.) Aradi György; **Józsefváros, VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Románné Bolba Márta; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Románné Bolba Márta; **Ferencváros, IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv., családi) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. (úrv.) Benkőczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; de. fél 10. (úrv., családi) Gáncs Tamás; de. fél 11. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; du. 6. (vespera) Gáncs Tamás; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. dr. Blázy Árpád; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Keczkó Pál; de. negyed 12. Keczkó Szilvia; **Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. (úrv.) Grendorf Péter; **Zugló, XIV., Lócsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamásné; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamásné; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Kovács Viktor; **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom)** de. 10. (úrv.) Ponicán Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. (úrv., családi) Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Rózsalevél u. 46.** de. fél 11. (úrv.) Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. (úrv.) Vető István; **Árpádföld, XVI., Menyhért u. 42. (református templom)** du. 3. (úrv.) Vető István; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; **Rákoscaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. (úrv.) Kovács Áron; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u. 11.** (úrv.) Kovács Áron; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. (úrv.) dr. Korányi András; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. (úrv.) dr. Korányi András; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. (úrv.) Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. (úrv.) Széll Éva; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (úrv.) Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. (úrv.) Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. (úrv.) Hokker Zsolt; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. dr. Lacknerné Puskás Sára; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. (úrv.) Endreffy Géza.

Összeállította: BALLA MÁRIA

HIRDETÉS

DIGITALSTAND
www.digitalstand.hu

Bárhol vagyok,
velem vannak
a lapjaim.

WWW.DIGITALSTAND.HU

Olvassa
az Evangelikus Élet
digitális változatát!

Évfordulóhoz érve

Minden évkezdhet kiváló lehetőség arra, hogy áttekintsük az előző év legfontosabb eseményeit, és akár az újról fogadalmakhoz hasonló jóslatokat adjunk az előttünk álló esztendőre. 2013 részletes technológiai leltára helyett azonban most csak két dolog kíváncsodik igazán ezekre a hasáboakra.

Az első, hogy a márciusban megválasztott Ferenc pápa lett az év embere a *Time* magazin szerint. Az elismerés nemcsak annak szól, hogy Róma új püspöke felszólalt többek között a homoszexuálisok védelmében, illetve a prostitúció és az emberkereskedelem ellen, hanem annak is, hogy közvetlenségével újra emberközeli hozta a katolikus egyházat.

Ferenc pápa szívesen mutatkozik a híveivel, és nyilvános megjelenései alkalmával is egyfajta dél-amerikai közvetlenséget sugároz. A pápai kommunikáció könnyedségét az is mutatja, hogy @Pontifex (twitter.com/Pontifex) azonosítóval a pápa a *Twitteren* is megtalálható, és a világ legnépszerűbb mikroblogger-, illetve megosztószolgáltatásán csaknem naponta lehet új üzenetet is olvasni tőle. *Luther* annak idején kiválóan bánt az akkori média – lényegében a könyvnyomtatás – lehetőségeivel, így csakis dicsérendő, hogy a hetvenhét éves katolikus egyházfő és kommunikációs csapata is nyit a legkedveltebb és aktuális üzenetközvetítő csatornák irányába.

Ferenc pápáról több kép is kering az interneten, amelyen hívő fiatalok fo-

tóztatják magukat vele, így gyors visszatekintésünkben másodikként nem is kerülhet elő más, mint a *szelfi* (angolul *selfie*) szó, amelyet az *Oxford Dictionaries* 2013 szavának választott. A szelfi valójában egyfajta önarcképet jelent, a legtöbb esetben azonban szó sincs gondosan beállított és megtervezett alkotásról, csupán egy gyors portréről, amelyet egy tükrörben vagy a maga felé fordított okostelefonnal készít magáról valaki.

Az év szava lapunk hasábjain legutóbb 2009-ben került szóba, amikor az *unfriend*, azaz a *barátlanítás* kifejezés vitte el a pálmát. A közösségi oldalak gyorsan felfutó láza után akkor jól jelezte ez a kifejezés az információ-túlterheltséget, a *szelfi* szó hirtelen elterjedése pedig szintén társadalmi jelenségre utal, csak inkább a dolog proaktív oldaláról: most inkább saját magunk megmutatása került előtérbe.

A gyors fotókészítés és -megosztás az internet leginkább pörgő része manapság. Nem csoda, hogy a *Facebook* tavalyelőtt egymilliárd dollárt fizetett az *Instagram* nevű szolgáltatásért, amellyel mindössze képeket lehet készíteni, majd egyszerű fényképzési hatások rátétele után publikálni a neten. Ahogy az sem véletlen, hogy tavaly hárommilliárd dolláros ajánlattal keresték meg a *Snapchatet*. Ezzel a szolgáltatással csak olyan képes vagy szöveges üzenet lehet küldeni, amely egy bizonyos időn belül eltűnik a célszemély telefonjáról.

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ



Rovatgazda: Nagy Bence

A legnagyobb közösségi oldal, a *Facebook* adatai alapján felhasználóik fele már most mobilról használja a szolgáltatást, és becslések szerint 2014 végére ez akár 75 százalékra is felmehet. Folytatódni fog tehát az a tendencia, hogy egyre többet internetezünk okostelefonról, és egyre kevesebbet asztali számítógépről vagy notebookról. A hordozható kutyuk pedig egyre többet és többet fognak tudni.

Egyrészt még pontosabban be mérhető lesz, hogy merre is vagyunk. Már nemcsak navigációs eszközként lehet majd a kutyuket használni, de egy épületen belül is pár méter pontossággal tudni fogja a rendszer, hogy éppen hol állunk. A fejlesztéseket elsősorban a pénzbevételei lehetőségek motiválják, és nem is nehéz elképzelni például olyan megoldást, hogy egy üzlet előtt álldogálva üzenetet kapjunk az éppen akciós termékeikről. És bár manapság is lehet látni felkarra szíjazott iPhone-nal futókat a városi sporthelyeken, a hordható számítógép koncepciója is egyre inkább testet ölt majd az előttünk álló évben. Legyen az okoszemüveg vagy okosóra vagy hazatérve okoshűtőszekrény, az internet újabb és újabb területekre költözik be idén.

■ N. B.

Ember és ember között egyenesen, a Dunakanyarban

A KÖSZI 5. Téli berek lélekmelengető tábora

► **Közösség, vidámság, ige, ének, csapat, lendület – ha valaki ellátogat KÖSZI-táborba, akkor ezek a szavak mindenképpen értelmet nyernek. Új helyszínen, Kismaroson tartotta meg január 23–26. között – már ötödik alkalommal – a KÖSZI, azaz a Keresztény Önkéntesek Szövetsége az Ifjúságért a Téli berek tábort.**

A tábor alcíme szerint „lélekmelengető”. Bizony jólesik a meleg, befogadó környezet ilyenkor, a téli időszakban, főleg akkor, ha a testre és lélekre egyaránt hat. De ez a melegség nemcsak a fogadtatásban vagy a táborhely fűtésében nyilvánult meg, hanem témájában is, amely igen parázs volt: „*Őszintén szólva?*” Ezen belül három kérdés körül forgott a tábor érdemi-tartalmi része: „Megéri-e őszintének lenni?”, „Igazságos-e az élet?”, „Igazságos-e az Isten?” Megdöbentető és elgondolkodtató az, hogy a tíz-tizenhat éves táborozók milyen nyíltsággal és természetességgel kezelték ezeket a kemény témákat.

Első nap, csütörtökön már a megérkezés pillanatában tudni lehetett, hogy nem lesz gond a lelkesedéssel és a résztvevők aktivitásával, hiszen a már „veteránok” tekinthető táborlakók szinte azonnal befogadták és elfogadták a még „újoncokat”. Így nem volt akadálya annak, hogy mélyen és őszintén beszéljessenek a fent említett, igen fajsúlyos kérdésekről.

A két teljes napon, pénteken és szombaton korosztályos bontásban az őszinteség és az igazság témakörében tartották a vezetőik a *Kupak-táncot*, amely a tartalmi gerince a tá-

bornak. Egyik táborozó így fogalmazta meg táboros élményeit a *Kupak-tánc* kapcsolatban: „Olyan, mint az iskola, csak lelkiileg tanulunk, és ez jó!” Végül filmnézéssel és lefekvés előtti értékelő beszélgetéssel mélyült el a napi üzenet.

De nemcsak a tanulás és komoly beszélgetés jellemezte a *dr. Horváth Márta* által vezetett tábort, hanem sok-sok játék is színesítette a hétvégét. A *Jégtörő* esten a csapatépítés volt a cél, a *Téli portyán* a szabadban küzdöttek meg egymással a táborozók alkotta csapatok, az utolsó este pedig – egy kicsit előretétele – farsangi játékokkal és mulatsággal fejeződött



be, amelyen táborlakók és vezetők egyaránt jelmezelt öltöztek.

Az utolsó nap, vasárnap két különleges alkalom zárta a tábort. Az egyik a játékos *Tükörország*, amelyben a gyerekek szerveztek vetélkedőt a felnőtteknek. Vicces és kreatív feladatok tették próbára a vezetők ügyességét és rögtönzőképességét. Emellett a tábor lelki vezetője, *Kovács Viktor* evangélikus lelkész által tartott záró istentisztelet jelentette azt a „lekerékítő erőt”, amely talán hely-

retette mindenkié az egész tábor gondolatait, élményeit. Külön nagy öröm volt, hogy az istentiszteleten a gyerekek szolgáltak igeolvasással, imádsággal, liturgiával.

Az alkalom témája Isten igazságosságának kérdése volt. Pál apostollal együtt hangzott el a kérdés: „*Mit mondjunk tehát? Igazságtalan az Isten?*” (Róm 9,14) Két látszólag ellentmondó válasza volt szükség: igen és nem. Ugyanis Istent nem lehet olyan szavakba beszorítani, mint igazság vagy igazságtalanság. Az Isten Isten. Igazságos, és jól kormányozza a világot, de olykor igazságtalan is. Azonban nem mások ellenében, ha-

nem a mi érdekünkben. Ezt az igazságtalanságot úgy nevezik: kegyelem.

Nem egészen négy nap után barátként, testvérként búcsúzott egymástól mindenki, de azzal a biztos tudattal, hogy valamelyik a számos KÖSZI-tábor közül újra összehozza a csapatot. A soron következő a 8. *Életfalon* életvezetési tábor, melyet tavasszal rendeznek meg tizenkét-tizennyolc évesek számára. Bővebb információk hamarosan a *koszi.net* oldalon lesz kapható.

■ KOVÁCS VIKTOR

EVÉL&LEVÉL

„Jézus nem azért halt meg a kereszten...”

Tisztelt Szerkesztőség!

A január 12-i *Evangelikus Életben* a 2. oldalon, *Véghelyi Antal* vasárnapi igemagyarázatában olvastam a következő mondatot: „Jézus nem azért halt meg a kereszten, hogy Isten bűneink miatti haragját kiengesztelje vagy lecsillapítsa, mert az lehetetlen, hanem hogy oltalmat nyújtson ellene.”

A Biblia cáfolja ezt.

1Jn 2,1–2: „*Gyermekeim, ezt azért írom néktek, hogy ne vétkeztek; ha pedig vétkezik valaki, van pártfogónk az Atyánál: az igaz Jézus Krisztus, mert ő engesztelő áldozat a mi bűneinkért; de nemcsak a miénkért, hanem az egész világ bűnéért is.*”

1Jn 4,10: „...*elküldte a fiát engesztelő áldozatul bűneinkért.*”

Róm 3,25: „*Mert az Isten őt rendelte engesztelő áldozatul...*”

Tisztelettel:

DOBÓ JÓZSEFNÉ (Budahegyvidék)

Tisztelt Dobó Józsefné!

A látszólagos ellentmondás az Ön által idézett három bibliai helynek az – előbb *Károlitól*, majd a nyomdokát követő későbbi fordítóktól származó – értelmezett fordításán alapul.

A Róm 3,25-ben az eredeti görög szövegben a *hilasztérion* áll. Ez a héber *kapporet* megfelelője, amely az *Ószövetségben* a szövetségláda fedelét jelentette; ennek a külső szentélyben „az oltár szarva” felett meg. Mózes törvénye szerint ha a bűnös – akár gyilkos is – üldözői előtt a templomba menekült, és megragadta az oltár szarvát, embernek tovább nem volt szabad üldöznie, illetve ítélkeznie fölötte, mert „az oltár szarvának” megragadásával – ami egyenértékűnek számított a szövetségláda fedelének megérintésével – Isten oltalma alá helyezte magát.

Pál apostol ezt a képet használja, amikor azt mondja Róm 3,25-ben, hogy – szó szerint fordítva – Isten a megfeszített Krisztust *hilasztérionként*, tehát oltalomhelyként *helyezte ki (proeteto)* a világ elé, amivel azt fejezi ki, hogy a bűnös a Krisztus keresztségével megragadva oltalmat talál Isten haragja ellen. A harag ugyan megmarad, de ő védve van ellene. Ezzel időt nyer, hogy megtérjen, új emberré legyen, és éljen.

Az Ön által idézett jánosi helyeken is a *hilasztérionból* képzett *hilaszmosz* szó áll, ami ugyanúgy „oltalmat” jelent.

Ahol pedig Pál valóban kiengesztelésről beszél (Róm 5,10 az új fordítás szerint: „*Mert ha akkor, mikor ellenségei voltunk, megbékéltetett minket az Isten önmagával Fia halála által, akkor miután megbékéltettünk, még inkább üdvözíteni fog élete által*”); hasonlóan 2Kor 5,18; Ef 2,16; Kol 1,22), ott azt fordított irányban használja: Isten minket engesztelt ki önmagával, mert a bűn következtében mi nehezítettünk Istenre, sőt Isten ellenségeivé lettünk. De Isten nem lett a mi ellenségünk, még ha engesztelhetetlen haraggal tekint is bűneinkre, hanem elküldte Fiát, hogy megmentsen bennünket a haragtól. Vesztélyes félreértés, ha Isten bűn miatti haragjának lecsillapítását tekintjük üdvösségünk feltételének. Isten ugyanis nem alkuszik a bűnnel, nem hajlik semmilyen kompromisszumra. Gyűlöli a bűnt, és haragját nyilatkoztatja ki az emberek minden bűne miatt.

Nekünk nem Isten haragját kell „leszerelnünk”, hogy utána büntetlenül vétkezhessünk, és a bűnben maradhassunk, hanem a harag fiaiból – a Krisztus kereszthalálában talált időleges oltalommal nem visszaélve, hanem engedve, hogy a Szentlélek naponta megölje ömberünket, és Krisztus képére újjá teremtsen – Istennek a haragra többé okot nem adó, Krisztus képére újjáteremtett gyermekeivé kell lennünk.

■ VÉGHELYI ANTAL

evangelikus lelkész, lapunk A vasárnap igéje rovatának vezetője

Kenyába szeretettel

A pesterzsébeti evangélikus hittanosok elhatározták, hogy adományokkal egy kenyai kislány élelmézéséhez, tanításához egy esztendeig biztosítják az anyagiakat.

Megható volt látni a tolongást a hittanórán, ahogyan átadják adományuk első részletét *Manyi* nének. Ez az adakozás erőtere. Ha az itt nem sokat érő havi 3000 forint (hittanosonként körülbelül 100 forint) az önzetlen segítség és a hálaadó imádság szárnyaira emelkedik, odaát egy diák egyhavi élelmézését, ruháztatását és tanítatását fedezi.

Az Úr Jézus is erre tanított minket, mikor a csekélységnek számító öt kenyert és két halat az imádság erőterébe emelte, és megalégtetett vele ötezer embert. Ma is vannak csodák!

■ GyJS VDM



A pesterzsébeti hittancsoport által támogatott kenyai kislány, a kilencéves Faith Mueni jelenleg a Jagiet School gondozottja

HIRDETÉS



Örömmel adjuk hírül, hogy megérkezett *Zsarnai Mánuel Ábel* gyermekünk január 20-án, 3300 grammal és 53 centiméterrel. Köszönjük a sok imádságot! Szeretettel: *Zsarnai család (Anna, Lili, Nóra és Krisztián)*

HÍREK, HIRDETÉSEK

Felvétel a Deák Téri Evangélikus Gimnáziumba

A Deák Téri Evangélikus Gimnázium felvételt hirdet nyolcosztályos és négyosztályos tagozatára a 2014/2015-ös tanévre olyan, jelenleg 4., illetve 8. osztályos keresztyén – elsősorban evangélikus – tanulók számára, akiknek mind a magatartásuk, mind a tanulmányi eredményük jó. Kollégiumi elhelyezést tudunk biztosítani. A jelentkezési lapokat és mellékleteiket *február 14. déli 12 óráig* kérjük eljuttatni az iskolába.

A jelentkezéssel kapcsolatos információkért keressék fel az iskola honlapját (*deakteri.hu*) vagy a felvételi eljárásért felelős igazgatóhelyettest, *Victor Mónikát*.

Budavári evangélikus szabadegyetem

A Bécsi kapu téri evangélikus templom kápolnájában (Budapest I. ker., Táncsics Mihály u. 28.) minden hónap első hétfőjén 19 órai kezdettel szabadegyetemi előadások hangoznak el. A következő alkalom február 3-án lesz. *Levente Péter* Jászai Mari-díjas előadóművész, színész, rendező, tanár (önképző társaslény) *A megszentelt jelenlét, a magatartás-kultúra* címmel tart előadást. Az est házigazdája *dr. Fabiny Tamás* püspök. A szervezők minden érdeklődőt szívesen látnak.

Fogadóórát minden hónap első hétfőjén tartom. Mindenkit szeretettel várok délután három órától öt óráig a Déli Egyházkerület székházában (1088 Budapest, Puskin u. 12.).

Radosné Lengyel Anna országosfelügyelő-helyettes, a Déli Egyházkerület felügyelője

Bach-koncert Békásmegyeren

Február 2-án, vasárnap 17 órakor a békásmegyeri evangélikus templomban (1038 Budapest, Mező u. 12.) *Gallai Judit* koncertje, műsoron *J. S. Bach G-dúr és D-dúr csellószvitje*. A belépés ingyenes, adományokat jó szívvel fogadunk.



Új nap – új kegyelem

Vasárnap (február 2.)

Ősz korotokig én hordozlak! Én alkottalak, én viszlek, én hordozlak, én mentelek meg. Ézs 46,4 (2Kor 4,16; Mk 4,35–41; 2Kor 1,8–11; Zsolt 44) Iktassunk be a mai napba néhány olyan percet, amikor egészen ellazítjuk magunkat, és úgy éljük át a megtartottság érzését. Esetleg kezdjük ezzel napi elcsendesedésünket. Mielőtt gondolatokat fogalmaznánk meg, mielőtt kézbe vennénk az *Útmutatót* vagy a Bibliát. Megnyugtató ez a ráhagyatkozás. Így bízhatom minden napomat, egész életemet Istenre. Ebben a teljes ráhagyatkozásban mondhatom el *Luther* reggeli imáját, különösen is szívem mélyére engedve a következő szavakat: „...mert én magamat, testemet, lelkemet és mindenemet kezembe ajánlom...”

Hétfő (február 3.)

Így szól az én Uram, az Úr...: Még gyűjtök azokhoz, akiket összegyűjtöttem! Ézs 56,8 (ApCsel 2,41; Mt 21,18–22; Józ 22,1–20) Először zavarba hoz az ige. Hát Isten országa is olyan, mint a világ: csak az számít, hogy minél nagyobb növekedést, fejlődést tudunk felmutatni? Csak a folyamatosan emelkedő számok igazolják létjogosultságunkat, tükrözik szolgálatunk értelmét? Elnyomom az öszövétségi ige tágabb környezetét. Így egészen más. A szakasz összefüggő üzenete egyértelmű: senki semmilyen alapon nincs „elkülönlítve”, kizárva a választottak táborából. Az Úr mindenkire sajátjaként tekint, aki belé veti bizalmát. Az ő emberszeretete mindenkit hív, összegyűjt, és „az ő háza imádság háza lesz minden nép számára”.

Kedd (február 4.)

Ezt mondom: Megvalósul tervem, mindent megteszek, ami nekem tetszik. Ézs 46,10b (Gal 4,4; Mt 8,28–34; Józ 22,21–34) Mindig borzalmas következményekkel járt, amikor ezt a mondatot nem Isten, hanem ember mondta ki. Az emberi teljhatalom velejárója a szenvedés, a halál. Olyan jó viszont ezt a mondatot Isten szájából hallani. Nem az emberi teljhatalom, hanem az isteni teljes szeretet megnyilvánulásaként. A szakasz végkicsengése gyönyörű: „szabadulást szerzek”; és „szabadításom nem késik”; mondja az Úr. Ugyanaz a mondat. Ember szájából szenvedés és halál, Istenéből élet, szabadulás.

Szerda (február 5.)

Vessetek le minden gonoszságot, minden álnokságot, képmutatást, irigységet és minden rágalalmazást. 1Pt 2,1 (2Móz 23,1a; Jer 5,20–25; Józ 23,1–16) A vámszedőnek nem elég, hogy volt bátorsága betenni a lábát a templomba, de ráadásul odabent le is vetkőzött anyaszült meztelenre a Mindenható színe előtt. Levett magáról minden gonoszságot, minden álnokságot, képmutatást, irigységet és minden rágalalmazást, és kimondta, belesírta az anyaszült meztelen ember mondatát az Isten szeretetébe: „Irgalmaz nekem, bűnösnek!” Akinek van bátorsága ehhez – és valóban kivetkőzik önmagából, nem csak „lazít egy kicsit a szerelésén” –, azt minden jel szerint maga az Isten öltözteti át.

Csütörtök (február 6.)

Ha ellenben betöltitek a királyi törvényt az Írás szerint: „Szeresd felebarátodat, mint magadat!” – helyesen cselekedtek. Jak 2,8 (Préd 12,13b; ApCsel 28,1–8; Józ 24,1–15) A legmélyebb krízisekben nem tudok önmagam lenni. Nem tudom önmagam hordozni. Ilyenkor arra vagyok utalva, hogy időszakon, átmenetileg valaki helyettem legyen önmagam. Amíg talpra állok. Amíg újra hordozni tudom önmagam. Az irgalmas samaritánus útszélén fekvő zsidóvá lesz, amikor megáll mellette, lehajol hozzá, és felsegíti. Az igazi, a valódi segítségnyújtásban az ember mindig egy kicsit a „másikká” lesz. Vagy egészen a másikká. Ahogy Isten emberré lett.

Péntek (február 7.)

Ezek a harci kocskát, amazok a lovakat emlegetik dicsekedve, mi pedig Istenünknek, az Úrnak a nevét. Zsolt 20,8 (1Jn 5,21; Lk 11,14–23; Józ 24,16–28) Akkor is eszembe jut az Úr neve, amikor robog velem a kocsi, és szilaj paripák repítenek? Amikor jól megy a szekér? Különös, ahogy Jézus a maga küzdelmében elutasít minden eszközt, lemond minden fegyverről. Parittyá nélkül áll Góliát elé, és belehal a küzdelembe. Végigcsinálja, akárcsak Jób, akinek szintén semmi mása nincs, csak az Úr neve. (Jóbnak nem maradt, Jézusnak nem is kellett más.) A harci kocskák, lovak, parittyák hozhatnak időszakosan győzelmet. De csak az Úr gyalog, fegyvertelenül kimondott nevéből lesz egyedül feltámadás.

Szombat (február 8.)

Nagyon korán, a hajnali szürkületkor felkelt Jézus, kiment, elment egy lakatlan helyre, és ott imádkozott. Mk 1,35 (Zsolt 57,3; Ézs 51,1–6; Józ 24,29–33) Olyan jó, hogy a názareti Jézus az emberi élet egészére nézve teljes életet élt. Tudott szűkölködni és bővelkedni, éhezni és jóllakni, egyedül imádkozni és a sokasághoz szólni. Én is tudok? Teljes életet élek? Jóllakni és a sokasághoz szólni tudok. Ezt már jól begyakoroltam. Az igazi szűkölködéstől mindedig megkímélt a gondviselés. A nagyon korai, hajnali szürkületkor felkeléshez pedig, az imádkozás érdekében, valószínűleg az kell, hogy ezt minden másnál fontosabbnak, minden örömnél nagyobb örömnél érezzem. Ebben is Jézus a tanító, a mester. A „Jőjj, és kövess engem!” nemcsak napközben hangzik dologidőben. Hanem egészen halkan nagyon korán reggelente is, még a hajnali szürkületben.

■ NÉMETH ZOLTÁN

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból február 2-ától február 9-éig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
6.45 / Duna Tv Világ-Nézet	13.06 / Kossuth rádió Rádiószínház	10.00 / Bartók rádió Hang-fogó	13.20 / Bartók rádió David Fray (zongora) Bach-hangversenye
9.30 / Mezzo Tv Sztarvinszkij Toulouse-ban	Jókai Mór: Rab Ráby XI/1. rész	Bruckner: Te Deum	13.20 / Kossuth rádió „Tebenned bízunk elvitől fogva...”
Zsoltárszimfónia	13.17 / Bartók rádió Monica Groop (mezzoszoprán)	14.35 / Duna World Rocklexikon	A református egyház féléórása
10.55 / M1 Református magazin	és a Helsinki Baroque Orchestra hangversenye	Koncz Zsuzsa	16.00 / Duna World Református magazin
11.20 / M1 Baptista ifjúsági műsor	16.05 / Duna World Baptista ifjúsági műsor	15.55 / Duna World Isten kezében	20.20 / M1 Szabadság tér '89 (történelmi magazinműsor)
12.00 / Bartók rádió Bach-maraton	19.00 / Pax Tv Békesség hírnöke (baptista magazinműsor)	Szárnyaló oltárok	21.10 / Bartók rádió A Hilliard Ensemble énekel Palestrina: Dominus Jesus – antifóna
Sinfonia a 29. kantatából	19.55 / Duna World A világ közepe (magyar tévéfilm, 1979) (84')	16.00 / Duna Tv Múzeumtúra (francia ismeretterjesztő sorozat)	21.50 / Duna Tv Mi történt Baby Jane-nel? (amerikai játékfilm, 1962) (128')
20.20 / M1 Vaslady (angol-francia film, 2011) (101')	21.20 / Duna Tv Befogad és kitaszít a világ (magyar dokumentumfilm)	20.00 / Corvinus Rádió (Sopron) Lélekhangoló	0.20 / Duna Tv Beavatás Czakó Gábor televíziós esszéje
21.00 / Bartók rádió Bach-maraton – Magnificat	23.30 / Duna Tv Wojciech Kilar emlékére Mozgókép	Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (corvinusradio.hu)	
21.03 / Petőfi rádió Akusztik		20.50 / Duna World A rejtélyes 20. század Kun Miklós történész műsora	
0.40 / Duna World Szentföldi szent helyek üzenete (ismeretterjesztő sorozat)			
Édenkert és sivatag			
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
12.00 / Kossuth rádió Déli harangzó a beledi evangélikus templomból	10.00 / Duna Tv Partiumi barangoló (magyar dokumentumfilm-sorozat)	9.15 / M2 A Mézga család különös kalandjai (magyar rajzfilmsorozat)	6.40 / Duna Tv Világ-Nézet Ábrahám gyermekei
12.00 / Nemzetiségi adások Déli harangzó a tótkomlósi evangélikus templomból	Borút	9.30 / M1 Zöld Tea (ismeretterjesztő ökomagazin)	9.30 / Duna World Fölszállt a páva – válogatófilm (népzenei tehetségkutató)
19.00 / HBO Nem hátrálunk meg (amerikai filmdráma, 2012) (116')	10.00 / Bartók rádió Hang-fogó	10.00 / M1 Kerékpártúra (biciklimagazin)	9.30 / Bartók rádió Musica Sacra (egyházzenei magazin)
19.05 / M3 A szerelem nem szégyen (magyar játékfilm)	Vivaldi: In turbato mare irato – kantáta	13.47 / Bartók rádió A Budapesti Fúvóegyüttes hangversenye	12.05 / M1 Evangelikus magazin
19.35 / Bartók rádió Kapcsoljuk a Bartók Béla Nemzeti Hangversenytermet	11.25 / Agnus Rádió (Kolozsvar)	20.20 / M1 A DAL 2014 (eurovíziós dalválasztó show-műsor)	12.30 / M1 Baptista ifjúsági műsor
A Concerto Budapest hangversenye, vezényel: Kocsis Zoltán	Lélekhangoló	21.35 / Duna Tv A fekete tulipán (francia játékfilm, 1964) (107')	19.30 / Duna World Másfél millió lépés Magyarországon (magyar ismeretterjesztő sorozat)
23.10 / M1 Barangolások öt kontinensen Gereben Ágnes műsora	20.11 / Kossuth rádió Belépő (kulturális magazin)	21.35 / Duna Tv Vihar (magyar játékfilm, 1952) (97')	21.35 / Duna Tv Vihar (magyar játékfilm, 1952) (97')
	21.15 / M1 Szerelmes üzenetek (amerikai filmvígjáték, 2011) (90')	22.00 / Pax Tv Barokk zenei est (koncertfilm)	23.55 / M1 A némafilm (francia játékfilm, 2011)

Evangelikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu. • **EVÉLET on-line:** www.evangelikusélet.hu. • **Hirdetésfelvétel:** hirdetes@evelet.hu.
Előfizetés: elofizetes@evelet.hu. • **Szerkesztőség:** 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108, 20/824-5519; fax: 1/486-1195.
Szerkesztőségi titkár (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Balla Mária (maria.balla@lutheran.hu).
Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu).
Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrektor:** Fedor Sára (sara.fedor@lutheran.hu).
Tervezőszerkesztő / EVÉLET on-line: Károly György Tamás (evelet@kgyt.hu).
Munkatárs: Kinyik Anita (kinyik.anita@lutheran.hu). **Rovatvezetők:** dr. Hafenschner Károly – Régi-új liturgikus sarok (hafo@lutheran.hu), Kende K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Véghegyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu). **Szerkesztőbizottság:** Adami Mária, B. Walkó György, dr. Fabiny Tamás, Horváth-Hegyi Áron, Kende K. Péter, Kiss Miklós, Orosz Gábor Viktor, Pröhle Gergely, Radosné Lengyel Anna, T. Pintér Károly.

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228, 20/824-5518; fax: 1/486-1229.
Felelős kiadó: Kende K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu). **Nyomdai előállítás:** Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.).
Felelős vezető: Nagy Zoltán. **Árusítja a kiadó. Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág ingyenes telefonszámán: +36-80/444-444 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302.**

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj beföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3575 Ft, fél évre 7150 Ft, egy évre 14 300 Ft, európai országba egy évre 48 100 Ft (172 euró), egyéb külföldi országba egy évre 56 320 Ft (201 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hét végi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

